

Tjeldsund – utredning av struktur i skole og barnehage

1.10.2021

AGENDA KAUPANG AS

AGENDA
KAUPANG

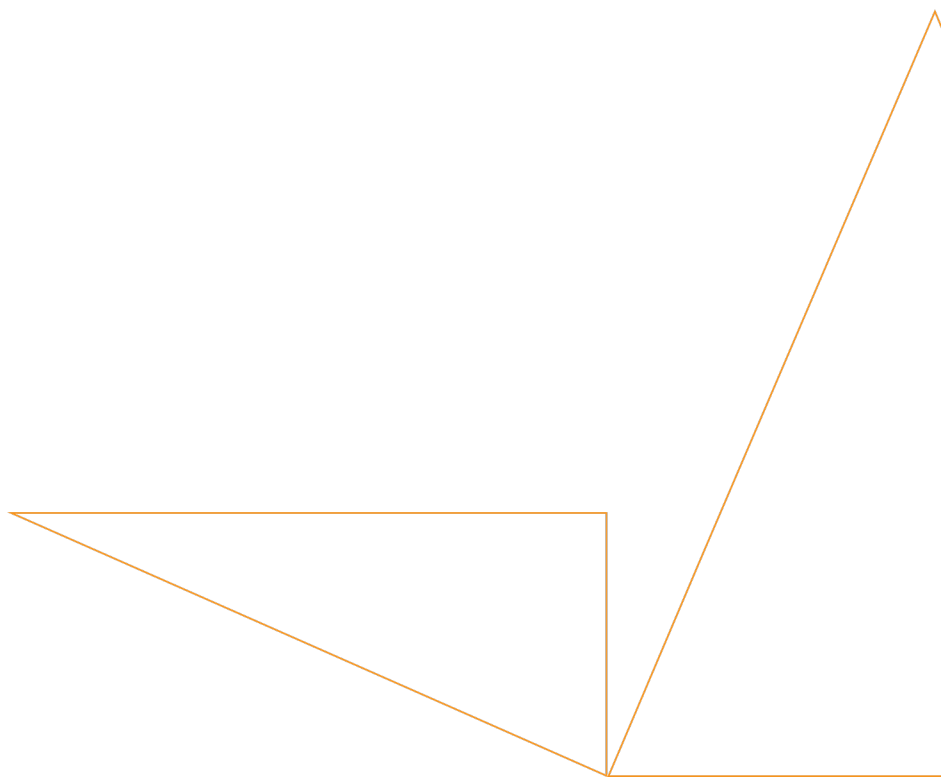
OPPDRAGSGIVER: AGENDA KAUPANG AS
RAPPORT NR: 1021360
RAPPORTENS TITTEL: Tjeldsund – utredning av struktur i skole og barnehage
ANSVARLIG KONSULENT: Bjørn A Brox
KVALITETSSIKRET AV: Kjell Gjerdsbakk
DATO: 01.10.2021

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag av kommunalsjef for oppvekst i Tjeldsund kommune. Oppdraget er å utrede fordeler og ulemper ved endringer i skole- og barnehagestrukturen i kommunen. Data om skoler og barnehager er samlet inn i august 2021. Vi takker for godt samarbeid med skole- og barnehageadministrasjonen i kommunen. Arbeidet er utført av Agenda Kaupang AS med AS Bygghanalyse og Kjell Gjerdsbakk rådgivning som underleverandører.

Skøyen, 1.10. 2021

Agenda Kaupang

Innhold

1	Sammendrag	5
1.1	Problemstilling	5
1.2	Metode	5
1.3	Befolkningsutviklingen	6
1.4	Skolestrukturen	6
1.5	Barnehagestruktur	8
1.6	Organisering av skoler og barnehager	9
2	Mandat og metode	10
2.1	Mandat	10
2.2	Metode for sammenligning	10
2.3	Befolkningsprognoser	11
2.4	Kostnads kalkyler	11
2.5	Vurdering av tomtebehov	11
2.6	Samfunnsutvikling	12
2.7	Faser i byggeprosjekter	13
3	Skoler og barnehager i Tjeldsund	14
4	Økonomianalyse	16
4.1	Sammenligningskommuner	16
4.2	Grunnskole	17
4.3	Barnehage	22
5	Kvalitet i skole og barnehage	26
5.1	Kvalitet i grunnskolen	26
5.2	Opplæringskvalitet og skolestruktur	27
5.3	Kvalitet i barnehagen	30
5.4	Barnehagestruktur og barnehagekvalitet	30
6	Antall barn i skoler og barnehager	31
6.1	Nasjonale tendenser	31
6.2	Elever i grunnskolen i Tjeldsund	31
6.3	Barn i barnehage i Tjeldsund	33
7	Skolestruktur – nåsituasjonen	35
7.1	Kapasiteten i skoleanleggene	35
7.2	Funksjonalitet i skoleanleggene	36
7.3	Ramsund	36
7.4	Skånland skole	37
7.5	Kongsvik skole	39

7.6	Sandstrand oppvekstsenter – skole	40
7.7	Grov skole	42
7.8	Samlet resultat alternativ null	43
8	Alternative løsninger i grunnskolen	46
8.1	Alternativ 1: Kongsvik til Skånland	46
8.2	Alternativ 2: Sandstrand til Skånland	48
8.3	Alternativ 3: Sandstrand til Grov	51
8.4	Samlet vurdering av alternativene – skoler	53
9	Barnehagestruktur – nåsituasjonen	55
9.1	Kapasitet i barnehagene	55
9.2	Ramsund: Ramsund barnehage	56
9.3	Fjelldal: Kanutten barnehage	58
9.4	Evenskjer: Evenskjer barnehage og Markomanak barnehage	60
9.5	Kongsvik barnehage	62
9.6	Sandstrand: Sandstrand oppvekstsenter – barnehage	64
9.7	Grovfjord: Ressen barnehage	65
9.8	Samlede kostnader for barnehager, alternativ null	66
9.9	Kapasiteten i barnehagene	67
10	Alternative løsninger for barnehagene.....	69
10.1	Alternativ B1: Kanutten til Ramsund	69
10.2	Alternativ B2: Sandstrand barnehage til Evenskjer barnehage	72
11	Andre problemstillinger	74
11.1	Undervisningen i og på samisk	74
11.2	Samarbeid mellom SFO og barnehage	75
11.3	Felles ledelse av små enheter	75
12	Vedlegg.....	77

1 Sammendrag

1.1 Problemstilling

Tjeldsund kommune ønsker en ekstern utredning av barnehage- og skolestruktur med konkrete forslag til endringer.

Kommunen ønsker en analyse som omfatter både elevprognoser, byggenes kapasitet og tilstand til byggene. Alternativer til dagens struktur skal sammenlignes etter minst fire dimensjoner:

- ▶ Økonomi
- ▶ Kvalitet
- ▶ Lokalsamfunn
- ▶ Skoleskyss/plassering

Kommunen ønsker effektive skoler og barnehager. Det vil si skoler og barnehager med høy kvalitet og lave kostnader. Samtidig skal skole- og barnehagestrukturen bidra til utvikling av livskraftige og framtidsrettede lokalsamfunn. Utredningen kan derfor ikke ta utgangspunkt i dagens behov, men ser framover. Vi sammenligner langsiktige løsninger.

Kommunen har ikke selv angitt hvilke konkrete alternative skole- og barnehagestrukturer som skal utredes. Å finne fram til aktuelle alternativer er derfor en oppgave i prosjektet.

Kommunen har i dag 5 kommunale skoler med til sammen 470 elever. Det er 7 barnehager i kommunen, derav 6 kommunale. Det var 145 barn i barnehagene ved tellingen 15.12.2020. Det var bare 15 barn i privat barnehage.

1.2 Metode

Agenda Kaupang har sammenlignet langsiktige løsninger på kommunens problemer. Vi ser 20 år fram i tid. Vi sammenligner alternative løsninger når det gjelder kostnader, kvalitet, skoleskyss og betydning for lokalsamfunnene.

Agenda Kaupang har samlet data om kostnader, tjenestekvalitet, befolkningsutviklingen, kapasiteten til anleggene og byggenes tilstand.

Vi sammenligner skoler og barnehager med samme funksjonelle og tekniske tilstand. I rapporten er alle dagens skoler og barnehager oppjustert til moderne standard med samme kapasitet. På denne måten forenkler vi sammenligningen av alternative løsninger.

Kostnader: I kostnadskalkylene inngår kostnader til undervisning, bygningsdrift, kapitalkostnader av investeringer og skoleskyss. Kapitalkostnader er renter og avskrivninger.

Kvalitet: Kvalitet i skole og barnehage handler om både læringsmiljø og faglig og sosial læring. Det er en uklar sammenheng mellom størrelse og kvalitet. Det er Agenda Kaupangs vurdering at skoler og barnehager må ha en viss størrelse for å kunne gi et variert og godt tilpasset tilbud for å møte dagens krav til tjenesten.

Skoleskyss/plassering: Det er et mål at flest mulig elever i grunnskolen går eller sykler til skolen. Økt antall elever med skoleskyss kan være en ulempe for folkehelsen. Barnehager bør legges lett tilgjengelig for foreldre med bil. Kommunale barnehager konkurrerer med private om barna og bør legges på attraktive steder.

Samfunnsutvikling: Forskningen viser at skolen er viktig for lokalsamfunnene. Lokalsamfunnene i Norge er samtidig i endring på grunn av endret næringsliv, bosettingsmønster og kommunikasjoner. Skole- og barnehagestrukturen er et virkemiddel for å bidra til en framtidsrettet senterstruktur i kommunen.

Denne utredningen av skolestruktur er ikke tilstrekkelig detaljert som grunnlag for å velge nye løsninger for skoler og barnehager. Bredde har vært viktigere enn dybde i denne utredningen. Byggekostnader er valgt på grunnlag av erfaringstall og overfladiske undersøkelser. Utredningen gir grunnlag for å velge ut hvilke alternativer som skal utredes nærmere dersom kommunen ønsker å utvikle en rasjonell og framtidsrettet skole- og barnehagestruktur.

1.3 Befolkningsutviklingen

Kapasiteten i skoler og barnehager må tilpasses endringer i antall innbyggere i målgruppen. Nye befolkningsprognoser fra SSB fra 2020 tyder på at antall innbyggere 0–15 år vil synke med 8 % på landsbasis de neste 10 årene. Prognosen i rapporten sier at antall innbyggere 0–15 år i Tjeldsund vil synke svakt mot 2040. Vi har ikke sett lenger fram enn 20 år. Langsiktige befolkningsprognoser er svært usikre når det gjelder barn i førskolealder og grunnskolealder.

Rapporten legger til grunn at alle delene av kommunen vil få færre innbyggere 0–15 år. Antallet barn 0–5 år øker svakt, mens antall innbyggere 6–15 år synker. Kapasiteten i dagens skoler og barnehager er betydelig høyere enn behovet i planperioden.

1.4 Skolestrukturen

Vi sammenligner dagens skolestruktur (alternativ null) med tre alternative løsninger. Alternativene skal gi kommunen en mer effektiv skolestruktur.

1.4.1 Dagens skolestruktur

Tjeldsund har tilstrekkelig kapasitet i dagens grunnskoler i alle deler av kommunen. Halvparten av kapasiteten utnyttes. Skolene er små, bortsett fra Skånland skole.

Kostnader: Tjeldsund brukte 4 millioner kroner mer på grunnskolen enn gjennomsnittet i sammenlignbare kommuner i 2020. Utgiftene til lokaler var 6 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen vi sammenligner med (kommunegruppe 6). Kommunegruppe 6 er mellomstore kommuner med høyt inntektsnivå. Tjeldsund har like store skoler som gjennomsnittet i kommunegruppe 6. Større skoler i Tjeldsund vil bidra til å redusere utgiftene per elev. Det er tydelig sammenheng mellom skolestørrelse og elevkostnad i norske kommuner.

Det vil koste 117 millioner kroner å ruste opp dagens skoler til moderne standard. Årlige netto-utgifter til undervisning, skolelokaler, kapitalkostnader og skoleskyss anslås til 80 millioner kroner i alternativ null. Det er 5 millioner kroner mer enn netto utgift i 2020. Årsaken er høyere kapital-kostnader. Arealet og utgiften til drift av bygg endres ikke.

Kvalitet: Grunnskolen i Tjeldsund rangeres som nr. 78 blant norske kommuner i 2021. Både læringsutbyttet, trivsel og lærerens kompetanse er på nivå med landsgjennomsnittet. Skolestrukturen gjør ikke jobben med kvalitetsutvikling enkel. Kommunen har et oppsplittet fagmiljø. Det er 5 fådelt skoler og en fulldelt skole. Det er fire skoler med ungdomsskoletrinn for 144 elever. Det er spesielt små ungdomsskoler.

Skoleskyss: Det er høy andel elever med skoleskyss, på grunn av spredt bosetting.

Lokalsamfunn: Det er ett tettsted med senterfunksjon i kommunen (Evenskjer). Skolestrukturen er tilpasset det tradisjonelle bosettingsmønsteret. Skolestrukturen fremmer ikke utviklingen av kommunesenteret.

1.4.2 Alternativer - skolestruktur

Vi legger fram tre alternativer som gir færre og større skoler. Alternativene gir billigere drift for kommunen og frigjør midler til kvalitetsutvikling i skolen. Store skoler har bredere fagmiljøer og dermed bedre forutsetninger for høy kvalitet. Alternativene gir lenger/mer skoleskyss. Vi har ikke lagt fram alternativer med urimelig lang skoleskyss (Ramsund og Grov). Agenda Kaupang har ikke studert lokalsamfunnene i Tjeldsund kommune. Vi kan ikke beskrive konsekvensene for lokalsamfunnene av de alternative løsningene.

Alternativ 1 er å legge ned Kongsvik skole. Elevene skysses til Skånland skole. Dette er det mest lønnsomme alternativet i forhold til alternativ null. Kommunen sparer omtrent 7 millioner kroner per år i forhold til alternativ null. Kongsvik har svært få elever, spesielt på ungdomstrinnet. Elevene får en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Det blir mer skoleskyss.

Alternativ 2 er å legge ned Sandstrand skole. Elevene skysses til Skånland skole. Dette reduserer utgiftene med 3,2 millioner kroner, sammenlignet med alternativ null. Sandstrand har svært få elever. Elevene kommer til en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Det blir mer skoleskyss.

Alternativ 3 er å legge ned Sandstrand skole. Elevene skysses til Grov skole. Dette reduserer utgiftene med 2,6 millioner kroner, sammenlignet med alternativ null. Sandstrand har svært få elever. Elevene kommer til en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Elevene fra Sandstrand blir i dag skysses til Grov på ungdomsskolen. Det blir mer skoleskyss.

Kostnader, kvalitet, skoleskyss og samfunnsutvikling må veies mot hverandre. Hvilket hensyn som skal telle mest er et politisk spørsmål. Fordeler (+ og ++) og ulemper (- og --) ved alternativene framgår av tabellen under.

Tabell 1: Sammenligning av alternativer – grunnskoler

Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Skolekvalitet	Skoleskyss	Samfunn
0	Dagens skoler	0	0	0	0
1	Kongsvik til Skånland	++	+	-	?
2	Sandstrand til Skånland	+	+	-	?
3	Sandstrand til Grov	+	+	-	?

Alternativene kan også være løsninger for å spare penger på kort sikt. Skånland skole har kapasitet til å ta imot elevene fra Kongsvik og Sandstrand uten ekstra investeringer. Grov skole har kapasitet til å ta imot elevene fra Sandstrand uten ekstra investeringer på kort sikt.

1.5 Barnehagestruktur

Alternativene skal gi mer effektiv barnehagedrift. Større barnehager gir billigere drift og (antakelig) bedre rekruttering av barnehagelærere. Det er også viktig at barnehagene er lett tilgjengelig for foreldrene.

1.5.1 Dagens barnehagestruktur (alternativ null)

Alternativ null er å drive de seks kommunale barnehagene videre som nå. Ved tellingen 15.12.2020 hadde disse barnehagene 198 plasser belagt (barn 0–2 år teller dobbelt). Halvparten av plassene i barnehagene var ledige ved tellingen 15.12.2020. Barnetallet ser ut til å øke svakt de neste 20 årene. Kommunen trenger ikke flere barnehageplasser.

Kostnader: Kostnadsnivået i barnehagetjenesten er 2 millioner kroner høyere enn nivået i kommunegruppe 6. Kostnadsnivået per plass er høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Tjeldsund har mer bemanning på avdelingene enn loven krever, siden barnehagene er små.

Det er ingen barnehager med alvorlige funksjonelle mangler. Det generelle bildet er romslige barnehager som trenger vedlikehold og modernisering av tekniske anlegg. Modernisering av dagens barnehager vil koste 25 millioner kroner. Samlede årlige kostnader ved en modernisert utgave av dagens barnehager anslås til 29 million kroner. Det er 1 million kroner mer enn netto utgift i 2020.

Kvalitet: Barnehagetjenesten i Tjeldsund rangeres som nr. 206 blant norske kommuner i 2021. Det er god bemanning, men mange barnehagelærere med dispensasjon fra pedagognormen.

Tilgjengelighet: Barnehagene ligger sentralt plassert i de bygdene de betjener.

1.5.2 Alternative strukturer - barnehage

Vi har utredet to alternativer som gir færre og større barnehager. Alternativene gir billigere drift for kommunen og frigjør midler til kvalitetsutvikling i barnehagetjenesten. Store barnehager har bredere fagmiljøer og er mer populære på arbeidsmarkedet for barnehagelærere. Alternativene gir lengre skyss. Vi har ikke lagt fram alternativer med urimelig lang skyss. Nedlegging av Ramsund, Ressan og Kongsvik er derfor ikke utredet.

Alternativ B1: Legge ned Kanutten barnehage. Vi forutsetter at ungene fra Fjelldal tas opp ved Ramsund barnehage. Ramsund barnehage har kapasitet til å dekke behovet, i alle fall i noen år. Kommunen sparer 0,6 millioner i kroner i året. En større barnehage vil antakelig bli en mer attraktiv arbeidsplass for barnehagelærere. Det blir lengre skyss til barnehagen for foreldre i Fjelldal.

Alternativ B2: Legge ned Sandstrand barnehage. Vi forutsetter at ungene fra Sandstrand tas opp ved Evenskjer barnehage. Evenskjer barnehage har kapasitet til å dekke behovet. Kommunen sparer 0,7 millioner kroner i året. En større barnehage vil antakelig bli en mer attraktiv arbeidsplass for barnehagelærere. Det blir lengre skyss til barnehagen for foreldre i Sandstrand.

Agenda Kaupangs vurdering av fordeler (+) og ulemper (-) ved de ulike alternativene sammenlignet med dagens barnehagestruktur (0) framgår av figuren under.

Tabell 2: Sammenligning av alternativer - barnehager

Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Kvalitet	Plassering
B0	Dagens barnehager	0	0	0
B1	Legge ned Kanutten barnehage	0	+	-
B2	Legge ned Sandstrand barnehage	0	+	-

1.6 Organisering av skoler og barnehager

Kommunen har stilt noen spørsmål som ikke går direkte på skole- og barnehagestruktur:

- ▶ Organisering av undervisning i samisk: Tjeldsund strever med rekruttering av lærere som behersker samisk. En mulighet er et nettbasert tilbud levert fra Skånland skole.
- ▶ Organisering av SFO: Rapporten drøfter samarbeid mellom skolene og barnehagene om SFO. Dette kan redusere utgiftene i SFOer med få deltakere, men er ikke noen god pedagogisk løsning.
- ▶ Felles ledelse av skoler og barnehager: Felles ledelse av skoler og barnehager kan gi mer profesjonell ledelse, men krever ekstra gode ledere. Dette kan være verdt å forsøke i Tjeldsund.

2 Mandat og metode

2.1 Mandat

Oppdraget er å gå gjennom skole- og barnehagestrukturen i Tjeldsund og komme med forslag til endringer. Tjeldsund kommune har definert et prosjekt i to faser:

- ▶ Fase 1: Analyse av dagens skolestruktur
- ▶ Fase 2: Sammenligning med alternative løsninger

Kommunen ønsker en ekstern utredning av barnehage- og skolestruktur med konkrete forslag til endringer.

Kommunen ønsker en grundig analyse som omfatter både elevtall per skolekrets, skolekapasitet og tilstand til skolebyggene. Alternativer til dagens struktur skal sammenlignes etter minst fire dimensjoner:

- ▶ Økonomi
- ▶ Kvalitet
- ▶ Skoleskyss
- ▶ Lokalsamfunn

Kommunen har ikke selv angitt hvilke konkrete alternative skolestrukturer som skal utredes. Å finne fram til aktuelle alternativer blir derfor en oppgave i prosjektet.

2.2 Metode for sammenligning

Et hovedgrep i analysen er at vi sammenligner bygg med samme tekniske og funksjonelle kvalitet. Det forenkler sammenligningen. Da kan man sammenligne hva prisen på denne kvaliteten blir i ulike alternativer.

Oppgaven er å sammenligne langsiktige løsninger. Skolebygg har en levetid på 40–60 år. Det er ikke riktig å sammenligne kostnadene ved nedslitte og nedskrevne skolebygg med nye bygg. Vi sammenligner skolebygg av moderne standard, både når det gjelder teknisk tilstand og funksjonalitet. Alternativ null er derfor ikke dagens skoler, men oppdaterte utgaver av dagens skoler. Investeringskostnadene for alternativ null er det vi må betale for å modernisere dagens skoler. Analysen gir samme standard på byggene for alle elevene i kommunen.

I kostnadskalkylen tar vi med alle typer kostnader. Det vil si:

- ▶ Undervisning
- ▶ Drift av skolebygg
- ▶ Kapitalkostnader fra investeringer (renter og avdrag)
- ▶ Skoleskyss

Økonomiske hensyn må veies mot andre hensyn. Vi ser også på skolefaglige forhold, samfunnsutvikling og skoleskyss.

Alternativene sammenlignes med alternativ null. Fordeler angis med ett plusstegn (liten fordel) eller to plusstegn (stor fordel). Ulemper angis med ett minustegn (små ulemper) eller to minustegn (store ulemper).

2.3 Befolkningsprognoser

Uansett skole- og barnehagestruktur, så må kapasiteten i skoler og barnehager tilpasses utviklingen i antall innbyggere i målgruppen.

Prosjektet benytter befolkningsframskrivninger fra SSB, middelvarianten (MMMM). Framskrivningene er trendbaserte. De bygger på historisk observerte rater for fruktbarhet, dødelighet, innvandring og innflytting. Befolkningsprognosene viser at antall barn og unge reduseres i kommunen de neste 20 årene. Antall skoleelever går ned, mens antall barn i barnehagealder øker svakt.

I rapporten kalles kommunedelene skolekretser, siden det er ett område for hver barneskole. Det er ikke utarbeidet elevprognoser for hver skolekrets. Vi forutsetter at elevtallet utvikler seg likt i alle kretsene.

2.4 Kostnadskalkyler

Vurdering av tilstand for skoler og barnehager er basert på observasjoner gjort ved befaringer, informasjon fra ansatte ved skolene, ansatte i eiendomsavdelingen og oversendte dokumenter. Ved befaringer ble det gitt grundig informasjon om eksisterende bygningsmasse i de aktuelle byggene.

Vurdert tilstand danner videre grunnlag for nødvendige tiltak for å få byggene opp til dagens standard (TEK17), og hva det vil medføre av investeringer/byggekostnader. Kostnadsvurdering er basert på erfaringspriser (kvadratmeterpriser) for ulike type bygg, omfang og arealer. Det er beregnet kostnader knyttet til riving, rehabilitering og nybygg. Eksisterende arealer er dels oppgitt av kommunen, dels målt på oversendte tegninger. Arealbehov iht. dagens standard er hentet fra utformede arealprogram. Svømmehaller er trukket ut av arealprogrammene. Prosjektet omfatter ikke kommunens strategi for svømmehaller/badeland.

Det er benyttet erfaringskostnader fra «Norsk Prisbok» for de ulike elementene/ bygningene, der det er forutsatt normale grunnforhold, materialkvaliteter etc. Oppgitte kostnader tilsvarer «kostnadsramme» – konto 01–12 iht. «NS3453 Spesifikasjon av kostnader i et byggeprosjekt», og inkluderer byggekostnader, rigg og drift, prosjektering og administrasjon, merverdiavgift, samt et risikopåslag (forventet tillegg og usikkerhetsavsetning). Vurdert prisnivå er per august 2021. Det er ikke medtatt kostnader knyttet til tomt, midlertidige lokaler, prisstigning, byggelånsrenter eller løst inventar. Eventuell markedspåvirkning som følge av Covid-19 er ikke hensyntatt.

2.5 Vurdering av tomtebehov

Det er gjort en vurdering av tomtebehov ved alternativ null og nye alternativer. Vurdering er basert på veilederen «Uteområder i skoler og barnehager – hvordan sikre kvalitet» fra Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), der det hensyntas behov for uteområder i forhold til antall elever/barn, byggets fotavtrykk og parkeringsareal. Beregnet uteareal er ikke å anse som krav, men anbefalinger. Veilederen aksepterer redusert uteareal i tettbygde strøk.

Vurdering av tomtebehov er sammenlignet med areal for aktuelle tomter, oppgitt av Tjeldsund kommune. Vedlegg 7 viser beregning av tomtebehov for alle dagens skoler og barnehager og alternative løsninger. Metoden er gjennomgått mer detaljert i vedlegget.

2.6 Samfunnsutvikling

Endret skolestruktur betyr vanligvis færre og større skoler. Skolenedleggelse kan være en ulempe for lokalsamfunnet. Nye og større skoler kan samtidig være en fordel, dersom den nye skolen understøtter samfunnsendringer man ønsker eller uansett vil få.

2.6.1 Skolenedleggelse som ulempe

Det er vanskelig å måle skolens betydning for lokalsamfunnene. Skolene er samlingspunkter for de familiene som har barn på skolen, for foreninger som bruker skolelokalene til sine aktiviteter, og for lokalsamfunnet ellers, blant annet når man skal feire 17. mai.

Hvis skolen legges ned, kan det betyr svekkelse av lokalsamfunnet, i den forstand at elever, foresatte og innbyggere får andre arenaer for samhandling. Barna får venner andre steder, foreldrene treffer foreldre fra andre steder og det kan bli mindre grunnlag for lokale aktiviteter.

Det er forsket lite på de samfunnsmessige konsekvensene av skolenedleggelse (Nordahl). Konklusjonene i forskningen vil vi oppsummere slik:

- ▶ Skolen er en viktig sosial institusjon. Det er en risiko for at samholdet i bygdene svekkes når skolen forsvinner.
- ▶ Det er ikke skolen som holder liv i bygda. Utviklingen i bygder som mister skolen er svært ulik. Bygder med et sterkt foreningsliv og sosiale entreprenører kan klare seg godt uten skole. Lokalt næringsliv er lite påvirket av skolenedleggelse.
- ▶ Skolebytte oppleves ikke som noe problem hos de fleste elever. Et større skolemiljø er en anledning til å få nye venner. Problemene oppstår hvis det blir lang reisevei til den nye skolen.

I vedlegg 8 er forskningen om sosiale konsekvenser av skolenedleggelse gjengitt mer detaljert.

2.6.2 Skolenedleggelse som fordel

Endret skolestruktur betyr vanligvis at skolene flyttes fra periferi til sentrum i kommunen. Dette må ses som en del av en mer generell sentraliseringsprosess i kommunene.

Det har i mange år pågått en sentralisering av bosetting og næringsvirksomhet i de fleste kommuner. Butikkene i utkanten legges ned. De samles i sentrum. Der bygges det samtidig ut leiligheter og diverse kommunale tjenestetilbud. Utvikling av kommunesenteret oppleves som en strategi for overlevelse i mange kommuner. Kommuner uten et skikkelig sentrum blir et mindre attraktivt sted å bo.

Innenfor pleie og omsorg er sentralisering av tjenestetilbudet en viktig strategi i de fleste kommuner. Eldreboliger, sykehjem og boliger med service legges i sentrum. Lett tilgang til butikker og helsetilbud gir mer selvstendige eldre og enklere drift av den kommunale pleietjenesten.

Sentraliseringen som har skjedd innenfor grunnskolen har stort sett vært for å drive billigere eller tilpasse kapasitet til synkende elevtall. Sentralisering har sjelden vært et mål i seg selv. I noen kommuner er sentralskoler benyttet for å binde kommunen sammen. Hof kommune er et eksempel.

Nasjonale myndigheter ønsker at kommunene sentraliserer boligbyggingen for å redusere investeringer i infrastruktur, redusere miljøbelastninger og øke bruken av kollektivtransport.

Skolestrukturen bør tilpasses det framtidige bosettingsmønsteret i kommunen. Man bør ikke bare legge vekt på dagens struktur. Et skolebygg har en levetid på minst 40 år. Kommunen bør unngå å investere i skoler på steder som folk flytter fra.

2.7 Faser i byggeprosjekter

Vi skiller mellom strukturanalyser og byggeprosjekter. Strukturanalysen munner ofte ut i byggeprosjekter, men dette er bare en forberedende fase. Skolestrukturanalyser er en sammenligning av alternative løsninger for å få en mer effektiv skolestruktur. Formålet med analysen er å sammenligne mange løsninger. Det er ikke rasjonelt å detaljere løsningene på dette stadiet. Bredde er viktigere enn dybde. Analysen i denne rapporten bruker derfor erfaringstall for byggekostnader per m². Vi gjør få konkrete vurderinger av eksisterende bygninger. Det foreligger ingen arkitekttegninger. Grunnforhold er ikke undersøkt.

På grunnlag av utredningen anbefales noen løsninger. Det vil være mange usikre momenter i kostnadskalkylene. Vi advarer mot å legge utredningen direkte til grunn for å sette i gang planlegging av konkrete byggeprosjekter. Det bør gjøres grundigere tekniske undersøkelser av de viktigste alternativene. Vi anbefaler å følge moderne rutiner for faseindelte byggeprosesser. Staten og kommunene bruker følgende tre faser:

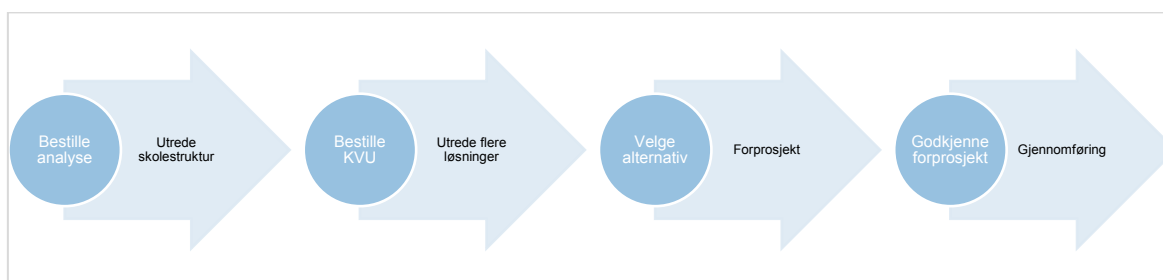
- ▶ **Konseptvalgutredning:** Dette er en utredning av alternative løsninger på et behov. Konkrete løsninger skisseres. Man sammenligner alternative løsninger. På dette stadiet er kostnadsestimater og tidsplaner ikke endelig fastsatt.
- ▶ **Forprosjektet:** Dette er en detaljert utredning av den valgte løsningen. Endelig kostnadsramme og framdriftsplan fastsettes. Denne utredningen er grunnlaget for å sette prosjektet ut på anbud. Hvis/når forprosjektet vedtas, settes byggeprosjektet i gang.
- ▶ **Gjennomføringsfasen:** Nå er terningen kastet. Det utarbeides anbudspapirer og velges leverandører og byggingen gjennomføres. Resultatet rapporteres til politikerne.

Det vil vanligvis være eiendomsavdelingen i kommunen som leder alle tre fasene i byggeprosjektet. Skoleadministrasjonens hovedansvar er å utarbeide bestillingen som starter opp prosessen. Det vil blant annet si hvilke alternativer som skal utredes og funksjonelle krav til byggene.

Vi oppfatter utredningen av skolestruktur som en primært skolefaglig analyse for å komme fram til en god bestilling. Utredningen av struktur skal sikre at de mest interessante alternativene blir tatt med i konseptvalgutredningen.

Figuren under viser de fire fasene i byggeprosessen som vi har beskrevet over. Politikernes rolle er angitt i sirklene i figuren. De tar beslutningene mellom hver fase:

- ▶ Sette i gang utredning av skolestruktur
- ▶ Velge hvilke konsepter/løsninger som skal utredes nærmere
- ▶ Velge endelig løsning
- ▶ Godkjenne forprosjektet
- ▶ Godkjenne byggeregnskapet/sluttrapporten fra prosjektet

Figur 1: Modell for håndtering av skoleutbygging i kommuner

3 Skoler og barnehager i Tjeldsund

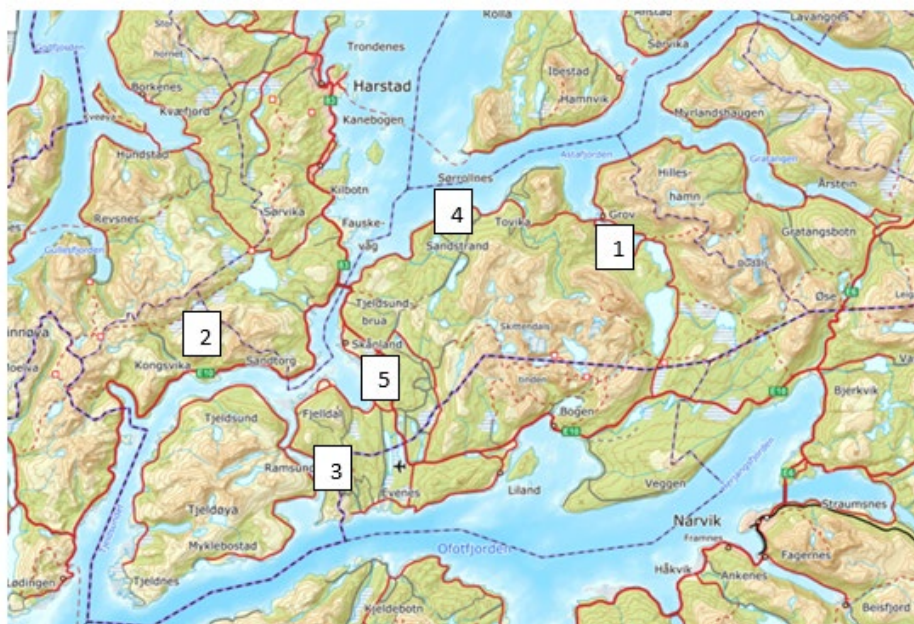
Skoler

Det var 5 kommunale grunnskoler i kommunen med til sammen 470 elever per 1.10.2020. Fire av de fem skolene har ungdomsskole. Sandstrand er oppvekstsenter. Leder for oppvekstsenteret er leder for både skolen og barnehagen. Høsten 2020 var det ingen elever fra kommunen i private grunnskoler. Skolene hadde mellom 27 og 239 elever høsten 2020, se tabellen under.

Tabell 3: Kommunale grunnskoler i Tjeldsund kommune

Nr	Skoler	Trinn	Elever 2020
1	Grov	10	85
2	Kongsvik	10	34
3	Ramsund	10	85
4	Sandstrand	7	27
5	Skånland	10	239
			470

Plasseringen av skolene er tegnet inn på kartet under.

Figur 2: Kommunale grunnskoler i Tjeldsund kommune 2020

Det er lange avstander i Tjeldsund. Det er omtrent 10 mil fra nord-øst (Grov) til sør-vest (Tjeldnes) i kommunen. Omtrentlige reiseavstander mellom noen av stedene framgår av tabellen under.

Tabell 4: Kjørelengder i Tjeldsund kommune. Kilde: Google Maps

Fra	Til	Km
Kongsvik	Evenskjer	27
Grovfjord	Evenskjer	36
Sandstrand	Evenskjer	19
Ramsund	Evenskjer	24
Kjerstad	Ramsund	30
Sandstrand	Grovfjord	17

Barnehager

Det var 7 barnehager i Tjeldsund kommune ved den siste rapporteringen til staten 15.12.2020. Det var seks kommunale barnehager og en privat barnehage. Det var 145 barn i barnehagene.

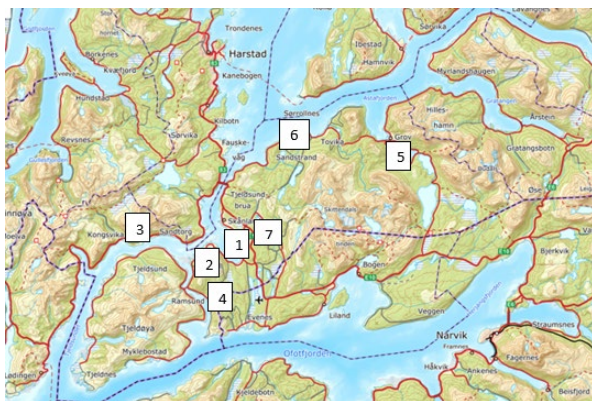
Korrigert for alder og oppholdstid tilsvarer det 199 plasser (barn 0–2 år teller dobbelt).

Barnehagene har et godkjent lekeareal på 1.615 m², se tabellen under.

Tabell 5: Barnehager i Tjeldsund kommune 2020. Kilde: Årsmeldinger for barnehagene 2020/Udir

	Barnehage	Etablert	Barn 2020	Plasser 2020	Godkjent lekeareal	Eier
1	Evenskjer	2008	58	77	586	Kommunal
2	Kanutten	1989	13	19	157	Kommunal
3	Kongsvik	1989	14	23	194	Kommunal
4	Ramsund	1978	16	21	163	Kommunal
5	Ressan	1990	15	19	180	Kommunal
6	Sandstrand	2019	14	20	150	Kommunal
7	Markomanak	2003	15	20	185	Privat
	Sum		145	199	1 615	

Barnehagene er tegnet inn på kartet under.

Figur 3: Kommunale barnehager i Tjeldsund kommune 2020

4 Økonomianalyse

Vi har sammenlignet kostnadene i grunnskolen og barnehagetjenesten med andre kommuner for å se om strukturen i tjenesten er kostnadsdrivende.

Grunnskolen i Tjeldsund har høye kostnader, sammenlignet med sammenlignbare kommuner. Utgiftene i 2020 til 202 Grunnskole (undervisning) og 222 Skolelokaler var til sammen 7 millioner kroner større enn kostnadsnivået i kommunegruppe 6, selv om skolene er like store. Det er grunn til å tro at større skoler vil gi billigere skole drift.

Barnehagetjenesten i Tjeldsund har høye kostnader, sammenlignet med kommunegruppen. Det er middels høy etterspørsel etter barnehageplass og lav produktivitet i kommunale barnehager. Det er grunn til å tro at større kommunale barnehager vil gi mer effektiv barnehage drift.

4.1 Sammenligningskommuner

Kostnadene i Tjeldsund sammenlignes med Sveio, Sauda, Hole, Marker, Øyer, Gjerdrum og kommunegruppe 6.

- ▶ Sammenligningskommunene ligner Tjeldsund. Det er middels store, spredtbygde kommuner uten et dominerende kommunesenter. Vi har valgt ut kommuner med lave kostnader, som kanskje har noe å lære bort om effektiv drift av skoler og barnehager.
- ▶ Tjeldsund tilhører kommunegruppe 6. Dette er kommuner med 2.000–10.000 innbyggere, med høyt utgiftsbehov og høye frie inntekter. Det er den gruppen kommuner som ligner mest på Tjeldsund. Gruppen inneholder 28 kommuner. Kommunegruppe 6 er den viktigste sammenligningskommunen i økonomianalysen.

Region	Innbyggere (antall)	Befolkningsvekst siste tre år (prosent)	Innbyggere som bor i tettsteder (prosent)	Utgiftsbehov (prosent)	Netto driftsutgifter per innbygger (behovskorrigert, ekskl. AGA)	Frie inntekter inkl. eiendoms skatt per innbygger	Frie inntekter inkl. eiendomsskatt per innbygger i forhold til landsgjennomsnittet (prosent)
1135 Sauda	4 561	-0.8 %	91.6 %	113.1 %	60 085	77 853	122.4 %
3013 Marker	3 601	0.2 %	51.8 %	106.0 %	55 375	66 474	104.5 %
3032 Gjerdrum	7 043	3.1 %	72.5 %	96.6 %	51 826	57 607	90.6 %
3038 Hole	6 811	-0.5 %	64.5 %	102.7 %	52 796	62 105	97.6 %
3440 Øyer	5 093	-0.5 %	58.2 %	107.5 %	62 496	69 706	109.6 %
4612 Sveio	5 798	1.3 %	32.7 %	107.6 %	54 511	60 942	95.8 %
5412 Tjeldsund	4 209	-1.4 %	28.7 %	112.3 %	75 161	74 966	117.8 %
EKG06 KOSTRA-gruppe 6	88 852	-0.6 %	45.2 %	116.6 %	69 853	81 941	128.8 %

Figur 4: Data om sammenligningskommunene 2020. Kilde: KOSTRA og KMD

I figuren over oppgis behovskorrigerte netto driftsutgifter per innbygger uten AGA. «AGA» betyr arbeidsgiveravgift. Tjeldsund har nest laveste sats avgift (5,1 %). Vi sammenligner uten AGA i kommuner med lav eller ingen arbeidsgiveravgift.

4.2 Grunnskole

Tjeldsund kommune har et høyt kostnadsnivå i grunnskolen. Samlede netto driftsutgifter til grunnskole var 75 millioner kroner i 2020. Behovskorrigerede netto driftsutgifter var 4 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 6.

Grunnskolen omfatter fem KOSTRA-funksjoner/deltjenester: Det er 202 Grunnskole (undervisningen), 213 Voksenopplæring, 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. I dette prosjektet er vi ikke opptatt av voksenopplæringen. Figuren under viser hvordan netto driftsutgifter i grunnskolen fordelte seg mellom KOSTRA-funksjonene i 2020. Netto utgift er driftsutgifter (inkludert avskrivinger) minus driftsinntekter.

Figuren under viser behovskorrigerede kostnadsforskjeller i 2020 mellom Tjeldsund og andre kommuner i millioner kroner i de fem KOSTRA-funksjonene som inngår i tjenesten grunnskole. Vi ser av figuren at det er 222 Skolelokaler som gir forskjellen. Grunnskole/undervisning, Voksenopplæring, SFO og skoleskyssen drives omtrent like dyrt som gjennomsnittet i kommunegruppe 6.

Sammenligningskommunene drev grunnskolen 8–25 millioner kroner billigere enn Tjeldsund.

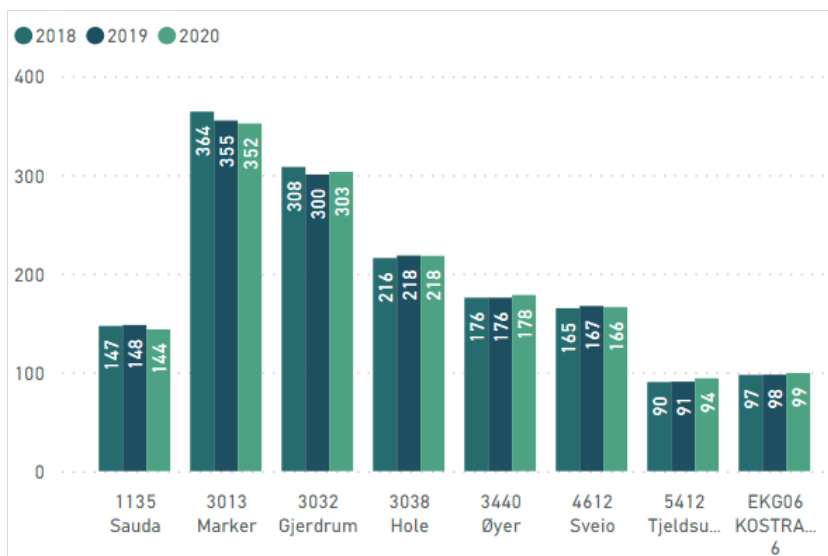
Region	202 Grunnskole	213 Voksenopplæring	215 Skolefritidstilbud	222 Skolelokaler	223 Skoleskyss	Totalt
1135 Sauda	7,0	0,6	0,9	7,5	1,8	17,8
3013 Marker	13,4	-0,3	-0,2	11,2	0,1	24,2
3032 Gjerdrum	14,5	-0,7	0,3	10,0	1,2	25,3
3038 Hole	5,6	-0,3	-0,2	10,2	0,7	16,0
3440 Øyer	7,5	-1,7	0,4	1,4	0,5	8,1
4612 Sveio	11,2	-1,0	0,8	9,6	-0,2	20,5
EKG06 KOSTRA-gruppe 6	-0,3	-1,5	-0,4	6,1	0,6	4,4

Figur 5: Kostnadsforskjeller mellom Tjeldsund og andre kommuner 2020 i millioner kroner. Kilde: Agenda Kaupang

Utgiftene til 222 skolelokaler er blitt 5 millioner kroner dyrere de siste tre årene, sammenlignet med kommunegruppen.

4.2.1 202 Grunnskole

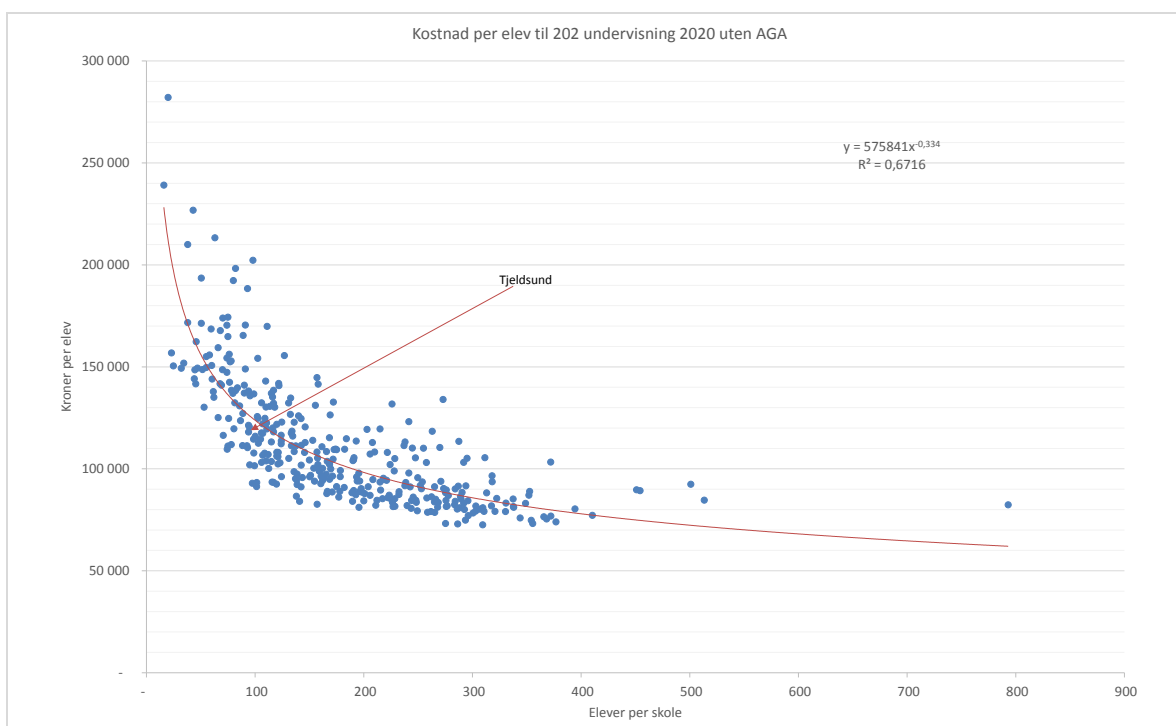
Årsaken til høye kostnader i grunnskolen er vanligvis små skoler. Det var 94 elever i gjennomsnitt ved de 5 skolene ved tellingen 1.10.2020. Gjennomsnittet i kommunegruppe 6 var 99 elever. Alle sammenligningskommunene har større skoler enn Tjeldsund, se figuren under.

Figur 6: Elever per skole. Kilde: KOSTRA

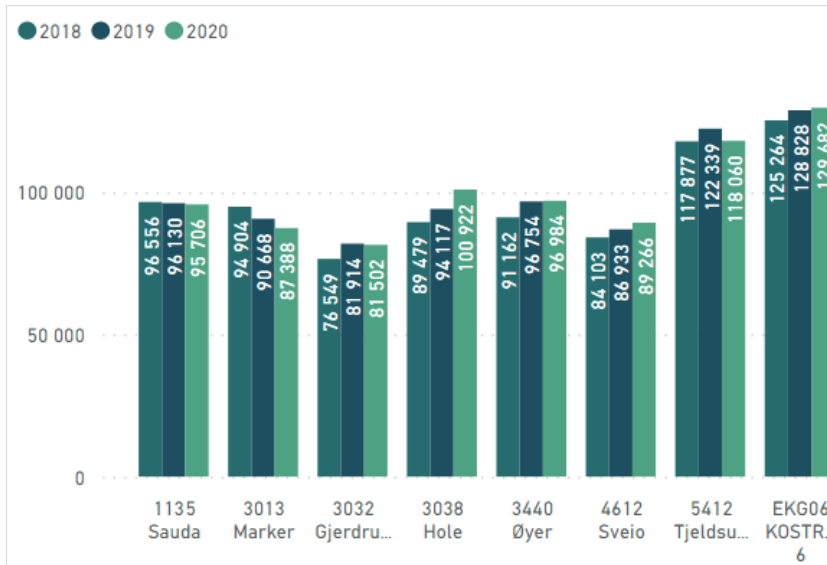
Et viktig spørsmål å stille seg er om kostnaden til undervisning per elev rimer med den valgte skolestrukturen. Tjeldsund brukte i 2020 118.000 kroner per elev.

Utgiften per elev er litt lavere enn forventet i en kommune med 94 elever per skole, se figuren under. Figuren viser at undervisningsutgiften per elev i gjennomsnitt synker til rundt 100.000 kroner per elev med 200 elever i hver skole. Tjeldsund har 430 elever fordelt på 5 skoler. Med 3 skoler blir det 140 elever per skole. Kommunen kan forvente en elevkostnad på 110.000 kroner med 140 elever per skole. Det betyr 4–5 millioner kroner lavere utgifter til undervisning. Sauda har 140 elever per skole og bruker 96.000 kroner per elev.

Figur 7: Netto utgift per elev til funksjon 202 Grunnskole i norske kommuner 2020. Kilde: KOSTRA

Sammenligningskommunene har større skoler, og bruker 80.000–100.000 kroner per elev.

Figur 8: Skolestørrelse og netto utgift per elev i noen kommuner i 2020. Kilde: KOSTRA

Ressursbruken i grunnskolen kan også måles i form av årsverk. 9 av 10 kroner i grunnskolen går til lønn. Kommunene rapporterer hvert år årsverksbruken til grunnskolens styringssystem (GSI). Sammenligning av årsverk gir omtrent samme resultat som sammenligning av regnskapstall. Tjeldsund bruker mange årsverk per elev, men ikke flere enn skolestrukturen tilsier.

GSI skiller mellom:

- ▶ Lærerårsverk, ordinær undervisning (én lærer i klassen pluss deling/styrking)
- ▶ Lærerårsverk, andre timer enn undervisning. Alle timer som reduserer leseplikten (rådgiver, sosiallærer, klassekontakt, seniortiltak, IKT-kontakt, samlingsstyrere, FYSAK)
- ▶ Lærerårsverk, spesialundervisning og språkstøtte
- ▶ Lærerårsverk, ledelse (rektor og inspektør)
- ▶ Assistenter (spesialundervisning og funksjonshemmede med vedtak)
- ▶ Andre kommunale årsverk (sekretær, bibliotekar, miljøarbeidere m.m.)

Figuren under viser årsverk per 100 elever i Tjeldsund og sammenligningskommunene. Figuren viser at Tjeldsund har 16,6 årsverk per 100 elever. Det er 2 årsverk mindre per 100 elever enn kommunegruppe 6. Forskjellen utgjør rundt 8 årsverk.

Det er bare i ordinær undervisning at det er tydelige stordriftsfordeler i grunnskolen. Bruken av spesialundervisning ser ut til å være uavhengig av skolestørrelse i norske kommuner.

Region	Assistent årsverk per 100 elever, kommune nivå	Merkantile årsverk per 100 elever, kommunenivå	Årsverk til ledelse per 100 elever, kommunenivå	Årsverk til ordinær undervisning per 100 elever, kommunenivå	Årsverk til spesialundervisning og særskilt språkopplæring per 100 elever, kommunenivå	Årsverk til undervisningspersonale til annet enn undervisning per 100 elever, kommunenivå	Totalt
1135 Sauda	1,4	0,4	0,9	8,3	1,7	1,0	13,6
3013 Marker	2,1	0,6	0,9	6,5	1,4	1,3	12,8
3032 Gjerdrum	1,3	0,6	0,9	5,4	2,1	0,9	11,1
3038 Hole	2,0	0,3	0,7	6,4	2,5	1,0	13,0
3440 Øyer	2,7	0,5	0,9	6,6	2,1	0,9	13,7
4612 Sveio	1,9	0,3	0,8	6,7	1,7	0,9	12,2
5412 Tjeldsund	2,0	0,2	1,2	8,6	3,0	1,7	16,6
EKG06 KOSTRA-gruppe 6	2,2	0,5	1,3	9,8	3,3	1,5	18,6

Figur 9: Årsverk per 100 elever skoleåret 2020/2021. Kilde: GSI

Figuren under viser hvordan årsverkene fordeler seg på skolene i kommunen.

Navn	Assistent årsverk per 100 elever	Merkantile årsverk per 100 elever	Årsverk til ledelse per 100 elever	Årsverk til ordinær undervisning per 100 elever	Årsverk til spesialundervisning og særskilt språkopplæring per 100 elever	Årsverk til undervisningspersonale til annet enn undervisning per 100 elever	Totalt
Grov skole	1,5	0,5	1,3	10,0	3,1	1,6	18,0
Kongsvik skole	7,4	0,0	2,4	5,5	5,8	3,3	24,3
Ramsund Skole/tjeldsund ungdomsskole	2,4	0,0	1,3	11,2	2,5	1,8	19,2
Sandstrand oppvekstsenter	1,6	0,0	2,2	11,7	3,4	0,7	19,6
Skånland skole	1,3	0,3	0,8	7,2	2,6	1,5	13,7

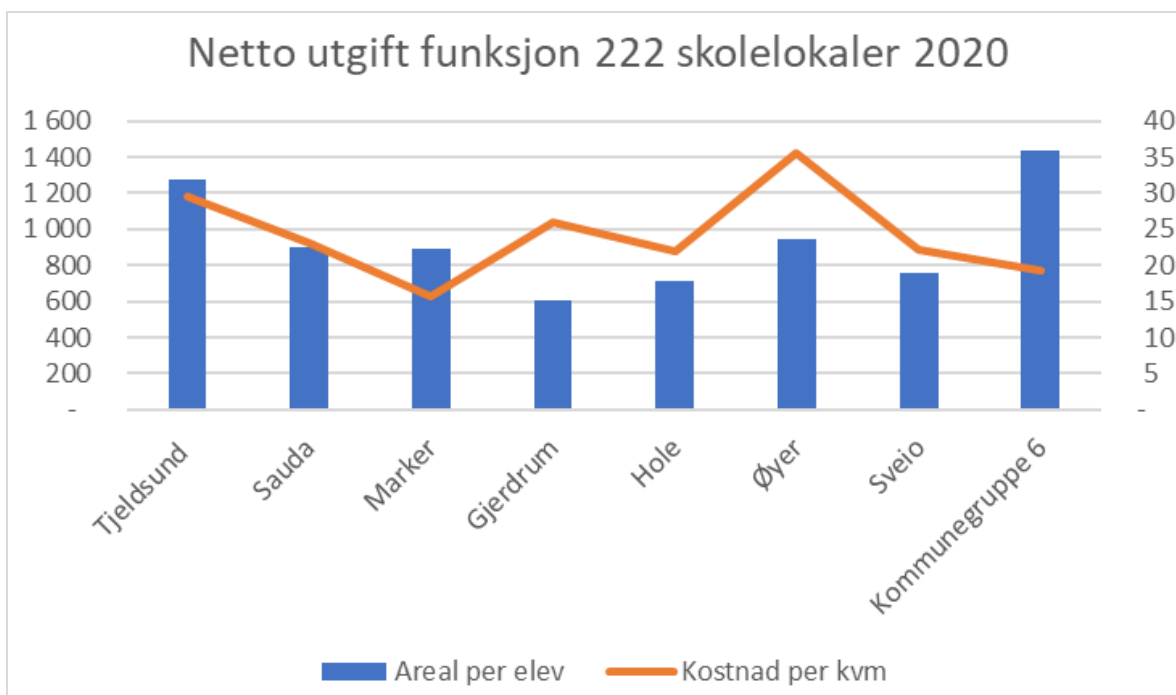
Figur 10: Årsverk per 100 elever i grunnskolene i Tjeldsund skoleåret 2020/2021. Kilde: GSI

4.2.2 Skolelokaler

Tjeldsund bruker mye penger på skolelokaler. Behovskorrigerte utgifter var 6 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen i 2020. Årsaken til høye utgifter til lokaler kan være mye areal eller høye utgifter per kvadratmeter (lav produktivitet og eller høye avskrivninger).

I Tjeldsund er det mye areal per elev. Det var 32 kvm per elev i 2020. Dette er på nivå med gjennomsnittet i kommunegruppen og mest blant sammenligningskommunene. NB: Arealer rapportert til KOSTRA er korrigert etter mottak av data med kommunen. Svømmehaller ved Skånland, Kongsvik og Grov kommer i tillegg.

Netto driftsutgifter per kvm er også høy. Tjeldsund brukte 1.180 kroner per kvm i 2020. Gjennomsnittet i kommunegruppen var 800 kroner.

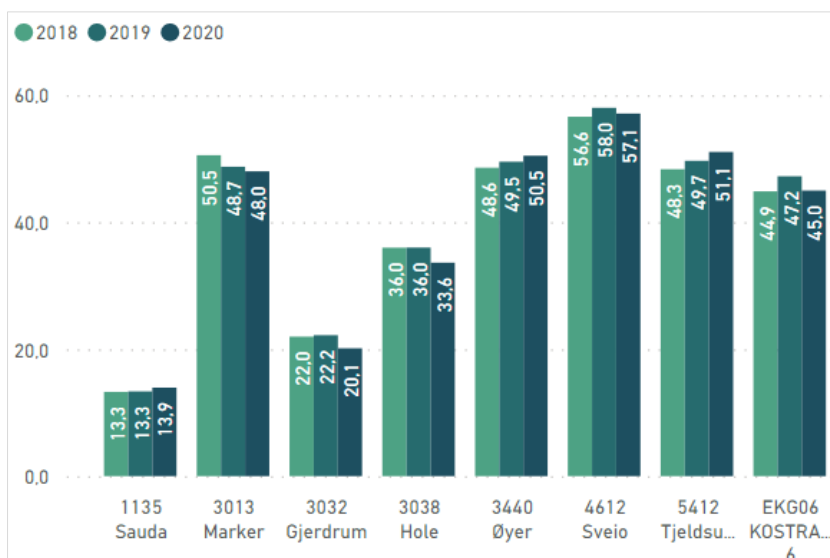

Figur 11: Netto utgift til drift av 222 skolelokaler 2020. Kilde: KOSTRA og Tjeldsund kommune

4.2.3 Funksjon 223 Skoleskyss

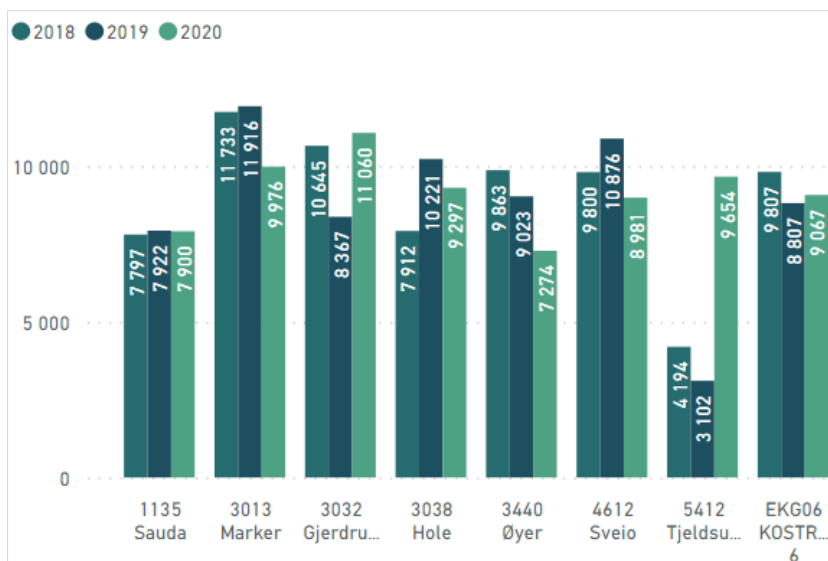
Vi har sett at utgiftene til skoleskyss er 0,6 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen (korrigert for regnskapsfeil på 1,3 millioner kr). Høye utgifter til skoleskyss kan komme av mange skyss-elever eller høye kostnader per skyssset elev.

I Tjeldsund er det mange elever med skoleskyss. 51 % av elevene har rett til skyss. Det er 6 poeng mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 12: Andel elever i grunnskolen med skoleskyss. Kilde: KOSTRA

Kostnaden per skyssset elev var 9.600 kroner i 2020 i Tjeldsund. Det er litt mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Konklusjon: Høye utgifter til skyss kommer av mange elever med rett til skyss.

Figur 13: Netto utgift per skysset elev i grunnskolen. Kilde: KOSTRA

4.3 Barnehage

Barnehagetjenesten består av tre KOSTRA-funksjoner: 201 Barnehage (det ordinære tilbudet), 211 Styrkingstiltak og 221 Barnehagelokaler. Netto driftsutgifter utgjorde 31 millioner kroner utenom arbeidsgiveravgift (AGA).

Tjeldsund hadde høyt kostnadsnivå i barnehagetjenesten i 2020. Behovskorrigerte netto driftsutgifter var 2,4 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 6. Hole drev tjenesten 10 millioner kroner billigere. Forskjellen mellom Tjeldsund og kommunegruppen har vært stabil de siste tre årene. Tabellen under viser kostnadsforskjeller i 2020 mellom Tjeldsund og andre kommuner i ulike deler av tjenesten.

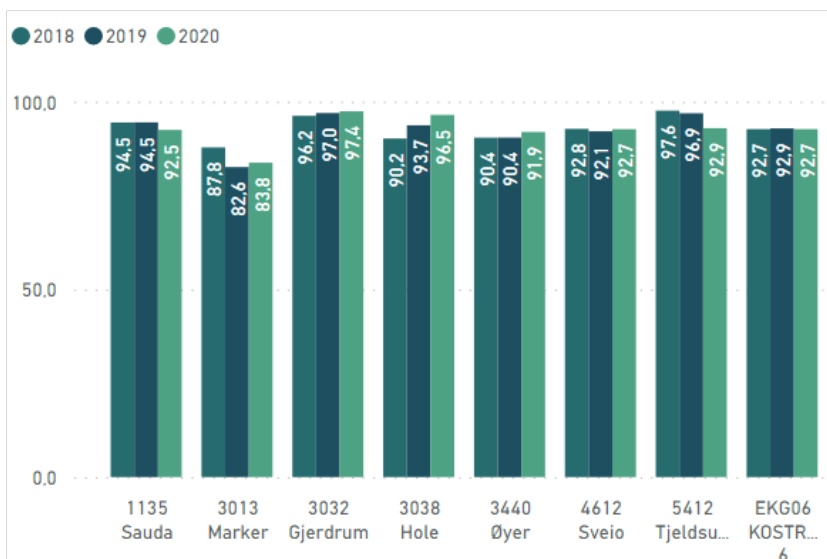
Region	201 Barnehage	211 Styrket tilbud til førskolebarn	221 Barnehagelokaler og skyss	Totalt
1135 Sauda	3,5	0,7	2,9	7,1
3013 Marker	2,4	-0,9	4,3	5,8
3032 Gjerdrum	3,2	-0,3	4,0	6,9
3038 Hole	8,0	-0,7	2,9	10,1
3440 Øyer	3,8	-3,0	2,1	2,9
4612 Sveio	1,0	-2,3	4,3	3,1
EKG06 KOSTRA-gruppe 6	1,2	-0,4	1,6	2,4

Figur 14: Kostnadsnivå i barnehagesektoren i Tjeldsund, sammenlignet med andre kommuner i 2020. Tall i millioner kroner. Kilde: Agenda Kaupang

4.3.1 201 Barnehage

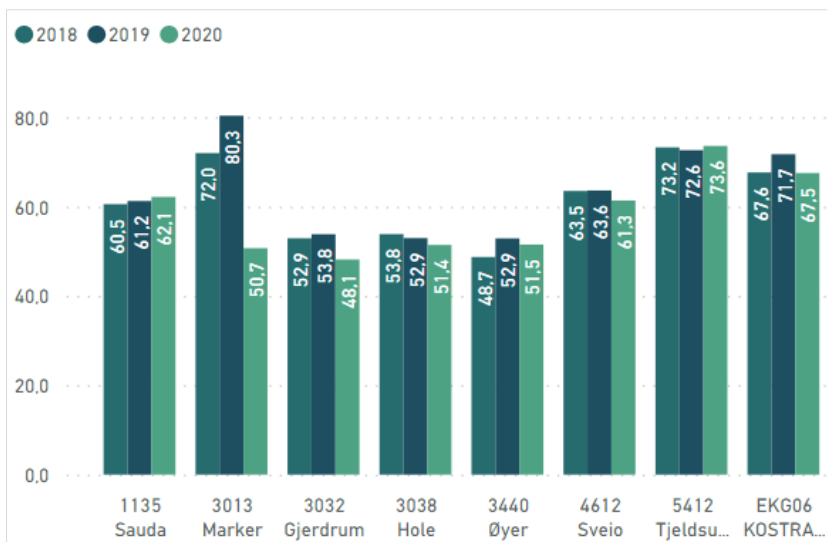
201 Barnehage er den viktigste delen av barnehagetjenesten. Her er driften av kommunale barnehager og tilskudd til private barnehager. Kostnadsnivået i kommunale barnehager har direkte betydning for nivået på tilskudd til private barnehager.

Høye kostnader i barnehagetjenesten kan komme av høy dekningsgrad (høyt volum) eller høye enhetskostnader (lav produktivitet). Det er middels dekningsgrad i Tjeldsund. 92,9 % av innbyggerne 1–5 år var i barnehage. Det er på nivå med gjennomsnittet i kommunegruppe 6 (92,7 %) og på nivå med sammenligningskommunene, se figuren under.

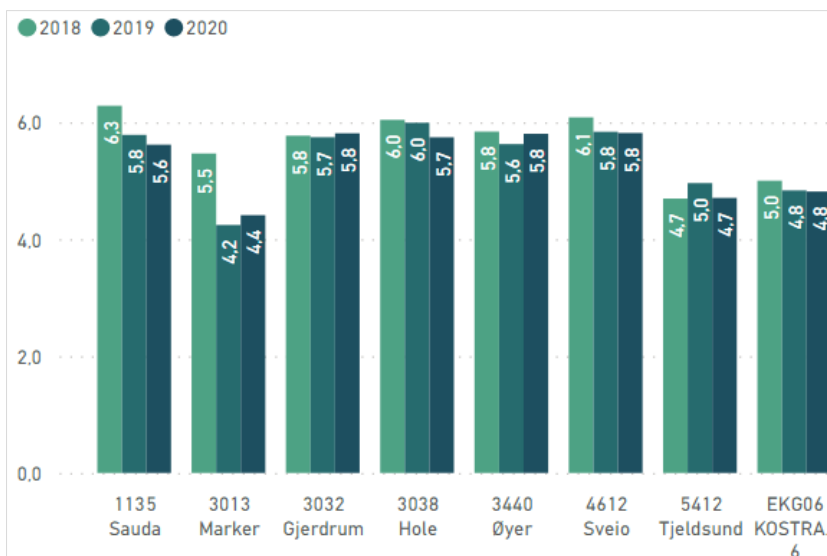
Figur 15: Dekningsgrad for barnehager 1–5 år 2020. Kilde: KOSTRA

Produktiviteten i barnehagetjenesten kan måles med korrigerede brutto driftsutgifter per korrigerede oppholdstime eller korrigerede oppholdstimer per årsverk. Begge metodene viser lav produktivitet i Tjeldsund. En time i kommunale barnehager kostet 74 kroner i Tjeldsund i 2020. Det er omtrent 6 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 6, se figuren under. Det er høyest blant sammenligningskommunene.

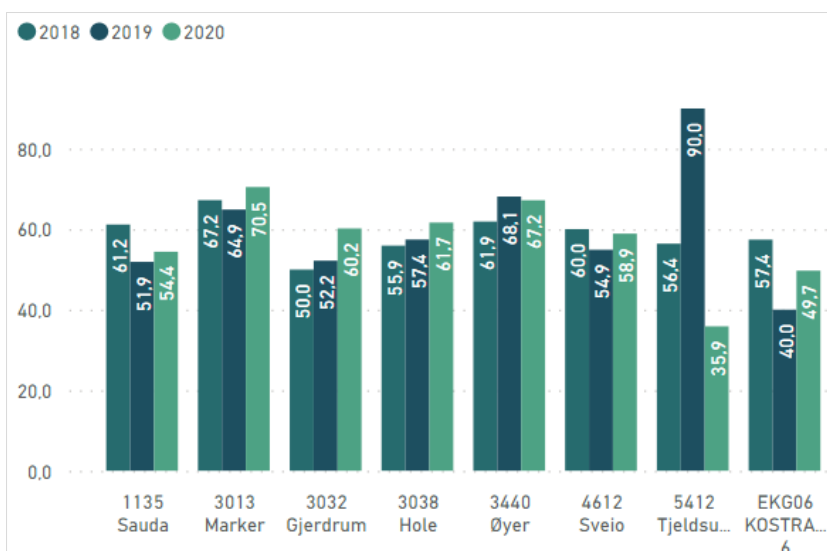
Figur 16: Korrigerede brutto driftsutgifter per korrigerede oppholdstimer i kommunale barnehager 2020. Kilde: KOSTRA

Produktiviteten kan også måles med plasser per årsverk på avdelingen. Loven tillater inntil 6 plasser per årsverk. Tjeldsund hadde 4,7 plasser per årsverk ved tellingen 15.12.2020. Det er 0,1 plass mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 6 og nest minst blant sammenligningskommunene, se figuren under. Gjennomsnittet i landets kommunale barnehager var 5,7.

Figur 17: Bemanningfaktor på avdelingene i kommunale barnehager 2020. Kilde: Udir

Omtrent 90 % av plassene i Tjeldsund var i kommunale barnehager i 2020. Gjennomsnittet i kommunegruppe 6 var 90 %. De private barnehagene fikk 36 kroner i tilskudd per korrigerte oppholdstime. Det er 15 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 6, se figuren under. Ingen av sammenligningskommunene hadde lavere satser for tilskudd.

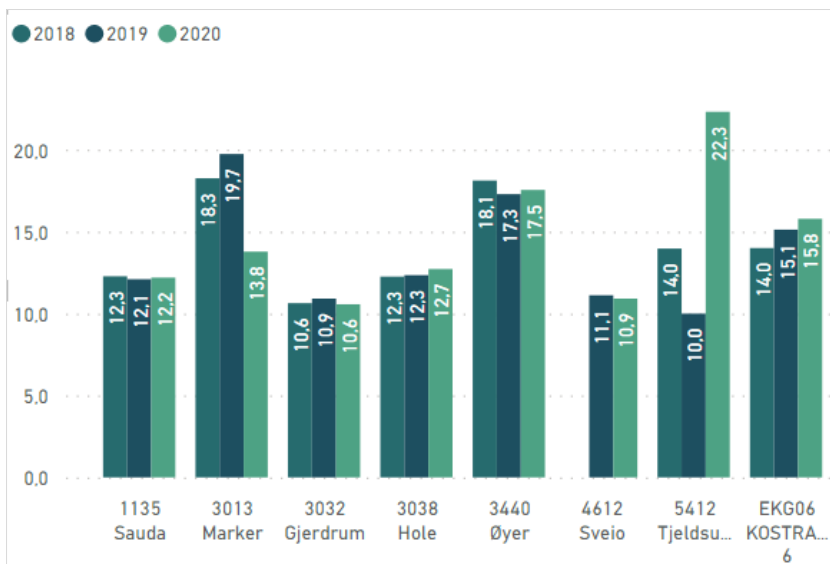
Figur 18: Tilskudd per korrigerte oppholdstime til private barnehager. Kilde: KOSTRA

Konklusjonen i denne analysen er at høye kostnader til 201 Barnehage kommer av lav produktivitet i de kommunale barnehagene. Det er naturlig følge av at kommunen har svært små barnehager. Det er bare 30 plasser i gjennomsnitt per barnehage. Gjennomsnittet i norske kommunale barnehager er 69 plasser. Det er i gjennomsnitt 5,8 plasser per årsverk i de norske kommunale barnehagene. Det betyr 7 årsverk mindre enn det er i de kommunale barnehagene i Tjeldsund.

4.3.2 221 Barnehagelokaler

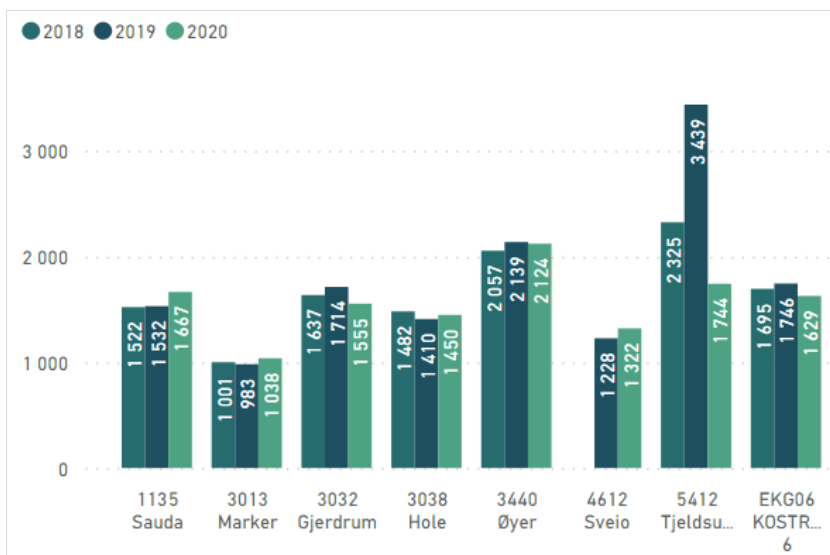
Vi har sett at behovskorrigerte utgifter til lokaler var 1,6 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i kommunegruppen i 2020. Høye utgifter til barnehagelokaler kan komme av stor andel kommunale barnehager, mye areal per barn og/eller høye driftsutgifter per kvm (lav produktivitet og/eller høye avskrivninger).

Vi vet at Tjeldsund har høy andel kommunale barnehager. Dessuten er arealet per barn høyt. Det er rapportert 23 kvm per barn i 2020. Det er 6 kvm mer enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 19: Areal i kvm per barn i kommunale barnehager. Kilde: KOSTRA

Utgiften per kvm var 1.700 kr i 2020, omtrent det samme som gjennomsnittet i kommunegruppen.

Figur 20: Nettokostnader per kvm barnehagelokaler. Kilde: KOSTRA

Konklusjonen er at høye utgifter til lokaler kommer av mye areal per barn.

5 Kvalitet i skole og barnehage

Målet i grunnskole og barnehage er ikke lavest mulig utgift, men best mulig resultater for brukerne. Offentlig statistikk tyder på at det er liten eller ingen sammenheng mellom kostnadsnivå og kvalitet i grunnskolen i norske kommuner.

I dette prosjektet vil vi bruke data fra Kommunebarometeret 2021 for å sammenligne kvaliteten i grunnskole og barnehage i Tjeldsund med andre kommuner. Kommunebarometeret tyder på god kvalitet i grunnskolen og middels kvalitet i barnehagetjenesten. Tjeldsund kommune kommer som nr. 78 innen grunnskole og 206 i barnehage i rangeringen av de 356 norske kommunene i 2021. Resultatene i grunnskolen er på nivå med sammenligningskommunene. Resultatene i barnehage er litt lavere enn i sammenligningskommunene. Rangeringen av de kommunale tjenestene framgår av tabellen under.

Tabell 6: Resultater i Kommunebarometeret for 2021. Kilde: Kommunal Rapport

	Tjeldsund	Hole	Marker	Gjerdrum	Sauda	Øyer	Sveio
Samlet, inntektskorrigert	204	7	64	13	165	106	12
Samlet vurdering	150	12	61	18	14	76	13
Grunnskole	78	6	124	67	115	2	103
PLO	154	13	312	86	15	146	7
Barnevern	21	105	82	32	90	317	140
Barnehage	206	213	52	329	33	126	61
Helse	265	66	95	65	20	164	83
Sosial	59	272	195	179	156	179	289
Kultur	332	271	67	295	149	261	265
Miljø	277	134	4	38	330	202	104
Saksbehandling	50	334	13	11	156	194	58
Vann og avløp	149	156	300	314	93	103	264
Økonomi	308	33	89	16	123	92	56
Kostnadsnivå	316	123	21	15	233	295	73

5.1 Kvalitet i grunnskolen

Tjeldsund er rangert som nr. 78 når det gjelder kvalitet i grunnskolen i 2021. Kommunebarometeret sammenligner 18 nøkkeltall for resultater i grunnskolen. Læringsutbytte, trivsel og lærernes kompetanse teller mest. Tjeldsund har hatt svake resultater på nasjonale prøver i barneskolen og lav andel kvalifiserte lærere på dette hovedtrinnet. Det har vært mange elever med spesialundervisning på mellomtrinnet og i ungdomsskolen. Kommunen har klart å skaffe lærere med fagforypning i matematikk, engelsk og norsk, også på ungdomstrinnet.

Tabell 7: Resultater i grunnskolen. Kilde: Kommunebarometeret 2021

Indikator grunnskole	Tjeldsund	Landet
Grunnskolepoeng siste 4 år	42	42
Grunnskolepoeng siste år	44	43
Andel elever som har fullført VGS innen fem år	75	72
Elever på laveste trinn nasjonale prøver, 5.klasse, siste 4 år	34	28
Elever på laveste trinn nasjonale prøver, 8.klasse, siste 4 år	4	10
Elever på laveste trinn nasjonale prøver, 9.klasse, siste 4 år	4	6
Andel lærere med kompetanse i norsk, engelsk og matte, 1-7.trinn	89	79
Andel lærere med kompetanse i norsk, engelsk og matte, 8-10.trinn	88	73
Andel lærere med undervisningskompetanse, 1-7.trinn	81	95
Andel lærere med undervisningskompetanse, 8-10.trinn	99	97
Trivsel, 7.trinn, siste 5 år	91	85
Trivsel, 10.trinn, siste 5 år	81	81
Fysisk aktivitet, 5-7. trinn	110	94
Andel elever med spesialundervisning, 1-4. trinn, siste 4 år	6	6
Andel elever med spesialundervisning, 5-7. trinn, siste 4 år	14	11
Andel elever med spesialundervisning, 8-10. trinn, siste 4 år	17	11
Andel elever med leksehjelp, 5-7.trinn	88	31
Andel elever med leksehjelp, 8-10.trinn	-	11

Tall fra GSI viser at andelen ansatte med tilstrekkelige kvalifikasjoner ikke varierer mye mellom skolene. Det gjelder både generell lærerkompetanse og fordypning i de viktigste fagene, se figuren under.

Tabell 8: Kompetanse blant lærere i grunnskolen i Tjeldsund 2020. Kilde: GSI/Udir

Skole	Lærerkompetanse, årsverk %			Kompetanse i viktige fag, ansatte			
	OK	Ikke OK	Andel OK	OK	Ikke OK	Andel OK	
Grov	1065	48	1113	96 %	16	5	76 %
Kongsvik	317	67	384	83 %	13	1	93 %
Ramsund	997	169	1166	86 %	16	1	94 %
Sandstrand	326	82	408	80 %	14	0	100 %
Skånland	2010	330	2340	86 %	21	3	88 %
Tjeldsund	4715	696	5411	87 %	80	10	89 %

5.2 Opplæringskvalitet og skolestruktur

Tjeldsund kommune er opptatt av hvilke kvaliteter og hvilket innhold som skal prege oppvekstområdet i planperioden 2020–2040. I forhold til spørsmålet om hvilken skolestruktur som er mest hensiktsmessig, mener vi at nedenstående momenter bør være med å danne grunnlag for vurderingen av dette spørsmålet.

Skoleforskningen er klar på at selve motoren i elevenes læring på skolen er læreren. Hvorvidt en skole er god på å skape effektiv læring for elevene og et godt skolemiljø, handler først og fremst om ledelsens og lærernes kompetanse i å skape et godt læringsmiljø for elevene og slik sett stimulere utviklingen av den enkelte elevs evner og anlegg. Forskjeller i elevresultater kan i stor grad forklares ut fra foreldrenes utdanningsbakgrunn, men skolens bidrag til elevenes læring varierer og det er jo dette kommunene kan gjøre noe med. I en rapport fra januar 2020 utgitt av KS heter det:

“Administrasjonen i kommuner med høye skolebidrag er ofte tett på skolene. Deres kommunikasjon med skolelederne er konsentrert om elevresultater og læringsmiljø.” Videre heter det: “De av eierne som er tettest på skolene og som oppnår best resultater, er organisert med et operativt nivå under kommunalsjefen. Bak denne organiseringen ligger en erkjennelse av behovet for å koble nivåene tettere sammen (rekobling i forskningslitteraturen). Den operative lederen (skolesjef eller lignende tittel) driver utviklingsarbeid, støtter skolene i vanskelige saker og stiller krav til skolene.” Uavhengig av skolestruktur er dette forhold som kommunen bør se på med tanke på å forbedre elevresultatene.

Dette krever at skolestrukturen og det fysiske læringsmiljøet må legge til rette for utvikling av skolens faglige og pedagogiske kompetanse. Fra klasseromsforskningen vet vi at i de fleste skoler finnes det lærere som er spesielt dyktige og lærere som ikke oppnår de samme resultatene. For å oppnå bedre resultater for alle elevene, må kommunen initiere og legge til rette for systematisk og langsiktig arbeid med utvikling av arbeidsmiljø og pedagogisk kompetanse. Viktige faktorer i dette arbeidet, og som er knyttet til skolestruktur og skolebygg, kan være å skape attraktive arbeidsplasser og legge til rette for og stimulere faglig samarbeid mellom lærerne og mellom skolene.

Ulike faktorer som kan ha betydning for valg av skolestruktur

Fysisk læringsmiljø

Det fysiske læringsmiljøet skal fremme helse, trivsel og læring (Opplæringsloven § 9-A) og dette har betydning for utforming av skolebyggene og hvordan de utstyres. I vår vurdering har vi lagt til grunn at det fysiske læringsmiljøet skal være tilnærmet likeverdig for alle skolene/elevne. Etter vår vurdering er Ramsund skole et godt eksempel på et skolebygg som tilfredsstillende til kravene til et moderne skoleanlegg.

Undervisningskompetanse - lærersamarbeid

De formelle kravene til undervisningsfaglig kompetanse øker. Fra 2025 skal lærere på barnetrinnet som underviser i fagene norsk, samisk, engelsk, matematikk, særskilt norskopplæring m.fl., ha 30 studiepoeng som er relevante for faget. Dette betyr at elevene har krav på å få opplæring i disse fagene fra lærere med relevant kompetanse.

For å undervise i tilsvarende fag på ungdomstrinnet må lærerne ha 60 studiepoeng. På ungdomstrinnet er det et krav at lærerne skal ha faglig fordypning i alle fag de underviser i.

Skolene må ha mange nok undervisningstimer til at skolen kan rekruttere lærere med kompetanse i alle fag. Utfordringen gjelder særlig de «små» fagene og valgfagene. I ny læreplan som gjelder fra høsten 2020, er det mange og til dels nye valgfag. Her kan nevnes Praktisk håndverksfag, Teknologi og design, Produksjon for scene, Medier og kommunikasjon, Ideer og praktisk forskning, Utvikling av produkter og tjenester. Etter vår vurdering bør en ungdomsskole i prinsippet kunne tilby både praktiske og teoretiske valgfag og det vil bare være mulig på større skoler.

Fag- og profesjonsutvikling

Samarbeid mellom lærere handler om å utvikle og dele faglig innhold som skal presenteres for elevene og ikke minst utvikling og valg av opplæringsmetodikk, vurderingsmetodikk etc. Den mest utbredte måten å organisere samarbeid på i grunnskolen er samarbeid på trinn og/eller i fag. Da er det alltid en fordel at det er flere klasser på samme trinn og at det er flere lærere som underviser i samme fag. Variasjon og tilpasning i opplæringen er viktig, blant annet fordi elever er forskjellige og lærer på litt forskjellige måter. Derfor er det viktig at lærerens verktøykasse er i kontinuerlig utvikling og sjansene for at det skjer er større når flere samarbeider. Å utvikle skolens opplæringskompetanse er uansett avhengig av den lokale og sentrale ledelsens systematiske og langsiktige stimulering av denne.

Rekruttering

Det er rimelig å anta at det er lettere å rekruttere medarbeidere med god kompetanse dersom man kan tilby et arbeidsmiljø som allerede har god kompetanse. På større skoler vil det være lettere å skape et miljø med allsidig kompetanse og spisskompetanse på områder hvor det er behov for det. Når de nye kompetansekravene til undervisningspersonell trer i kraft for fullt fra 2025, vil det generelt bli større utfordringer med å få dekket alle fag med riktig kompetanse og å tilby fulle stillinger innen den fagkombinasjonen lærerne er utdannet for. Det er et konkurranse-fortrinn å kunne tilby fulle stillinger. På de minste skolene med få stillinger vil denne utfordringen bli størst.

Elevmiljø

Elever er forskjellige på mange ulike måter. F.eks. har noen utpregede sosiale ferdigheter, har lett for å skaffe seg venner, mens andre ikke har dette som sin styrke. I et større elevmiljø vil det være lettere for alle elever å finne medelever som deler interesser og væremåter og dette kan i betydelig grad øke trivsel og trygghet for alle elevene.

Ledelse

Ledelsen skal være motor i den enkelte skoles utvikling. Vår erfaring er at ledere i små skoler har en tendens til å ende opp med å skulle løse alle mulige typer oppgaver og dermed miste fokus og kraft for å stimulere den faglige og pedagogiske utviklingen av opplæringstilbudet til elevene.

Klassestørrelse og tilpasset opplæring

Har klassestørrelsen betydning for muligheten til å drive tilpasset opplæring? Vil fulle klasser/store skoler hindre tilpasset opplæring? GSI-tallene viser at det brukes ikke mer timer til spesialundervisning per elev i store skoler enn i små. Det finnes ikke noe belegg for å si at en skoles evne til å tilpasse opplæringen til elevenes behov samvarierer med klassestørrelse eller skolestørrelse. Tilpasset opplæring handler først og fremst om lærernes kompetanse i å lage variert opplæring for elevene. Da kan skolens ressurstilgang ha noe å si og det kan slå positivt ut med større klasser og større skoler.

Hvorvidt en skole er god på å skape effektiv læring for elevene og godt skolemiljø, handler først og fremst om ledelsens og lærernes kompetanse i å skape et godt læringsmiljø for elevene og slik stimulere utviklingen av den enkelte elevs evner og anlegg.

Oppsummering

Det er vanskelig å koble skolestørrelse, skoletype, klassestørrelse og kommunal skolestruktur direkte til læringsresultatene i en kommune. Med utgangspunkt i ovenstående faktorer er det Agenda Kaupangs vurdering at en skole må ha en viss størrelse for at disse faktorene skal la seg realisere på en effektiv måte. Med tanke på kvalitetsutvikling er det nødvendig å vurdere sannsynligheten for at foreslått skolestruktur, skolestørrelse og skoletype er med og understøtter de faktorene som er nevnt ovenfor. Vi vurderer det som sannsynlig at unge lærere ønsker seg til skoler med bred og god kompetanse hvor de profesjonelle utviklingsmulighetene er gode.

Uavhengig av spørsmålet om skolestørrelse er det avgjørende for utvikling av opplæringskvaliteten på den enkelte skole at kommunen satser betydelig på langvarig og systematisk kvalitetsutvikling av skolene.

5.3 Kvalitet i barnehagen

Tjeldsund er rangert som nr. 206 i Kommunebarometeret når det gjelder kvalitet i barnehage-tjenesten i 2021. Resultatene for Tjeldsund framgår av tabellen under. Tjeldsund har mange ansatte og god plass i barnehagene. Det mangler kvalifiserte førskolelærere.

Vi mangler gode indikatorer for resultat-kvalitet i barnehagene. De indikatorene vi bruker måler strukturkvalitet (ressursbruk, utdanning) i stedet for resultater for brukeren.

Tabell 9: Kvalitet i barnehager. Kilde: Kommunebarometeret 2021

Indikator barnehage	Tjeldsund	Landet
Barn per årsverk, kommunale	4,7	5,2
Barn per årsverk, private	4,9	5,5
Andel barnehager som oppfyller pedagognormen, kommunale	0	71
Andel barnehager som oppfyller pedagognormen, private	0	68
Andel ansatte med ped. Utdanning, kommunale	33	44
Andel ansatte med ped. Utdanning, private	15	43
Andel menn	13	9
Andel minoritetsspåklige i barnehage, siste år	100	85
Andel minoritetsspåklige i barnehage, siste 4 år	100	83
Antall barn per barnehage	21	40
Lekeareal per barn, kommunale barnehager	11	8
Lekeareal per barn, private barnehager	12	6
Andel 1-5-åringer i barnehage	90	89

5.4 Barnehagestruktur og barnehagekvalitet

Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og være tilgjengelig for alle barn. I barnehagen skal barn oppleve mestring, inkludering og deltagelse, og de skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter slik at de har et godt grunnlag for å trives på skolen og lykkes i utdanningsløpet.

Det er forskjell på kvaliteten av norske barnehager. Regjeringen sier det slik: «Vi har mange gode barnehager i Norge, men det er store kvalitetsforskjeller mellom barnehagene, og forskning viser at barns språk, læring og vennskap med andre barn ikke støttes like godt i alle barnehager».

Norsk barnehageforskning konkluderer med at kvaliteten i tilbudet avhenger mest av personalets kompetanse og arbeidsmåter. Bemanningstetthet har også betydning.

Sammenhengen mellom barnehagestruktur og kvalitet i barnehagetilbudet er uklar. Store barnehager har både fordeler og ulemper:

- ▶ Små barn trenger faste rammer og få personer å forholde seg til. Små barnehager er sånn sett en fordel. Store barnehager må deles opp i mindre deler/avdelinger for å gi trygge rammer for de yngste barna. Dette er spesielt viktig for barn under tre år.
- ▶ Store barnehager får et bredere fagmiljø. Store barnehager er antakelig mer attraktiv på arbeidsmarkedet for nyutdannede barnehagelærere. Kommuner med små barnehager må satse mer på felles kvalitetsutvikling på kommunalt nivå.

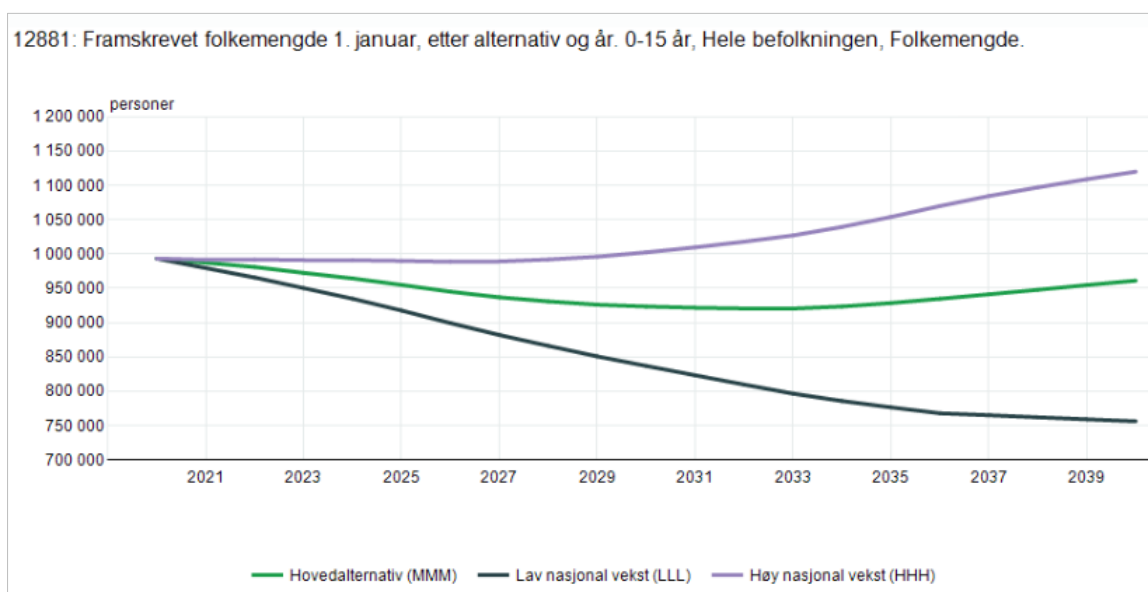
6 Antall barn i skoler og barnehager

6.1 Nasjonale tendenser

Kapasiteten i skoler og barnehager må tilpasses behovet for slike tjenester. Målgruppen er innbyggere 1–15 år. De fleste kommuner i Norge må regne med en nedgang i antall barn og unge de neste 10–20 årene. Det gjelder også Tjeldsund.

SSB kom med nye befolkningsframskrivinger i august 2020. SSBs middelalternativ sier at antall innbyggere 0–15 år vil synke med 8 % på landsbasis de neste 10 årene. Årsaken til nedgangen er lavere innvandring og synkende fruktbarhet. Det er innvandringen som har vært hovedårsaken til veksten i folketallet de siste 10 årene. Nå er den nesten stoppet opp. For å vokse må kommunen kapre innbyggere fra andre kommuner.

Det er lite sannsynlig at antallet innbyggere 0–15 år i Norge vil vokse de neste 10 årene. I alternativet «Høy nasjonal vekst» blir antallet som i dag de neste 10 årene. I alternativet «Lav nasjonal vekst» faller antallet innbyggere 0–15 år med 20 % de neste 10 årene, se figuren under.

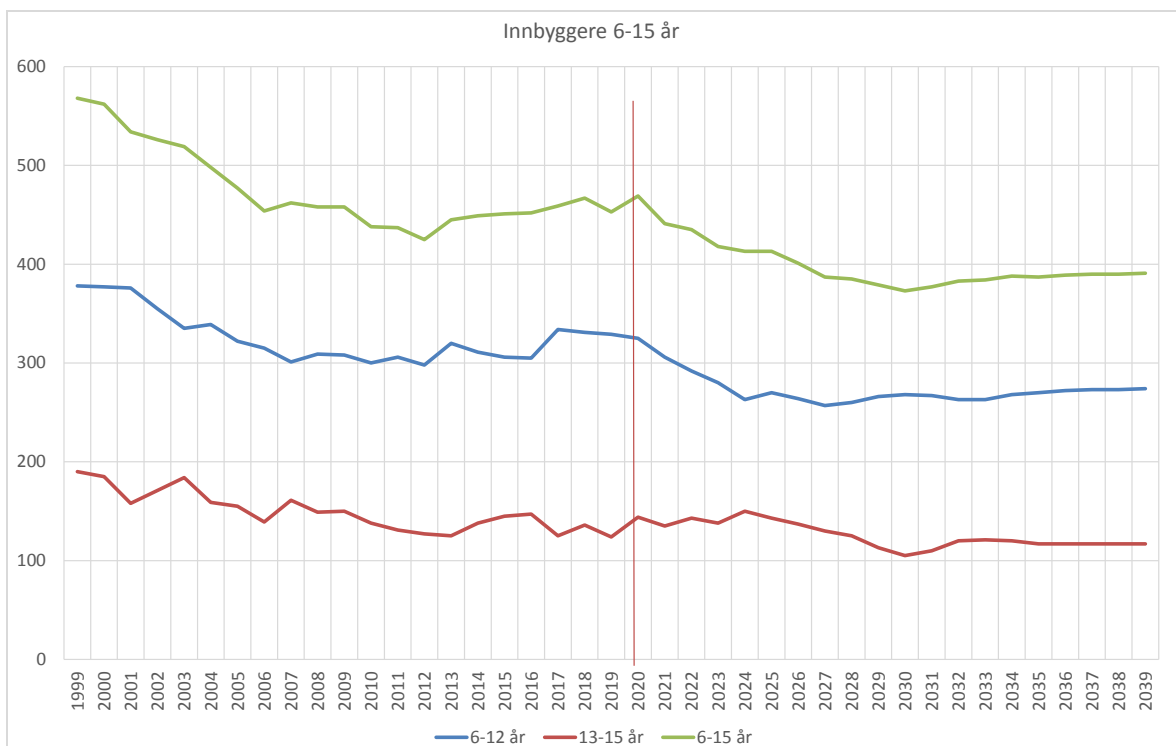
Figur 21: Befolkningsframskrivinger for Norge 2020–2040. Kilde: SSB 2020

6.2 Elever i grunnskolen i Tjeldsund

31.12.2020 var det 470 innbyggere 6–15 år i Tjeldsund kommune. Vi framskriver folketallet ved hjelp av middelalternativet til SSB. Prognosen til SSB forutsetter at framtiden vil være lik utviklingen de siste årene når det gjelder fruktbarhet, dødelighet, innvandring og flytting. Innflyttingen er basert på data fra de siste 10 årene. Middelalternativet sier at det vil være 390 innbyggere i målgruppen i 2040. Det vil si 80 færre enn i dag.

Høsten 2020 er det 469 elever i den kommunale grunnskolen i Tjeldsund. Det er 325 elever i barneskolen og 144 elever i ungdomsskolen. Elevtallet stemmer med antall innbyggere i folke-registeret. Det betyr at det ikke er noen elever fra kommunen i private skoler. Vi forutsetter at alle innbyggerne i målgruppen velger kommunale skoler de neste 20 årene.

For tyve år siden var det 100 flere elever i grunnskolen. Om 20 år vil det være 80 færre elever enn i dag. Det blir 50 færre elever i barneskolen. Antall elever i ungdomsskolen forventes å synke med rundt 30 elever, se figuren under.

Figur 22: Elever i kommunale grunnskoler i Tjeldsund

Det er ikke utarbeidet befolkningsprognoser på skolekrets nivå i dette prosjektet. Vi forutsetter at elevtallet utvikler seg likt i alle skolene. Det vil si at elevtallet reduseres like raskt i alle skoler. Vi forutsetter ikke en mer gunstig utvikling i kommunesenteret enn i utkanten i kommunen. Tabellen under viser hvordan elevtallet antas å utvikle seg de neste 20 årene i hver skole.

Tabell 10: Faktisk elevtall og framskrevet elevtall i skolene i Tjeldsund. Telletidspunkt 1.10.

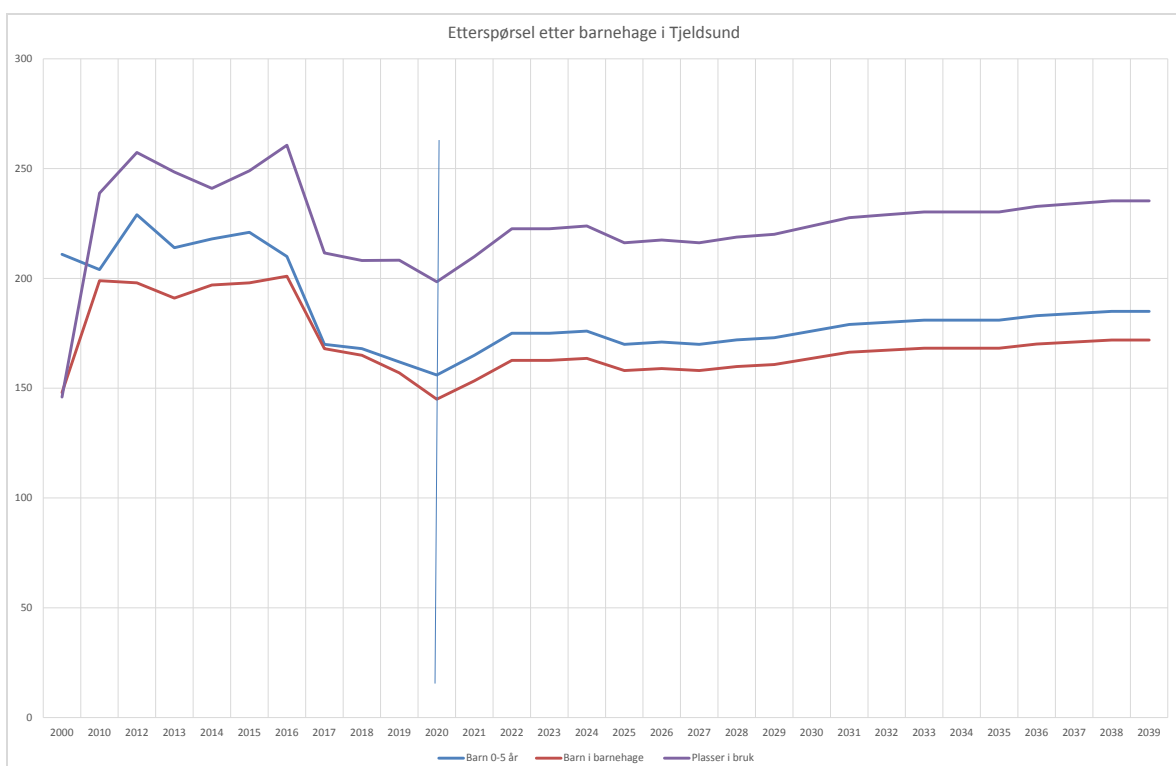
Elever	2000	2005	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2039
Grov	77	78	57	55	85	75	68	70	71
Kongsvik	26	41	49	38	34	30	27	28	28
Ramsund/Fjelldal/Tjeldøy	137	110	102	86	85	75	68	70	71
Sandstrand	58	44	37	35	27	24	21	22	23
Skånland/Boltås	267	199	203	222	239	210	190	197	199
Sum	565	472	448	436	470	414	374	388	392

6.3 Barn i barnehage i Tjeldsund

Ved utgangen av 2020 var det 156 innbyggere i alderen 1–5 år i Tjeldsund kommune. For 20 år siden var det 211 innbyggere i denne aldersgruppen i Tjeldsund og Skånland kommuner.

SSB utarbeidet befolkningsprognoser for årene til 2040. Antall innbyggere 1–5 år antas å øke jevnt til 185 i 2040, altså en vekst på 29 barn, se figuren under. Befolkningsprognoser er usikre, spesielt for de yngste aldersgruppene.

Det neste spørsmålet er hvordan etterspørselen etter barnehageplasser vil bli de neste 20 årene. Det er ikke alle barn som går i barnehage. I 2020 var 93 % av barn 1–5 år i barnehage i Tjeldsund. Vi forutsetter at denne dekningsgraden holder seg de neste 20 årene. Med disse forutsetningene kan vi si at antall barn i barnehage vil øke fra 145 i 2020 til 172 i 2040. Antall plasser (barn fra 0–2 år teller dobbelt) endres fra 198 til 235, se figuren under.

Figur 23: Etterspørsel etter barnehageplasser i Tjeldsund kommune

Vi har ikke tilgang til befolkningsprognoser per kommunedel. Vi har historiske tall for innbyggere 0–5 år per grunnkrets i folkeregisteret. Tabellen under viser antall innbyggere 0–5 år per kommunedel de siste 10–20 årene. Grunnkretsene er satt sammen til kommunedeler. Ramsund, Fjelldal og Grovfjord har hatt størst nedgang i antall barn i barnehagealder.

Tabell 11: Innbyggere 0–5 år i Tjeldsund kommune etter kommunedel. Kilde: SSB

	2001	2011	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Evenskjer	99	123	125	120	128	120	121	103	95	104	98
Ramsund	39	33	28	29	32	31	27	18	22	24	21
Fjelldal	29	15	23	23	20	23	19	21	15	14	16
Kongsvik	18	20	20	18	21	17	13	9	10	14	21
Grovfjord	36	42	47	44	37	35	33	26	26	28	18
Sandstrand	25	20	21	19	24	23	25	19	20	18	17
SUM	246	253	264	253	262	249	238	196	188	202	191

Analysen forutsetter at antall innbyggere 1–5 år vil vokse like raskt i alle delene av kommunen.

Det neste spørsmålet er hvor mange barn som vil etterspørre plass i kommunale barnehager. I 2020 var det en privat barnehage (Markomanak) i Tjeldsund med 25 plasser i bruk. Kommunen kan ikke styre opptaket i private barnehager. Vi forutsetter at veksten i antall plasser fordeler seg likt mellom alle barnehagene

Tabellen under viser hvor mange plasser hver barnehage antas å få i planperioden. Barn 0–2 år på full tid opptar to plasser. Barn 3–5 år på full tid opptar en plass.

Tabell 12: Plasser i bruk i barnehagene i Tjeldsund

Plasser i barnehage Tjeldsund- per barnehage														
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2039
Evenskjer	100	112	90	94	100	77	81	86	86	87	84	87	89	91
Kanutten	19	19	20	12	13	19	20	21	21	21	21	21	22	22
Kongsvik	16	10	7	13	14	23	24	26	26	26	25	26	27	27
Ramsund	32	24	25	23	26	21	22	23	23	24	23	24	24	25
Ressan	31	39	31	25	25	19	20	21	21	21	21	21	22	23
Sandstrand	25	32	18	23	19	20	21	22	22	23	22	23	23	24
Markomanak	25	25	20	19	12	20	21	22	22	22	21	22	23	23
Sum	248	261	212	208	208	198	210	223	223	224	216	224	230	235

7 Skolestruktur – nåsituasjonen

I dette kapitlet skal vi beregne hva det koster å videreføre dagens skolestruktur med tilstrekkelig kapasitet.

7.1 Kapasiteten i skoleanleggene

I alternativ null skal dagens skolestruktur videreføres. Vi legger i størst mulig grad til grunn prinsippene som er brukt for å dimensjonere skolene i dag. Kapasiteten bør uansett tilpasses endringer i elevtallet.

Den viktigste begrensningen på kapasiteten i grunnskolen er antall klasserom og størrelsen på disse rommene. Samlet kapasitet i grunnskolen i Tjeldsund er 35 klasserom. Fire av fem skoler er fådelt. De fådelte skolene i Tjeldsund er planlagt som fådelte skoler. Mange av klasserommene er derfor små, rundt 50 kvadratmeter. Det er vanlig å regne 2 kvm per elev som minimum i et klasserom. Et rom på 50 kvm kan ta en klasse på 25 elever.

Størrelsen på klassene i fådelte skoler styres av reglene for klassesdeling. I denne analysen legger vi følgende regler til grunn for å slå sammen trinn:

- ▶ To trinn med maks 24 elever
- ▶ Tre trinn med maks 18 elever
- ▶ Fire trinn med maks 12 elever

Tabellen over betyr at fådelte skoler får små klasser. Vi regner 21 elever per klasse som planlagt kapasitet i Sandstrand, som har tre klasserom på syv trinn. Vi regner kapasiteten til 21 elever per klasse på Kongsvik og Ramsund, som har fire klasserom på 10 trinn. Grov skole har 6 klasserom for 10 trinn og kan ta imot større klasser. Der regner vi med at det kan være 24 elever i snitt per klasse. Skånland skole er fulldelt og har klasserom på minst 50 kvm. Da regner vi at det kan være 25 elever per klasse. Til sammen regner vi kapasiteten til 840 elever fordelt på 35 klasser. Tall for hver skole framgår av tabellen under.

Tabell 13: Kapasitet i grunnskolene i Tjeldsund

Skolekapasitet alternativ null	Klassetrinn	Klasserom	Trinn per klasse	Elever per klasse	Elever kapasitet
Grov	10	6	1,7	24	144
Kongsvik	10	4	2,5	21	84
Ramsund	10	4	2,5	21	84
Sandstrand	7	3	2,3	21	63
Skånland	10	18	0,6	25	450
SUM		35			825

7.2 Funksjonalitet i skoleanleggene

Agenda Kaupang har gjort en enkel funksjonskartlegging basert på befarings, samtale med skolens ledelse og tilgjengelige plantegninger. Den viktigste hensikten med denne kartleggingen er å skaffe grunnlag for å vurdere om skolen har de funksjonsarealene en moderne skole bør ha ut fra dagens krav i læreplan og aktuelle forskrifter. Vi viser bl. a. til forskrift for miljørettet helsevern og arbeidsplassforskriften. Spørsmålet som forsøkes besvart er om skolen har de romfunksjonene den trenger, med moderne kvalitet, for å gjennomføre læreplanen i tråd med dagens lover og forskrifter. Vi har ikke funnet det riktig å gå i detalj i vår beskrivelse, men gir en kort oversikt over funksjonsområder som er mangelfulle ved det enkelte skolebygg. Vi har utarbeidet areal- og romprogram for moderne skoler og som er tilpasset elevtallskapasiteten ved den enkelte skole. Disse er lagt ved til sist i rapporten.

7.3 Ramsund

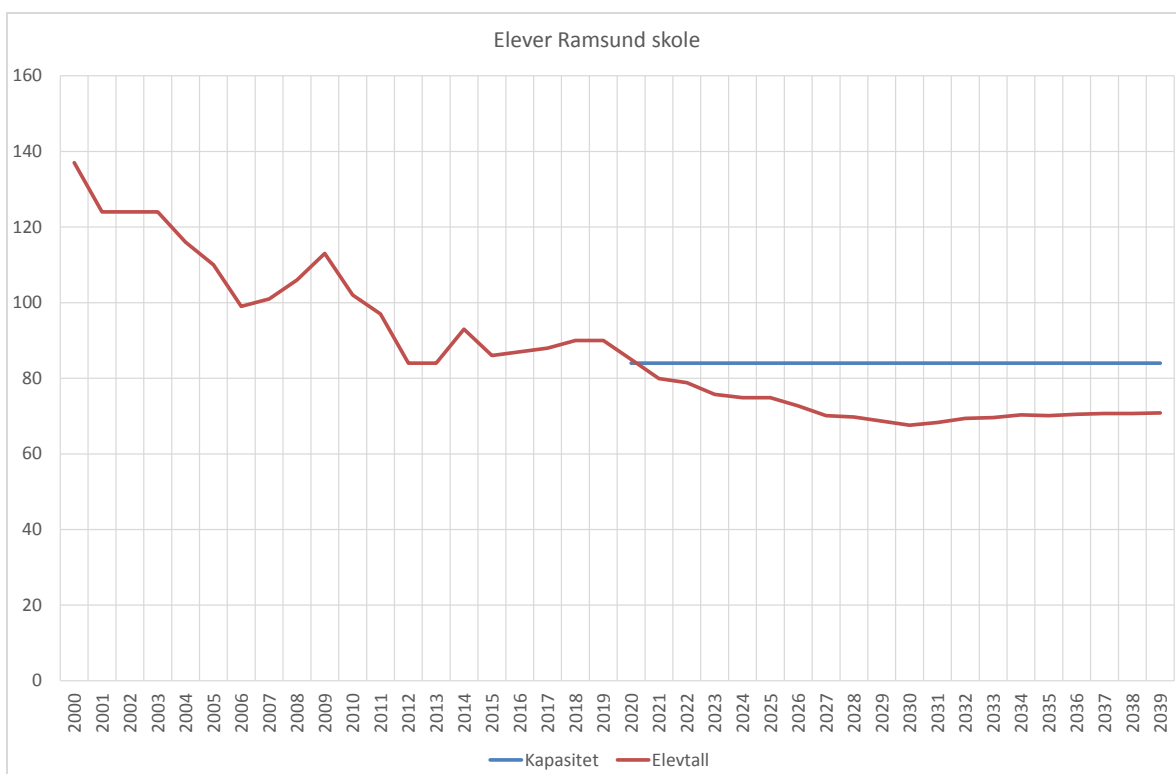
Ramsund skole er en 1–10-skole som betjener Ramsund, Tjeldøya og området mellom Fjeldal og Ramsund.

7.3.1 Kapasitet og elevtall

Ramsund har 4 klasserom. Skolen hadde 85 elever forrige skoleår og ble drevet med 4 klasser. Kapasiteten er anslått til 84 elever.

Befolkningsprognosen sier at elevtallet vil synke til 70 elever de neste 20 årene. Elevtallet er godt under kapasiteten i hele perioden, se figuren under.

Skolen var altså helt full forrige skoleår. Elevprognosene er usikre. En enkel løsning vil være å endre/innføre kretsgrenser mellom skolene, slik at elever i området nærmest Evenskjer (Fjeldal) flyttes til Skånland skole.

Figur 24: Elevtall og kapasitet ved Ramsund skole, alternativ 0

7.3.2 Tilstand

Figur 25: Ramsund skole med idrettshall og svømmehall

Ramsund skole er et godt eksempel på et moderne skoleanlegg som har alle de funksjonsområder som kreves for å gjennomføre opplæringen i tråd med dagens læreplan. Etter Agenda Kaupangs vurdering er løsningene godt tilpasset det elev- og klassetallet skolen har. Det eneste som kan innvendes er at elevgarderobene har fått for knappe arealer.

7.3.3 Investeringer

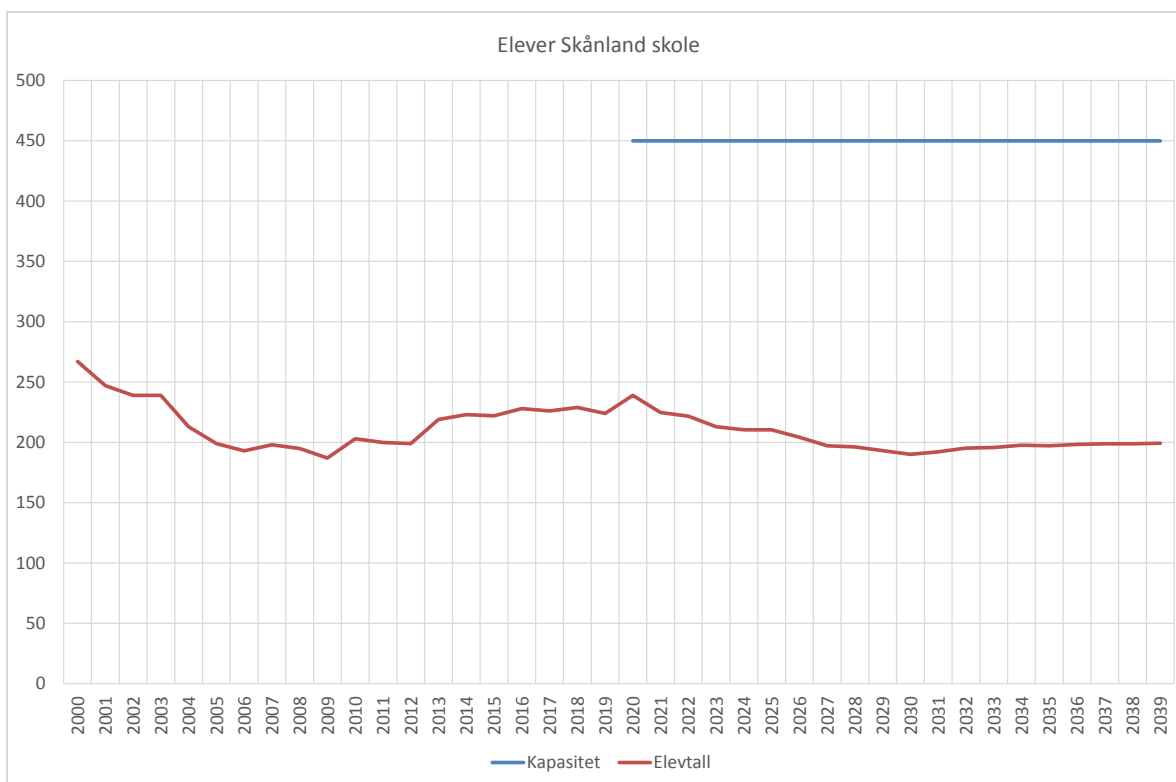
Det er ikke vurdert behov for investeringer knyttet til alternativ null for Ramsund skole. Mangler som er påpekt ved befaringsoppdrag er å anse som reklamasjoner som følges opp av skolen. De største sakene her var vinduer med innbygde persienner som er defekte, utendørsarealer med fall mot bygget, og støyforhold på rektors kontor fra tilliggende ventilasjonsrom.

7.4 Skånland skole

Skånland skole er en 1–10-skole på Evenskjer. Skolen betjener området mellom Tennvika og Fjellidal, samt bygdene i innlandet ved Evenskjer.

7.4.1 Kapasitet og elevtall

Skånland er en fullført barneskole med 239 elever høsten 2020. Skolen er planlagt for 18 klasser. Det vil si planlagt kapasitet på 450 elever. Befolkningsprognosen viser at elevtallet synker til 200 elever de neste 20 årene. Elevtallet er under plankapasiteten i hele perioden.

Figur 26: Elevtall og kapasitet ved Skånland skole, alternativ 0

7.4.2 Tilstand

Figur 27: Skånland skole (før utbygging av ny fløy mot vest)

Skånland skole er et typisk eksempel på et skoleanlegg som er bygget om og bygget på ut fra endringer i elevtall og nye krav til skoleanlegg. Planløsningen på skoleanlegg som er bygget ut i flere omganger er sjelden optimal og det er den heller ikke her. Det siste tilbygget tilfredsstillende i store trekk kravene til et moderne skoleanlegg. Andre deler av anlegget tilfredsstillende ikke kravene til et moderne og funksjonelt skoleanlegg. Vi vil spesielt nevne arealene for fagene Kunst & Håndverk (dagslyskrav med mer) Naturfag, Musikk og Mat & Helse. Ellers vil vi nevne mangelfull tilrettelegging av arealer for elever med særskilte behov, varierende kvalitet på elevgarderober og for lite areal til lærerkontorer (dagens krav er 6 kvm pr lærer). Se for øvrig vedlagte arealprogram som er tilpasset skolens maksimale elevkapasitet.

7.4.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabellen under.

Tabell 14: Investeringer alternativ null, Skånland skole

Skånland skole				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	6 950	27 800 000	4 000
Utendørs	UMA	13 500	5 400 000	400
Sum	BTA	6 950	33 200 000	4 800

Kostnadsnivået representerer en lett innvendig rehabilitering som et snitt for bygningsmassen. Det er på teknisk side spesielt investeringer knyttet til varmeanlegg med behov for varmepumpeinstallasjon og utbedring/fornyning av luftbehandlingsanlegg. Bygningsmessig er det noe varierende behov for oppgradering av innvendige overflater. Manglende solavskjerming.

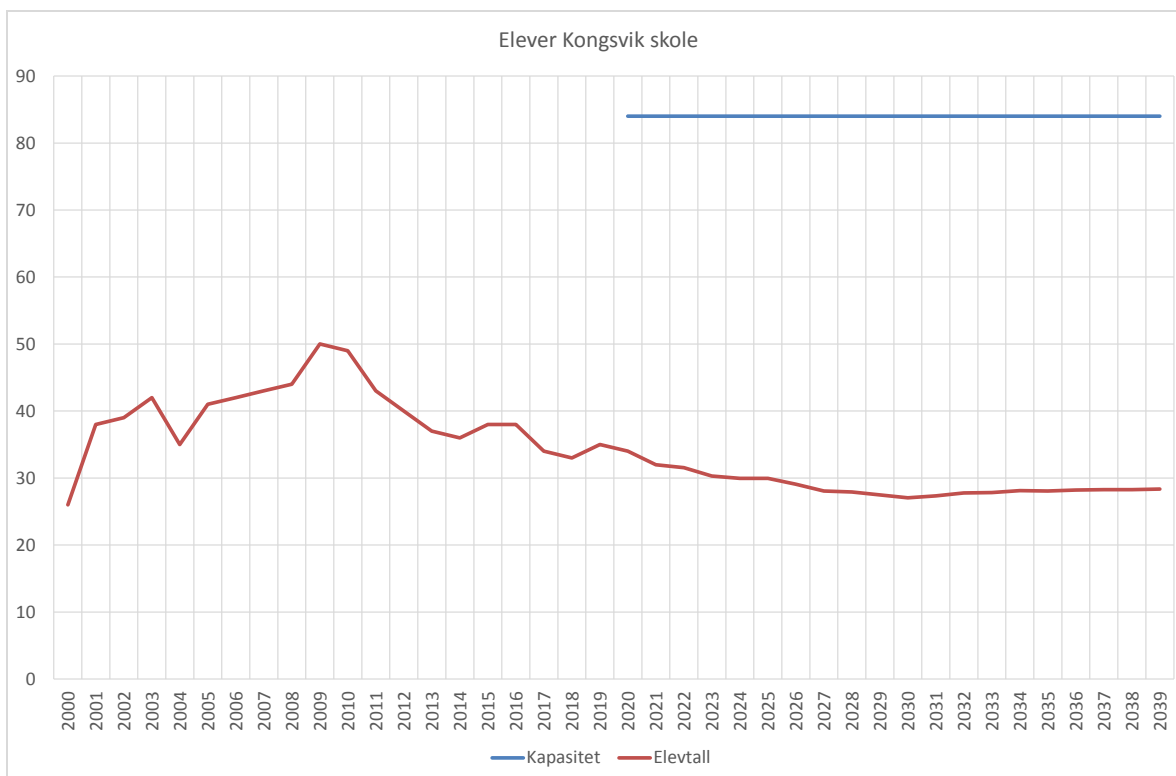
Kostnadsnivå for uteområdene representerer en lett istandsetting, som inkluderer noen overflateutbedringer og nye lekeapparater.

7.5 Kongsvik skole

Kongsvik skole er en 1–10-skole som betjener den delen av Tjeldsund som ligger på Hinnøya.

7.5.1 Kapasitet

Kongsvik er en fådelte skole. Skolen hadde 4 klasser og 34 elever høsten 2020. Skolen er planlagt med fire klasserom. Plankapasitet anslås til 84 elever. Befolkningsprognosen viser at elevtallet synker til ca. 30 elever de neste 20 årene. Elevtallet er under plankapasiteten i hele planperioden.

Figur 28: Elevtall og kapasitet ved Kongsvik skole, alternativ 0

7.5.2 Tilstand

Figur 29: Kongsvik skole

Kongsvik skole framstår, funksjonelt sett, som utgått på dato. Anlegget har nok arealer ut fra det elevtallet den skal betjene, men det er behov for oppgradering og tilpasning av alle arealer i tråd med dagens krav. Se for øvrig vedlagt arealprogram for hvilke funksjonsarealer skolen trenger og som er i samsvar med skolebyggets elevkapasitet.

7.5.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabellen under.

Tabell 15: Investeringer alternativ null, Kongsvik skole

Kongsvik skole				
Kostnadselement		Areal	NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	2 370	56 900 000	24 000
Utendørs	UMA	2 520	2 000 000	800
Sum	BTA	2 370	58 900 000	24 900

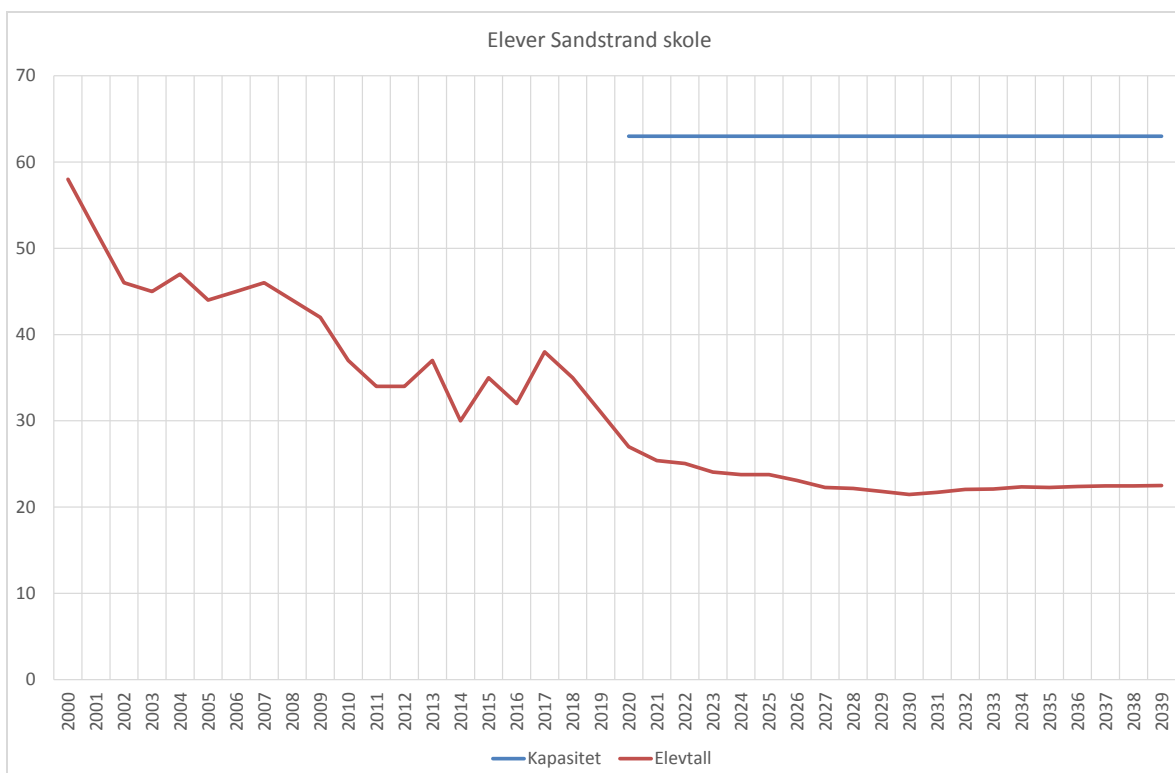
Kostnadsnivået representerer en full innvendig rehabilitering av skolen. Skolen fremstår i stor grad med overflater, dører og innredning i autentisk stil fra byggeår. Mange vinduer er i den senere tid skiftet, men også vinduer fra byggeår. Tekniske anlegg har stått sin normale levetid.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en moderat istandsetting, som inkluderer overflater og lekeapparater. Asfaltarealer er ujevne og har gjennomslag av ugress. Lekeapparater har behov for fornying.

7.6 Sandstrand oppvekstsenter – skole

7.6.1 Kapasitet og elevtall

Sandstrand skole hadde 27 elever høsten 2020. Skolen har en kapasitet på 63 elever, fordelt på tre klasser. Elevprognosen sier at det vil være rundt 20 elever ved skolen i 2030 og 2040. Både på kort og lang sikt er altså elevtallet lavere enn plankapasiteten.

Figur 30: Elevtall og kapasitet ved Sandstrand skole, alternativ 0

7.6.2 Tilstand

Ved Sandstrand skole er det satt opp et nytt bygg som inneholder de generelle opplæringsarealene, elevgarderober og administrasjonsarealer. Disse tilfredsstiller fullt ut kravene til moderne standard. For undervisning i fagene Mat & Helse, Kunst & Håndverk, Musikk og Naturfag er et eldre bygg tatt i bruk. Det er nok arealer i bygget til å dekke alle funksjoner og enkelte av rommene er oppgradert til moderne standard, men noe gjenstår.

Uteområdet er ikke tilfredsstillende opparbeidet. Både overflater og lekeapparater bør oppdateres etter ombyggingen ved skolen.

7.6.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alt 0 er vist i tabellen under.

Tabell 16: Investeringer alternativ null, Sandstrand skole

Sandstrand skole				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	837	-	-
Utendørs	UMA	1 890	800 000	400
Sum	BTA	837	800 000	1 000

Det er ikke vurdert behov for investeringer knyttet til alternativ null for Sandstrand skole. Mangler som er påpekt ved befaring er å anse som reklamasjoner som følges opp av skolen. De største sakene her var knyttet til ventilasjon, kondensproblematikk mellom moduler og skjevheter i modulmontasjen.

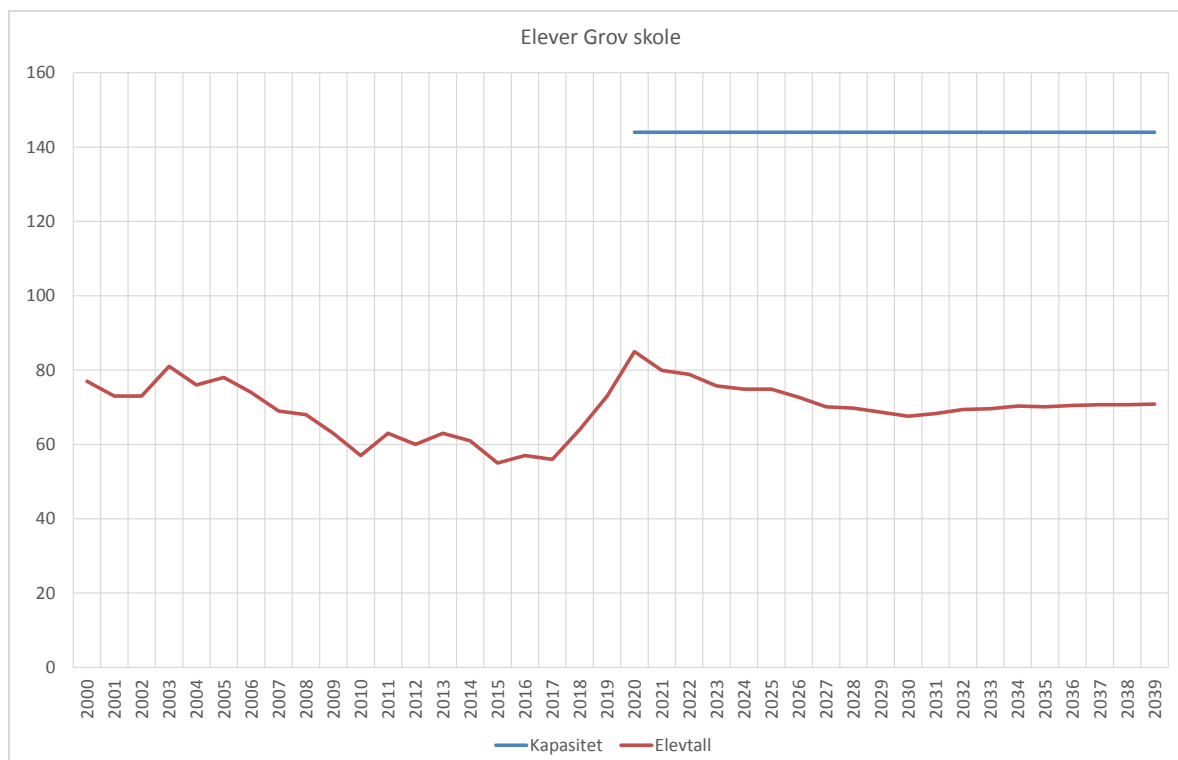
Uteområdet bør få en lett oppdatering

7.7 Grov skole

Grov skole er en 1–10-skole for Grovfjord og omegn, mot grensen til Gratangen.

7.7.1 Kapasitet og elevtall

Grov er en fådelte barneskole med 85 elever høsten 2020. Skolen har 6 klasserom. Vi anslår kapasiteten til 144 elever. Det vil si 24 elever per klasserom. Ett av rommene har i dag lavere kapasitet, men kan forbedres hvis det trengs. Befolkningsprognosen viser at elevtallet synker til rundt 70 elever de neste 20 årene. Elevtallet er under plankapasiteten på kort og lang sikt.

Figur 31: Elevtall og kapasitet ved Grov skole, alternativ 0

7.7.2 Tilstand

Figur 32: Grov skole

Grov skole er et eksempel på et skoleanlegg som er bygget om og bygget på ut fra endringer i elevtall og nye krav til skoleanlegg. Planløsningen på skoleanlegg som er bygget ut i flere omganger er sjelden optimal og det er den heller ikke her. Anlegget tilfredsstillende ikke kravene til et moderne og funksjonelt skoleanlegg. Det er behov for en generell oppgradering av alle elevarealer. Vi vil spesielt nevne behovet for nye elevgarderober og oppgradering av enkelte fagrom. Ellers vil vi nevne mangelfull tilrettelegging av arealer for elever med særskilte behov, og for lite areal til lærerkontorer (dagens krav er 6 kvm pr lærer). Se for øvrig vedlagte arealprogram som er tilpasset skolens maksimale elevkapasitet.

Vi holder svømmebassenget utenfor analysen.

7.7.1 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabellen under.

Tabell 17: Investeringer alternativ null, Grov skole

Grov skole				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	3 249	32 500 000	10 000
Utendørs	UMA	11 500	-	-
Sum	BTA	3 249	32 500 000	10 000

Kostnadsnivået representerer en moderat innvendig rehabilitering av skolen. Skolen fremstår med noe varierende standard på innvendige arealer med til dels dårlig standard på "trappehuset". Teknisk er det for dårlig ventilasjonskapasitet. Deler av el-anlegget er nylig fornyet med nye underfordelinger med automatsikringer. Nytt brannvarslingssystem. Skolen mangler solavskjerming.

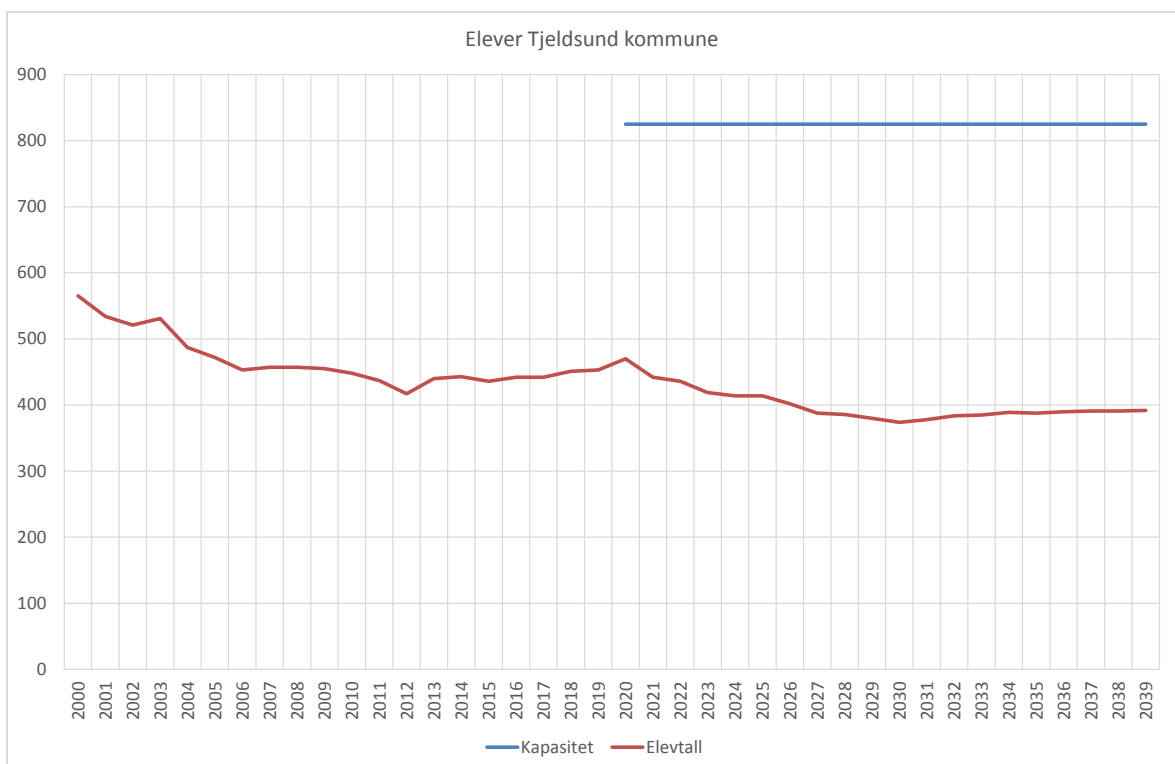
For uteområdene er det ikke forutsatt behov for investeringer. Utearealene tilhørende skolen er tatt i bruk som nærmiljøanlegg for bygda. Området er blitt et flott uteområde for skolen. Det er ikke behov for investeringer i uteområdet.

7.8 Samlet resultat alternativ null

7.8.1 Elever og kapasitet

Ved siste telling 1.10.2020 var det 469 elever i grunnskolen i Tjeldsund. Skolene har en kapasitet på ca. 825 elever. Det er en overkapasitet på ca. 350 plasser (kapasitet minus faktisk elevtall).

I alternativ null forutsetter vi at dagens kapasitet videreføres. Overkapasiteten vil øke med omtrent 80 plasser de neste 20 årene, se figuren under. Omtrent 50 % av kapasiteten utnyttes i slutten av planperioden.

Figur 33: Elevtall og kapasitet i grunnskolen i Tjeldsund kommune, alternativ 0

7.8.2 Samlede kostnader skoler, alternativ null

Samlede kostnader i alternativ null viser hva det vil koste å drifte dagens skoler i modernisert utgave. Alle typer kostnader må tas med i dette regnestykket. Beregningen omfatter utgifter til:

- ▶ Undervisning. Utgifter til lærerlønn og andre driftsutgifter føres på funksjon 202 Grunnskole
- ▶ Drift av bygg: Utgifter til drift og vedlikehold av skolebygg føres på funksjon 222 Skolelokaler
- ▶ Skoleskyss: Kommunens utgifter til skoleskyss føres på funksjon 223 Skoleskyss.
- ▶ Kapitalkostnader av investeringer: Investeringer for å modernisere byggene gir årlige kapitalkostnader i form av renter og avdrag/avskrivninger. Vi forutsetter nedbetaling/avskrivning med annuitet (fast sum per år) over 40 år med 3% rente.

Vi henter datagrunnlaget om dagens utgiftsnivå fra kommuneregnskapet for 2020.

202 Grunnskole (undervisningen)

Netto driftsutgift 2020 for funksjon 202 Grunnskole var 56,5 millioner kroner. 53,6 millioner ble brukt i de 6 skolene, resten ble brukt til fellesutgifter. I gjennomsnitt var netto utgift per elev 114.000 kroner. Netto utgift per elev varierer fra 93.000 kroner i Skånland skole til 187.000 kroner på Sandstrand.

222 Drift av lokaler

Netto driftsutgifter for funksjon 222 skolelokaler var 12,4 millioner kroner i 2020, når avskrivninger er holdt utenfor. Dette er utgifter til drift og vedlikehold av kommunale skolebygg. Kommunen har 14.950 m² skolebygg. Det vil si netto utgift på 830 kroner per m².

Vi foreslår ingen endring i skolearealet. Vi forutsetter uendret utgift til FDV per kvm etter modernisering. Utgiftene til FDV vil ikke endres ved modernisering av byggene.

223 Skoleskyss

Netto utgift til 223 skoleskyss var 2,2 millioner kroner i 2020. Det var 240 elever med skyss i oktober 2020. Det vil si en netto utgift på 9.225 kroner per skyss elev.

Kapitalkostnader

Gjennomgangen av skolene viser at det trengs 118 millioner kroner for å gjøre dagens skoler om til moderne skoleanlegg. Kapitalkostnadene av disse investeringene (renter og avdrag) utgjør 5 millioner kroner. Det er basert på 3 % rente og nedbetaling av et annuitetslån over 40 år.

Samlede kostnader

Samlede årlige kostnader ved alternativ null oppsummeres til 80 millioner kroner inkludert felleskostnader. Tall for hver skole framkommer i tabellen under.

Tabell 18: Samlede årlige kostnader ved alternativ null for skolene. Kroner.

Skole	Type skole	Elever 2020	Kapasitet	Pris per elev	Driftsutgift	Areal 2020	Areal per elev	Areal plan	Investering	Kapital-kostnad	Drift av bygg FDV	Skyss-elever	Skoleskyss	Sum drift + FDV + kapital+skyss
Grov skole	b+u	85	144	114 918	9 768 000	3 249	38	3 249	32 490 000	1 405 595	2 697 431	34	313 650	14 184 675
Kongsvik skole	b+u	34	84	173 294	5 892 000	2 370	70	2 370	56 880 000	2 460 764	1 967 655	15	138 375	10 458 794
Ramsund skole	b+u	85	84	126 718	10 771 000	1 544	18	1 544	-	-	1 281 881	57	525 825	12 578 706
Sandstrand skole	b	27	63	187 111	5 052 000	837	31	837	800 000	34 610	694 906	14	129 150	5 910 666
Skånland skole	b+u	239	450	92 531	22 115 000	6 950	29	6 950	27 800 000	1 202 694	5 770 127	120	1 107 000	30 194 821
Sum		470	825	114 038	53 598 000	14 950		14 950	117 970 000	5 103 663	12 412 000	240	2 214 000	73 327 663
Fellesutgifter					2 856 000				-		0		-	8 432 000
Regnskap					56 454 000					5 103 663	17 988 000			79 545 663

Tabellen over viser netto kostnader på 81 millioner kroner per år for 2020 for funksjonene 202 Grunnskole, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. Det er 5 millioner kroner mer enn netto utgift i 2020. Forskjellen er kapitalkostnaden. Andre kostnader endres ikke.

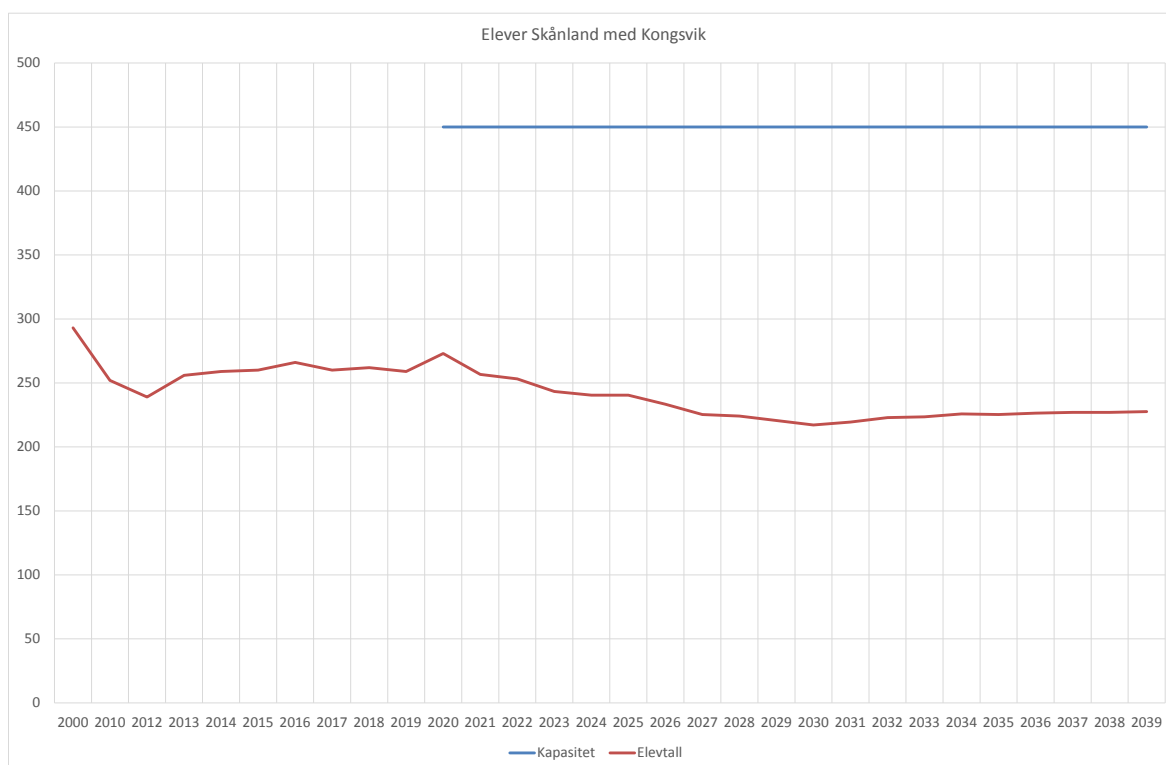
8 Alternative løsninger i grunnskolen

8.1 Alternativ 1: Kongsvik til Skånland

Alternativet innebærer at Kongsvik skole legges ned. Elevene busser til Skånland skole.

8.1.1 Kapasitet

Det er god kapasitet på Skånland skole for å ta imot elevene fra Kongsvik. Skånland skole har 18 klasserom og en kapasitet på 450 elever. Antall elever i kommunedel Evenskjer anslås til rundt 200 de neste 20 årene. Elevtallet i kommunedel Kongsvik anslås til 30 de neste 20 årene. Det samlede elevtallet vil ligge rundt 230 elever etter sammenslåing, se figuren under.

Figur 34: Elever Skånland skole + Kongsvik skole

8.1.2 Investeringer

Investeringskostnadene ved denne løsningen vil ikke bli større enn i alternativ null. Det trengs ingen ekstra utbygging for å ta imot elevene fra Kongsvik.

Det er ikke opplagt hva kommunen skal gjøre med Kongsvik skole etter nedleggelse. I denne kalkylen forutsetter vi at skolen rives, uten at tomten selges. Rivekostnaden anslås til 3,3 millioner kroner. Det er antakelig den dyreste løsningen. Alternativet er å gi bort eiendommen til et veldedig formål eller selge eiendommen. Begge deler vil antakelig være gunstigere økonomisk for kommunen.

Den delen av bygget som inneholder basseng og garderober er holdt utenfor denne kalkylen.

8.1.3 Samlede kostnader

Samlede kostnader med denne løsningen vil bli 6,9 millioner kroner lavere enn ved alternativ null.

Endringer i kostnader:

- ▶ 202 Undervisning: Kostnaden per elev for elevene ved Kongsvik skole (173.000 kroner) vil gå til nivået ved Skånland skole (92.000 kroner). Det utgjør 2,7 millioner kroner.
- ▶ Kapitalkostnader: Investeringene reduseres med omtrent 54 millioner kroner, ved at man slipper å modernisere Kongsvik skole. Kapitalkostnadene blir derfor 2,3 millioner kroner lavere enn i alternativ null.
- ▶ 222 Skolelokaler: kostnadene blir 2,0 millioner kroner lavere, ved at man ikke trenger å drifte 2.400 kvm areal ved Kongsvik skole.
- ▶ Skyssutgiftene øker med 0,2 millioner kroner. I dag er det 32 elever ved Kongsvik skole. Alle disse elevene må ha skyss til Skånland skole. 15 av elevene ved Kongsvik har skoleskyss i dag. Det blir 17 flere elever med skoleskyss ved Skånland skole.

Regnestykket er gjengitt i tabellen under.

Tabell 19: Sammenligning av kostnader alternativ 0 og 1 for skoler

Skole	Alt 0: dagens skoler	Alt 1: Kongsvik til Skånland
Grov skole	14 184 675	14 184 675
Kongsvik skole	10 458 794	
Ramsund skole	12 578 706	12 578 706
Sandstrand skole	5 910 666	5 910 666
Skånland skole	30 194 821	
Nye løsninger		
Kongsvik til Skånland		33 797 304
Sandstrand til Skånland		
Sandstrand til Grov		
Sum løsning	73 327 663	66 471 352
Besparelse i forhold til alt. 0	-	6 856 311
Innsparing i forhold til alternativ 0		
Innsparing 202 undervisning	-	2 745 933
Innsparing 222 drift skolebygg	-	1 967 655
Innsparing kapitalkostnader	-	2 317 998
Innsparing 223 skoleskyss	-	175 275
Sum innsparing	-	6 856 311

Besparelsen ved dette tiltaket er større enn investeringen. Netto besparelse i forhold til regnskap 2020 blir 6,8 millioner kroner minus kapitalkostnader av investeringen 2,3 millioner kroner = 4,5 millioner kroner.

8.1.4 Kvalitet

Det er ikke forskningsmessig grunnlag for å si at kvaliteten blir bedre med større skoler. Det er uklart hvor nedre grense går for forsvarlig skolestørrelse. Kongsvik har 32 elever i dag, og vil antakelig få færre elever om noen år. Vår vurdering er at Kongsvik ligger under nedre grense for forsvarlig elevtall. Ungdomstrinnet ved Kongsvik har svært få elever. Vi viser til gjennomgangen av skolekvalitet i kapittel 5.

8.1.5 Skoleskyss

Ved nedlegging av skolen må de 32 elevene ved Kongsvik skysses til Skånland skole. Det er 27 km fra Kongsvik skole til Skånland skole. I dag har 15 elever skyss til Kongsvik skole. Mer skoleskyss er en ulempe for folkehelsen.

Vi antar at en skoleskyss på 27 kilometer fra Kongsvik til Skånland vil gi elevene en reisetid på rundt 45 minutter. På dager med sterk vind kan det bli forsinkelser over Tjeldsundbrua.

Kommunen må ta stilling til hvor lang skoleskyss som er akseptabel for elever på forskjellige trinn i grunnskolen. 45 minutter reisetid til skolen er antakelig nær grensen for forsvarlig reisetid for elever i første klasse.

8.1.6 Lokalsamfunn

Agenda Kaupang har ikke studert lokalsamfunnet i Kongsvik. Vi kan bare gi en vurdering basert på tidligere kunnskap om konsekvenser av skolenedleggelse. Det er et tap for lokalsamfunnet at skolen i nærmiljøet blir borte. Tapet er ikke like stort i alle bygder. Noen bygder klarer seg bra uten skole, fordi det er et aktivt foreningsliv og sosiale entreprenører i bygda.

Tapet av skolen i nærmiljøet må veies mot ønsket om vekst i kommunesenteret på Evenskjer. Innbyggerne i Kongsvik er antakelig mindre knyttet til bygda enn de var da skolen ble bygget for 60 år siden.

8.1.7 Samlet vurdering

Kostnadene vil bli lavere i alternativ 1. Skolekvaliteten blir muligens bedre i en større skole. Det blir mer skoleskyss, noe som er uheldig. Vi tar ikke stilling til effekten på samfunnsutviklingen.

Tabell 20: Vurdering av alternativ 1: Flytte Kongsvik-elevene til Skånland skole

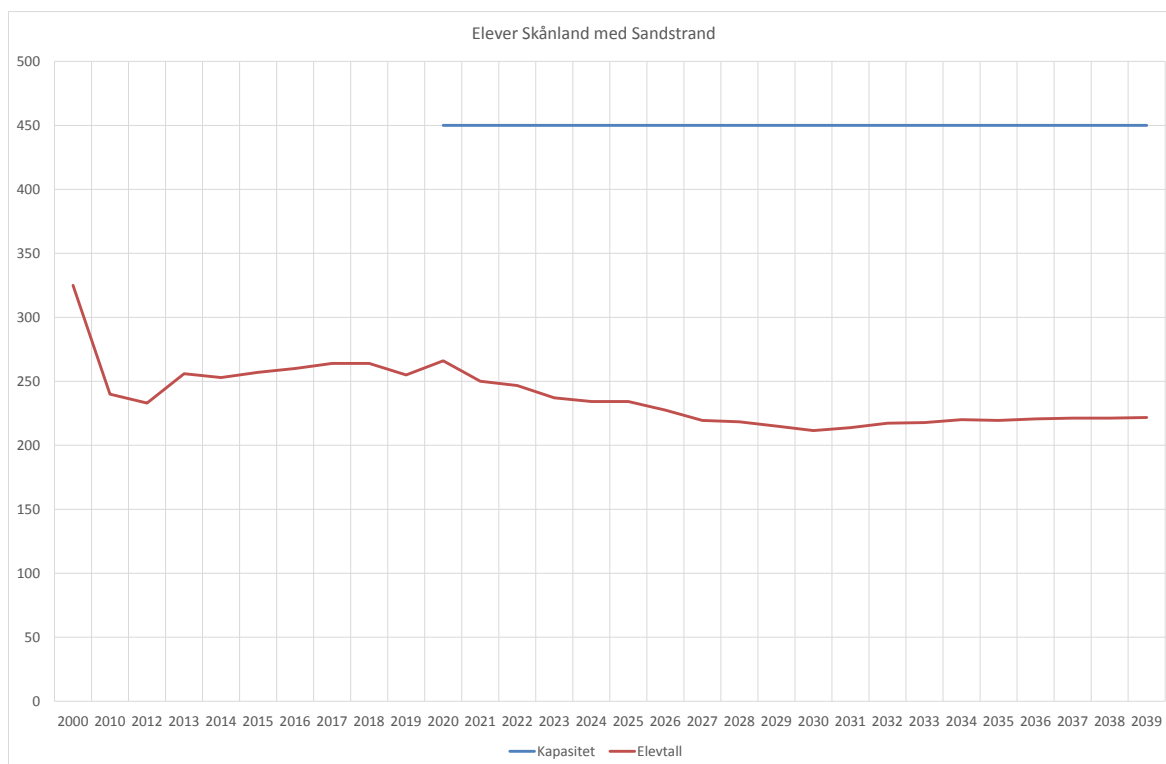
Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Skolekvalitet	Skoleskyss	Samfunn
0	Dagens skoler	0	0	0	0
1	Kongsvik til Skånland	++	+	-	?

8.2 Alternativ 2: Sandstrand til Skånland

Alternativet innebærer at Sandstrand skole legges ned. Elevene busser til Skånland skole.

8.2.1 Kapasitet

Det er god kapasitet på Skånland skole for å ta imot elevene fra Sandstrand. Skånland skole har 18 klasserom og en kapasitet på 450 elever. Antall elever i kommunedel Evenskjer anslås til rundt 200 de neste 20 årene. Elevtallet i kommunedel Sandstrand anslås til 20 de neste 20 årene. Det samlede elevtallet vil ligge rundt 220 elever etter sammenslåing, se figuren under.

Figur 35: Elever Skånland skole + Sandstrand skole

8.2.2 Investeringer

Investeringskostnadene ved denne løsningen vil ikke bli større enn i alternativ null. Det trengs ingen ekstra utbygging for å ta imot elevene fra Sandstrand.

Det er ikke opplagt hva kommunen skal gjøre med Sandstrand skole etter nedleggelse. I denne kalkylen forutsetter vi at modulskolen tas ned og selges, uten at tomten selges. Alternativet er å gi bort eiendommen til et veldedig formål eller selge eiendommen. Ingen av disse løsningene burde gi netto utgifter for kommunen.

Den delen av bygget som huser barnehagen er holdt utenfor denne kalkylen.

8.2.3 Samlede kostnader

Samlede kostnader med denne løsningen vil bli 3,2 millioner kroner lavere enn alternativ null.

Endringer i kostnader:

- ▶ 202 Undervisning: Kostnaden per elev for elevene ved Sandstrand skole (187.000 kroner) vil gå til nivået ved Skånland skole (92.000 kroner). Det utgjør 2,6 millioner kroner.
- ▶ Kapitalkostnader: Investeringene reduseres med 0,8 millioner kroner, siden man slipper å utbedre uteområdet ved Sandstrand skole. Kapitalkostnadene blir 0,03 millioner kroner lavere enn i alternativ null.
- ▶ 222 Skolelokaler: Kostnadene til drift av skolebygg blir 0,7 millioner kroner lavere, ved at man ikke trenger å drifte 837 kvm areal ved Sandstrand skole.
- ▶ Skysstiftene øker med 0,1 millioner kroner. I 2020 var det 27 elever ved Sandstrand skole. Alle disse elevene må ha skys til Skånland skole. 14 av elevene ved Sandstrand har skoleskys i dag. Det blir 13 flere elever med skoleskys ved Skånland skole.

Regnestykket er gjengitt i tabellen under.

Tabell 21: Sammenligning av kostnader alternativ 0 og 2 for skoler

Skole	Alt 0: dagens skoler	Alt 4: Sandstrand til Skånland
Grov skole	14 184 675	14 184 675
Kongsvik skole	10 458 794	10 458 794
Ramsund skole	12 578 706	12 578 706
Sandstrand skole	5 910 666	
Skånland skole	30 194 821	
Nye løsninger		
Kongsvik til Skånland		
Sandstrand til Skånland		32 942 243
Sandstrand til Grov		
Sum løsning	73 327 663	70 164 419
Besparelse i forhold til alt. 0	-	3 163 244
Innsparing i forhold til alternativ 0		
Innsparing 202 undervisning	-	2 553 653
Innsparing 222 drift skolebygg	-	694 906
Innsparing kapitalkostnader	-	34 610
Innsparing 223 skoleskyss	-	- 119 925
Sum innsparing	-	3 163 244

8.2.4 Kvalitet

Det er ikke forskningsmessig grunnlag for å si at kvaliteten blir bedre med større skoler. Det er uklart hvor nedre grense går for forsvarlig skolestørrelse. Sandstrand hadde 27 elever i 2020, og vil antakelig få færre elever om noen år. Vår vurdering er at Sandstrand ligger under nedre grense for forsvarlig elevtall. Vi viser til gjennomgangen av skolekvalitet i kapittel 5.

8.2.5 Skoleskyss

Ved nedlegging av skolen må de 27 elevene ved Sandstrand skysses til Skånland skole. Det er 18 km fra Sandstrand skole til Skånland skole. I 2020 hadde 14 elever skyss til Sandstrand skole. Mer skoleskyss er en ulempe for folkehelsen.

Vi antar at en skoleskyss på 18 kilometer fra Sandstrand til Skånland vil gi elevene en reisetid på rundt 30 minutter.

Kommunen må ta stilling til hvor lang skoleskyss som er akseptabel for elever på forskjellige trinn i grunnskolen. 30 minutter reisetid til skolen er antakelig godt innenfor forsvarlig reisetid for elever i første klasse.

8.2.6 Lokalsamfunn

Agenda Kaupang har ikke studert lokalsamfunnet i Sandstrand. Vi kan bare gi en vurdering basert på tidligere kunnskap om konsekvenser av skolenedleggelse. Det er et tap for lokalsamfunnet at skolen i nærmiljøet blir borte. Tapet er ikke like stort i alle bygder. Noen bygder klarer seg bra uten skole, fordi det er et aktivt foreningsliv og sosiale entreprenører i bygda.

Tapet av skolen i nærmiljøet må veies mot ønsket om vekst i kommunesenteret på Evenskjer. Innbyggerne i Sandstrand er antakelig mindre knyttet til bygda i dag enn de var for en eller to generasjoner siden.

8.2.7 Samlet vurdering

Kostnadene vil bli lavere i alternativ 2. Skolekvaliteten blir muligens bedre i en større skole. Det blir mer skoleskyss, noe som er uheldig. Vi tar ikke stilling til effekten på samfunnsutviklingen.

Tabell 22: Vurdering av alternativ 2: Flytte Sandstrand-elevene til Skånland skole

Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Skolekvalitet	Skoleskyss	Samfunn
0	Dagens skoler	0	0	0	0
2	Sandstrand til Skånland	+	+	-	?

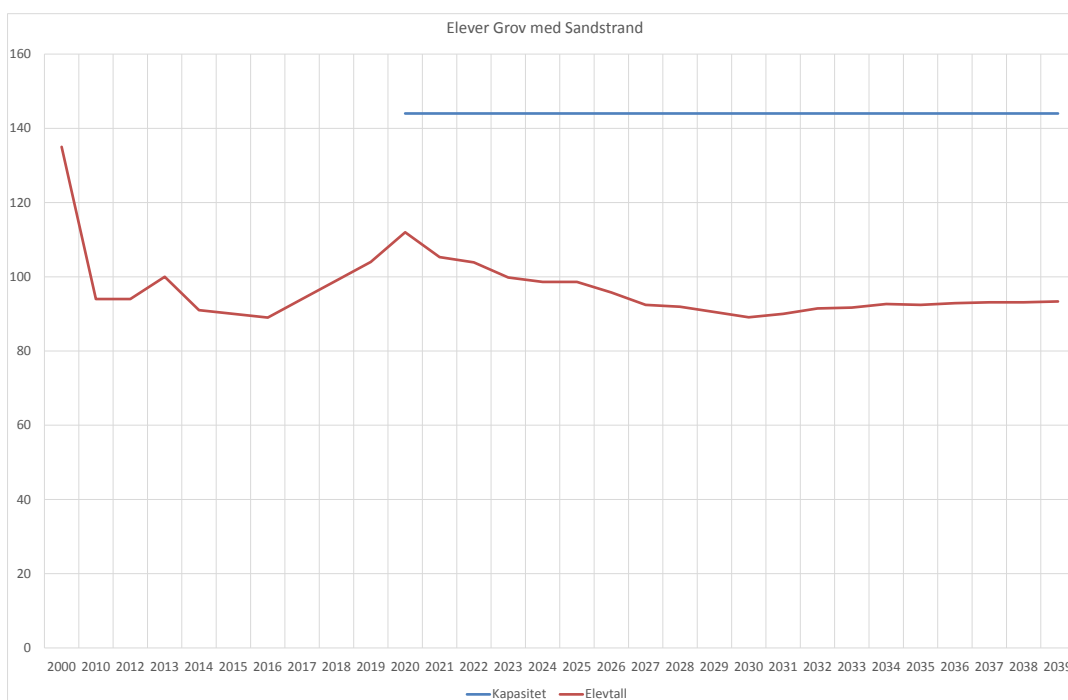
8.3 Alternativ 3: Sandstrand til Grov

Alternativet innebærer at Sandstrand skole legges ned. Elevene busses til Grov skole.

Sandstrand ligger midt mellom Grovfjord og Evenskjer. Det er altså ikke lenger til Grov skole enn det er til Skånland skole. Argumentet for å skysses elevene til Grov er at elevene på ungdomsskolen skysses til Grov i dag. Det er en innarbeidet tradisjon.

8.3.1 Kapasitet

Det er god kapasitet på Grov skole for å ta imot elevene fra Sandstrand. Grov skole har 6 klasserom og en kapasitet på 144 elever. Antall elever i kommunedel Grovfjord anslås til rundt 70 de neste 20 årene. Elevtallet i kommunedel Sandstrand anslås til 20 de neste 20 årene. Det samlede elevtallet vil ligge rundt 90 elever etter sammenslåing, se figuren under.

Figur 36: Elever Grov skole + Sandstrand skole

8.3.2 Investeringer

Investeringskostnadene ved denne løsningen vil ikke bli større enn i alternativ null. Det trengs ingen ekstra utbygging for å ta imot elevene fra Sandstrand.

Det er ikke opplagt hva kommunen skal gjøre med Sandstrand skole etter nedleggelse. I denne kalkylen forutsetter vi at modulskolen tas ned og selges, uten at tomten selges. Alternativet er å gi bort eiendommen til et veldedig formål eller selge eiendommen. Ingen av disse løsningene burde gi netto utgifter for kommunen.

Den delen av bygget som huser barnehagen er holdt utenfor denne kalkylen.

8.3.3 Samlede kostnader

Samlede kostnader med denne løsningen vil bli 2,6 millioner kroner lavere enn alternativ null.

Endringer i kostnader:

- ▶ 202 Undervisning: Kostnaden per elev for elevene ved Sandstrand skole (187.000 kroner) vil gå til nivået ved Grov skole (115.000 kroner). Det utgjør 1,9 millioner kroner.
- ▶ Kapitalkostnader: Investeringene reduseres med 0,8 millioner kroner, siden man slipper å utbedre uteområdet ved Sandstrand skole. Kapitalkostnadene blir 0,03 millioner kroner lavere enn i alternativ null.
- ▶ 222 Skolelokaler: Kostnadene til drift av skolebygg blir 0,7 millioner kroner lavere, ved at man ikke trenger å drifte 837 kvm areal ved Sandstrand skole.
- ▶ Skyssutgiftene øker med 0,1 millioner kroner. I 2020 var det 27 elever ved Kongsvik skole. Alle disse elevene må ha skyss til Skånland skole. 14 av elevene ved Sandstrand har skoleskyss i dag. Det blir 13 flere elever med skoleskyss ved Skånland skole.

Regnestykket er gjengitt i tabellen under.

Tabell 23: Sammenligning av kostnader alternativ 0 og 3 for skoler

Skole	Alt 0: dagens skoler	Alt 3: Sandstrand til Grov
Grov skole	14 184 675	
Kongsvik skole	10 458 794	10 458 794
Ramsund skole	12 578 706	12 578 706
Sandstrand skole	5 910 666	
Skånland skole	30 194 821	30 194 821
Nye løsninger		
Kongsvik til Skånland		
Sandstrand til Skånland		
Sandstrand til Grov		17 536 527
Sum løsning	73 327 663	70 768 848
Besparelse i forhold til alt. 0	-	2 558 814
Innsparing i forhold til alternativ 0		
Innsparing 202 undervisning	-	1 949 224
Innsparing 222 drift skolebygg	-	694 906
Innsparing kapitalkostnader	-	34 610
Innsparing 223 skoleskyss	-	119 925
Sum innsparing	-	2 558 814

8.3.4 Kvalitet

Det er ikke forskningsmessig grunnlag for å si at kvaliteten blir bedre med større skoler. Det er uklart hvor nedre grense går for forsvarlig skolestørrelse. Sandstrand hadde 27 elever i 2020, og vil antakelig få færre elever om noen år. Vår vurdering er at Sandstrand ligger under nedre grense for forsvarlig elevtall.

Nye krav til undervisningskompetanse kan bety at store skoler er mer attraktive arbeidsplasser for kvalifiserte lærere. Sammenhengen mellom skolestørrelse og kvalitet er gjennomgått i kapittel 5.

8.3.5 Skoleskyss

Ved nedlegging av skolen må de 27 elevene ved Sandstrand skysses til Grov skole. Det er 17 km fra Sandstrand skole til Grov skole. I 2020 hadde 14 elever skyss til Sandstrand skole. Mer skoleskyss er en ulempe for folkehelsen.

Vi antar at en skoleskyss på 17 kilometer fra Sandstrand til Grov vil gi elevene en reisetid på rundt 30 minutter.

Kommunen må ta stilling til hvor lang skoleskyss som er akseptabel for elever på forskjellige trinn i grunnskolen. 30 minutter reisetid til skolen er antakelig godt innenfor forsvarlig reisetid for elever i første klasse.

8.3.6 Lokalsamfunn

Agenda Kaupang har ikke studert lokalsamfunnet i Sandstrand. Vi kan bare gi en vurdering basert på tidligere kunnskap om konsekvenser av skolenedleggelse. Det er et tap for lokalsamfunnet at skolen i nærmiljøet blir borte. Tapet er ikke like stort i alle bygder. Noen bygder klarer seg bra uten skole, fordi det er et aktivt foreningsliv og sosiale entreprenører i bygda.

Tapet av skolen i nærmiljøet må veies mot ønsket om vekst i kommunesenteret på Evenskjer. Innbyggerne i Sandstrand er antakelig mindre knyttet til bygda i dag enn de var for en eller to generasjoner siden.

8.3.7 Samlet vurdering

Kostnadene vil bli lavere i alternativ 3. Skolekvaliteten blir muligens bedre i en større skole. Det blir mer skoleskyss, noe som er uheldig. Vi tar ikke stilling til effekten på samfunnsutviklingen.

Tabell 24: Vurdering av alternativ 3: Flytte Sandstrand-elevene til Grov skole

Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Skolekvalitet	Skoleskyss	Samfunn
0	Dagens skoler	0	0	0	0
3	Sandstrand til Grov	+	+	-	?

8.4 Samlet vurdering av alternativene – skoler

Alternativ 1 (legge ned Kongsvik skole) er det mest lønnsomme alternativet i forhold til alternativ null. Kommunen sparer omtrent 7 millioner kroner per år. Elevene får en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Det blir mer skoleskyss.

Alternativ 2 (Sandstrand til Skånland) reduserer utgiftene med 3,2 millioner kroner, sammenlignet med alternativ null. Elevene kommer til en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Det blir mer skoleskyss.

Alternativ 3 (Sandstrand til Grov) reduserer utgiftene med 2,6 millioner kroner, sammenlignet med alternativ null. Elevene kommer til en større skole med forutsetninger for høyere kvalitet. Det blir mer skoleskyss.

Gevinsten ved alternativene 1 og 2 kan summeres, hvis man vedtar begge to.

Kostnader, kvalitet, skoleskyss og samfunnsutvikling må veies mot hverandre. Hvilket hensyn som skal telle mest er et politisk spørsmål. Fordeler (+ og ++) og ulemper (- og --) ved alternativene framgår av tabellen under.

Tabell 25: Sammenligning av alternativer – grunnskoler

Alt nr.	Beskrivelse	Økonomi	Skolekvalitet	Skoleskyss	Samfunn
0	Dagens skoler	0	0	0	0
1	Kongsvik til Skånland	++	+	-	?
2	Sandstrand til Skånland	+	+	-	?
3	Sandstrand til Grov	+	+	-	?

9 Barnehagestruktur – nåsituasjonen

I dette kapitlet skal vi beregne hva det vil koste å videreføre dagens barnehagestruktur med tilstrekkelig kapasitet.

9.1 Kapasitet i barnehagene

Det er ikke opptaksområder for barnehager på samme måte som for grunnskoler. Innbyggerne har rett til barnehageplass fra de er ett år, men ikke nødvendigvis ved den nærmeste barnehagen. Kommunen plikter å ha full dekning på kommunenivå.

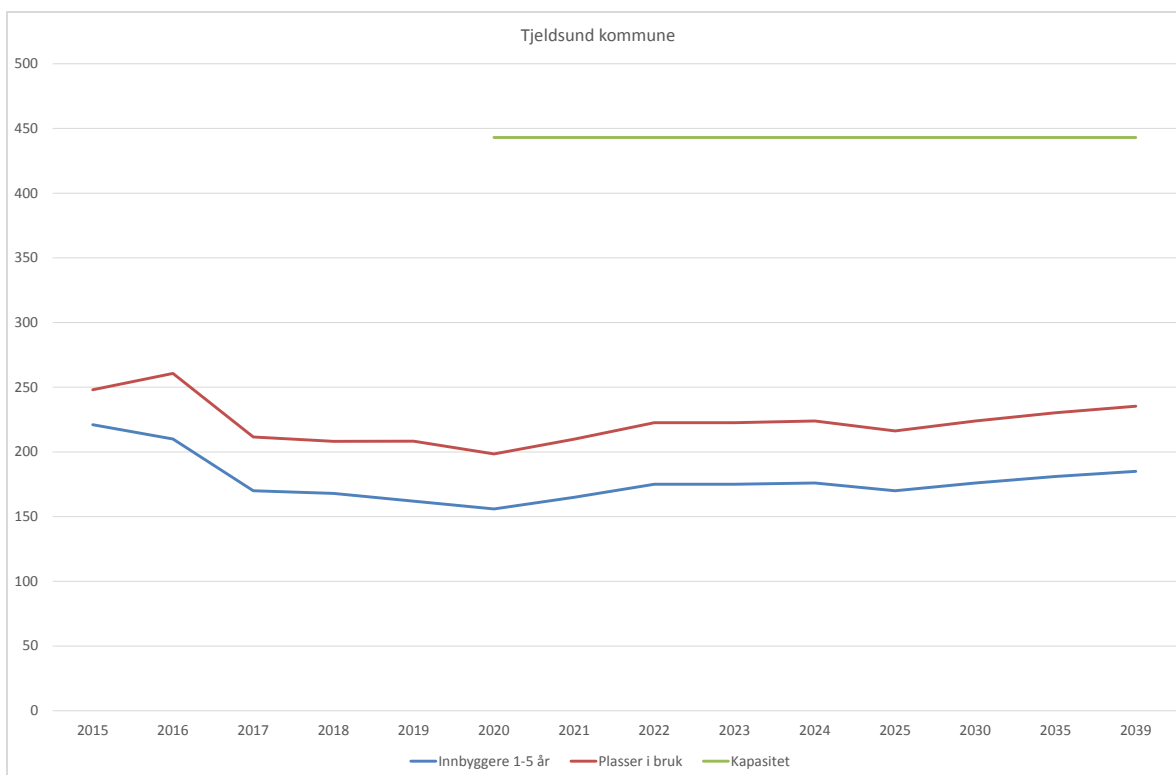
Det er det godkjente lekearealet i barnehagen som avgjør kapasiteten. Vedtektene til barnehagen sier hvor stort lekeareal det skal være per barn. Det vanlige er 5,3 m² for barn 0–2 år og 4 m² per barn 3–5 år. Alle barnehager har et godkjent lekeareal som ikke kan overskrides. Per 15.12.2020 hadde de 7 barnehagene i Tjeldsund et godkjent lekeareal på 1.615 m².

Årsmeldingene for barnehagene viser at det var 198 plasser i bruk. Disse ungene la beslag på 645 kvm lekeareal. Det var altså 971 kvm lekeareal som ikke var disponert. Det tilsvarer lekeareal for 243 store barn. Under halvparten av det godkjente arealet var i bruk. Samlet kapasitet er minst 440 plasser (små barn teller dobbelt). Under halvparten av kapasiteten er altså utnyttet. Tall for hver barnehage framgår av tabellen under. Vi ser at alle barnehagene har mye ledig kapasitet.

Tabell 26: Kapasitet i barnehagene i Tjeldsund høsten 2020. Kilde: Udir og Tjeldsund kommune

Barnehage	Årstall for etablering	Godkjent leke- og oppholdsareal (m ²)	Plasser (3-åringer er store)	Hele plasser 0-2 år	Hele plasser 3-5 år	Disponert lekeareal	Ledig lekeareal	Ledig kapasitet store barn	Kapasitet plasser
Evenskjer	2008	586	77	19	39	257	329	82	159
Kanutten	1989	157	19	6	6	58	99	25	44
Kongsvik	1989	194	23	9	4	66	128	32	55
Ramsund	1978	163	21	5	10	69	94	24	45
Ressan	1990	180	19	4	11	65	115	29	48
Sandstrand	2019	150	20	6	8	64	86	22	42
Markomanak	2003	185	20	5	10	66	119	30	50
Tjeldsund		1 615	198	55	88	645	971	243	441

I alternativ null forutsetter vi at dagens barnehagestruktur videreføres. Det vil si at kapasiteten holdes på 443 plasser i Tjeldsund. De neste 20 årene forventer vi at etterspørselen vil øke til 235 plasser. Overkapasiteten vil dermed reduseres fra 245 plasser i 2020 til 208 plasser i 2040, se figuren under. Under halvparten av kapasiteten er utnyttet.

Figur 37: Kapasitet og belagte plasser i barnehagene i Tjeldsund

I resten av dette kapitlet skal vi sammenligne tilbud og etterspørsel av barnehageplasser i de ulike delene av kommunen. Konklusjonen er at tilbudet har meget god kapasitet i alle delene av kommunen.

9.2 Ramsund: Ramsund barnehage

Barnehagehagen ligger like ved Ramsund skole. Ungene kommer fra Tjeldøya, Ramsund og området mellom Ramsund og Fjelldal.

Barnehagen er ikke bygd som barnehage. Bygget er antakelig fra rundt 1970. Det var opprinnelig legesenter, garasjer og legebolig. Det ble bygget om til barnehage i 2007.

9.2.1 Kapasitet og etterspørsel

Ramsund barnehage har 163 m² godkjent lekeareal. Det tilsvarer omtrent 45 plasser. Antall innbyggere i målgruppen i området er halvert de siste 20 årene. Etterspørselen vil ligge rundt 25 plasser. Det er meget god kapasitet i årene fram mot 2040.

Figur 38: Kapasitet og etterspørsel etter barnehageplasser i Ramsund

9.2.2 Tilstand

Barnehagen drives som avdelingsbarnehage med to avdelinger, en for små barn og en for store. Det er to innganger/garderober. Rom for personalet er i andre etasje i den delen som tidligere var legebolig.

Brutto areal for barnehagen er oppgitt til 464 kvm. Et moderne romprogram for en barnehage med to avdelinger/36 plasser er 357 kvm, se vedlegg. Barnehagen har nok areal for to avdelinger.

Barnehagen er ikke bygd etter moderne krav til barnehagebygg. Vesentlige mangler ved bygget:

- ▶ Deler av bygget mangler ventilasjon (en avdeling). Ventilasjonen i den andre avdelingen er mangelfull. Ventilasjonsanlegget bør skiftes ut.
- ▶ Det er ikke varme i gulvene. Dette er standard i moderne barnehager.

Utearealene er godt tilpasset barnehageformål og store nok. Lekeapparater er slitt og området bærer preg av lite vedlikehold. Stort behov for opprustning av lekeapparater og annen opparbeidelse av lekearealet (ca. 1000 kvm).

9.2.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabell under.

Tabell 27: Investeringer alternativ null, Ramsund barnehage

Ramsund barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m ²
Bygg med tekniske anlegg	BTA	464	11 100 000	23 900
Utendørs	UMA	978	800 000	800
Sum	BTA	464	11 900 000	25 600

Det bør vurderes om det er lønnsomt å bygge om barnehagen sett på lang sikt. Alternativet vil være riving og nybygg.

Kostnadsnivået representerer en full innvendig rehabilitering av barnehagen. Her utgjør kostnader til ny ventilasjon og følgekostnader av det hovedinvesteringen. I tillegg opprusting av elektrisk anlegg og gulvvarme. Innvendige overflater.

Det stilles også spørsmål til tilstand i kryperom under bygget og bjelkelag mot kryperom. På befaring virket lufteventiler å være blokkert av terreng utvendig.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en moderat istandsetting, som inkluderer overflater og noen nye lekeapparater.

9.3 Fjelldal: Kanutten barnehage

Kanutten ligger i Fjelldal, like ved den nedlagte skolen. Kanutten dekker området på begge sider av Fjelldal. Barnehagen er bygd som privat barnehage med en avdeling i 1989. Den ble overtatt av kommunen på 90-tallet og bygd ut ved å ta i bruk en tidligere uinnredet sokkeletasje. Barnehagen drives i dag som basebarnehage med en stor avdeling.

9.3.1 Kapasitet

Kanutten har 157m² godkjent lekeareal. Det tilsvarer omtrent 44 plasser (barn 0–2 år teller dobbelt). Antall innbyggere i målgruppen i området er halvert de siste 20 årene. Etterspørselen vil ligge rundt 22 plasser. Det er meget god kapasitet i årene fram mot 2040.

Figur 39: Kapasitet og etterspørsel etter barnehageplasser i Fjelldal

9.3.2 Tilstand

Barnehagen drives som basebarnehage med en stor avdeling med barn fra 0–5 år.

Brutto areal for barnehagen er oppgitt til 312 kvm. Et moderne romprogram for en barnehage med 36 plasser/2 avdelinger er 357 kvm, se vedlegg. Barnehagen har litt lite areal for det antall plasser den er godkjent for.

Det er en inngang med felles garderobe for alle ungene. Personalet har garderobe oppe og pauserom/arbeidsplasser nede.

Barnehagen er ikke bygd etter moderne krav til barnehagebygg. Vesentlige mangler ved bygget:

- ▶ Det er en trapp i lekearealet til ungene. De små ungene er oppe, men de store ungene er mye nede. Kjøkken for alle ungene er oppe. Trappen er sikret med grind. Det er ikke en god løsning å sende ungene ned trapper i en barnehage. Barnehager har ikke avdelinger delt over flere plan.
- ▶ Det er ikke varme i gulvene oppe. Dette er standard i moderne barnehager.
- ▶ Barnehagen mangler grovgarderobe. Skitne lekedresser må skylles ute.

Utearealene er godt tilpasset barnehageformål og store nok. Noen lekeapparater er slitt og området bærer preg av mangelfullt vedlikehold. Behov for opprustning av lekeapparater og annen opparbeidelse av lekearealet (ca. 1000 kvm).

Det er en indre trapp i lekeområdet i barnehagen. Trappen gir en risiko for fallskader. Nye barnehager bygges med avdelinger på ett plan. Det er vanskelig å få løst dette problemet uten å bygge ut barnehagen. En mulig løsning er å ta underetasjen ut av bruk som lekeareal. Det vil si å drive barnehagen med bare en avdeling på ett plan med rom for personalet nede. Barn i en avdeling må fordeles mellom Evenskjær og Ramsund barnehage. Analysen legger til grunn at barnehagen drives videre med trapp og to avdelinger.

9.3.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabell under.

Tabell 28: Investeringer alternativ null, Kanutten barnehage

Kanutten barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	312	1 200 000	3 800
Utendørs	UMA	942	400 000	400
Sum	BTA	312	1 600 000	5 100

Kostnadsnivået representerer en lett innvendig rehabilitering av barnehagen. Behov for generelt vedlikehold av innvendige overflater – belegg og mindre bygningsmessige tiltak.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en lett istandsetting, som inkluderer noe justering av overflater og nye fallunderlag.

9.4 Evenskjer: Evenskjer barnehage og Markomanak barnehage

På Evenskjer er det to barnehager: Evenskjer barnehage er kommunal og Markomanak barnehage er privat.

Evenskjer barnehage ligger som nabo til Skånland skole og er den største barnehagen i kommunen. Den har fem avdelinger. Fire avdelinger ligger i et bygg fra 2007. Omtrent 100 meter unna ligger den femte avdelingen i et bygg fra 2020. Det nye bygget er lagt til rette for eventuell utvidelse med en avdeling. Fellesfunksjoner i nybygget er dimensjonert for to avdelinger.

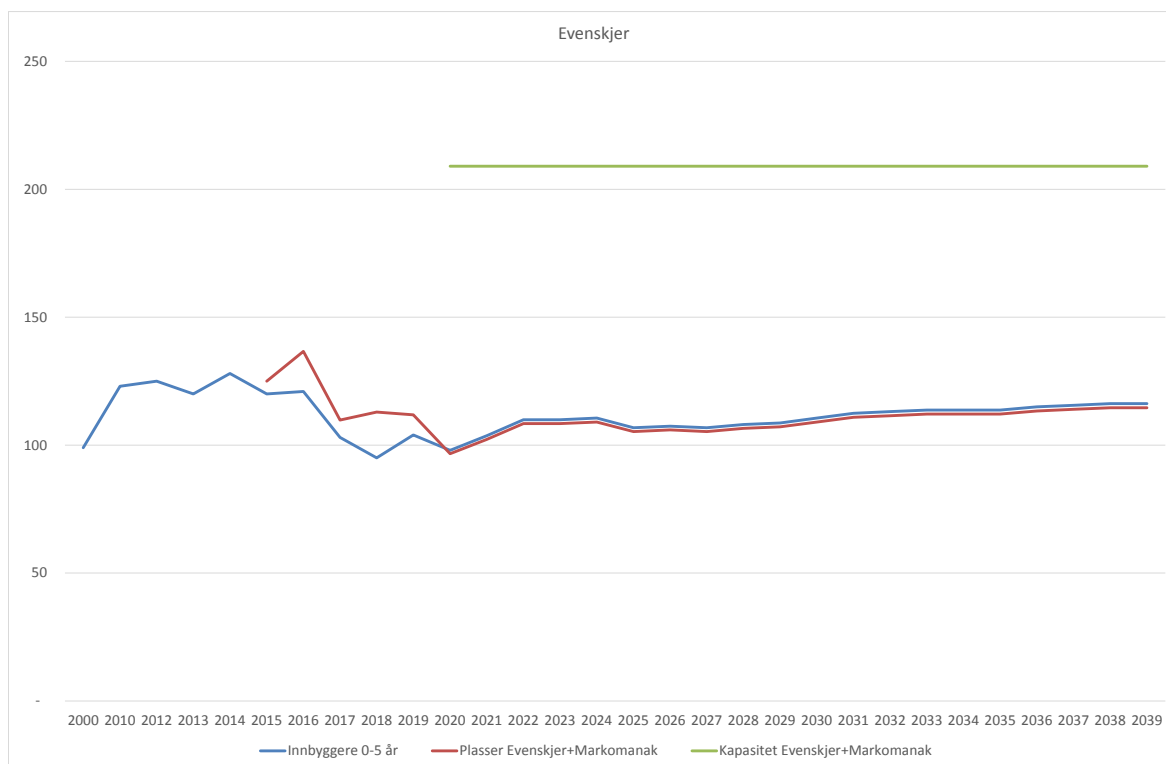
Markomanak er en barnehage med to avdelinger.

9.4.1 Kapasitet

Evenskjer barnehage har et lekeareal på 586 kvm. Det gir en kapasitet på minst 159 plasser. Høsten var det 77 plasser belagt i barnehagen.

Markomanak barnehage har et godkjent lekeareal på 185 kvm. Det tilsvarer en kapasitet på omtrent 50 plasser.

Til sammen er det en kapasitet på 209 plasser på Evenskjer. Etterspørselen de neste 20 årene vil bli omtrent halvparten, se figuren under.

9.4.2 Tilstand Evenskjer barnehage

Barnehagen er bygget som avdelingsbarnehage. Hver avdeling har egne lokaler, egen garderobe og egen inngang. Barnehagen er bygget i halvsirkel rundt et inngjerdet uteområde. Lokalene er godt tilpasset barnehagedrift. Vesentlige mangler ved bygget:

- ▶ Ventilasjon og varme virker ikke slik det er tenkt. Anlegget har aldri virket skikkelig. Deler av lokalene har dårlig luft og feil temperatur.
- ▶ Barnehagen mangler tilstrekkelig lagerplass.

Vi vil dessuten trekke fram mangler ved uteområdene. Barnehagen har todelt uteområde: et lite, solrikt område ved hovedinngangen og et stort naturområde bak barnehagen, i et temmelig bratt terreng. Vi tror barnehagen bør få et større lett tilgjengelig område. Det kan gjøres ved å ta i bruk parkeringsplassen til uteområde. Foreldrene må i så fall parkere ved skolen, ca. 100 meter unna. Dette vil samtidig øke trafikksikkerheten. Dagens parkering ved porten er trang og uoversiktlig med ryggende biler like ved porten.

Barnehagen har et samlet brutto areal på 1.118 kvm. Romprogram for en moderne barnehage på 5 avdelinger (90 plasser) er omtrent 800 kvm brutto. Barnehagen er altså stor nok for fem avdelinger. Den er antakelig stor nok for 6 avdelinger.

9.4.3 Investeringer Evenskjer barnehage

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabell under.

Tabell 29: Investeringer alternativ null, Evenskjer barnehage

Evenskjer barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m ²
Bygg med tekniske anlegg	BTA	1 290	5 200 000	4 000
Utendørs	UMA	3 516	2 800 000	800
Sum	BTA	1 290	8 000 000	6 200

Kostnadsnivået representerer en lett innvendig rehabilitering av barnehagen. Kostnadene er i stor grad knyttet til det største barnehagebygget med utbedring av problemer knyttet til varme og ventilasjon. I tillegg generelt behov for vedlikehold av overflater. Det minste barnehagebygget er nytt, og problemer her blant annet knyttet til skjevheter anses som reklamasjonssaker.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en moderat istandsetting. Det er lagt til grunn at eksisterende parkering ved det store barnehagebygget kan flyttes til felles parkering i område mellom barnehagebyggene og dermed frigjøre mer lekeareal til det største barnehagebygget.

9.5 Kongsvik barnehage

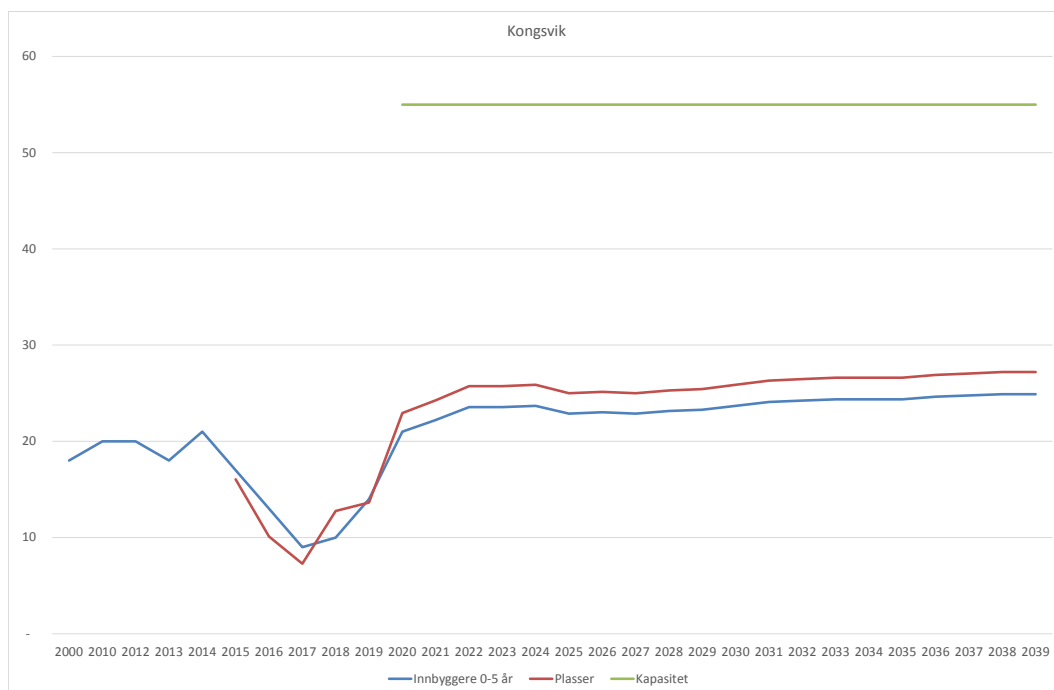
Kongsvik barnehage ligger på nedsiden av hovedveien i Kongsvik, ca. 1 km fra skolen.

Barnehagen er ikke bygd som barnehage. Bygget er fra 1987 og var opprinnelig et bankbygg. Bygget om til barnehage med to avdelinger i 2005, da den tidligere barnehagen i bygda ble for liten. Det er to avdelinger, en for små barn og en for store barn.

9.5.1 Kapasitet

Kongsvik har 194 m² godkjent lekeareal. Det tilsvarer omtrent 55 plasser (barn 0–2 år teller dobbelt). Antall innbyggere i målgruppen i området har variert mye de siste 20 årene.

Etterspørselen vil ligge rundt 25 plasser ifølge befolkningsprognosen. Det er meget god kapasitet i årene fram mot 2040.

Figur 40: Etterspørsel og kapasitet Kongsvik barnehage

9.5.2 Tilstand

Barnehagen er bygget på ett plan og er godt egnet for barnehagedrift. De to avdelingene har hver sin inngang, grovgarderobe og fingardarobe. Det er romslige lekerom og grupperom i hver avdeling. Ingen betydelige mangler ved bygget. Mindre mangler ved bygget:

- ▶ Trange garderober for de ansatte
- ▶ Støy på kontor

Barnehagen har et stort og spennende uteområde. Det er behov for vedlikehold av lekeapparater.

9.5.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabell under.

Tabell 30: Investeringer alternativ null, Kongsvik barnehage

Kongsvik barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	261	1 000 000	3 800
Utendørs	UMA	1 164	500 000	400
Sum	BTA	261	1 500 000	5 700

Kostnadsnivået representerer en lett innvendig rehabilitering av barnehagen. Noe behov for generelt vedlikehold av innvendige overflater.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en lett istandsetting, som inkluderer noe justering av overflater og nye fallunderlag.

9.6 Sandstrand: Sandstrand oppvekstsenter – barnehage

Sandstrand barnehage er en del av Sandstrand oppvekstsenter. Oppvekstsenteret består av barneskole og barnehage. Barnehagen og barneskolen er hver sin fløy av et langt bygg med rom for personalet i midten. Senteret ble bygget i 2019. Sandstrand barnehage har to avdelinger, en for store barn og en for små barn. De to avdelingene har hver sin inngang med grov- og fingarderobe.

9.6.1 Kapasitet

Sandstrand har 150 m² godkjent lekeareal. Det tilsvarer omtrent 42 plasser (barn 0–2 år teller dobbelt). Antall innbyggere i målgruppen i området er gått litt ned de siste 20 årene. Etterspørselen vil ligge rundt 25 plasser. Det er meget god kapasitet i årene fram mot 2040.

Figur 41: Etterspørsel og kapasitet Sandstrand barnehage

9.6.2 Tilstand

Moderne romprogram for barnehager med to avdelinger er på 357 kvm brutto areal. Sandstrand barnehage opptar mellom 400 og 500 kvm bruttoareal i oppvekstsenteret. Barnehagen har altså tilstrekkelig areal for to avdelinger.

Barnehagebygget er helt nytt og tilfredsstillende alle funksjonelle krav til moderne barnehager.

9.6.3 Investeringer

Investeringer knyttet til Sandstrand barnehage er vist i tabellen under.

Tabell 31: Investeringer alternativ null, Sandstrand barnehage

Sandstrand barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	475	-	-
Utendørs	UMA	900	700 000	800
Sum	BTA	475	700 000	1 500

Det er ikke vurdert behov for investeringer knyttet til alternativ null for Sandstrand barnehage-bygg. Mangler som er påpekt ved befaring er å anse som reklamasjoner som følges opp av barnehagen/skolen. De største sakene her var knyttet til ventilasjon, kondensproblematikk mellom moduler og skjevheter i modulmontasjen.

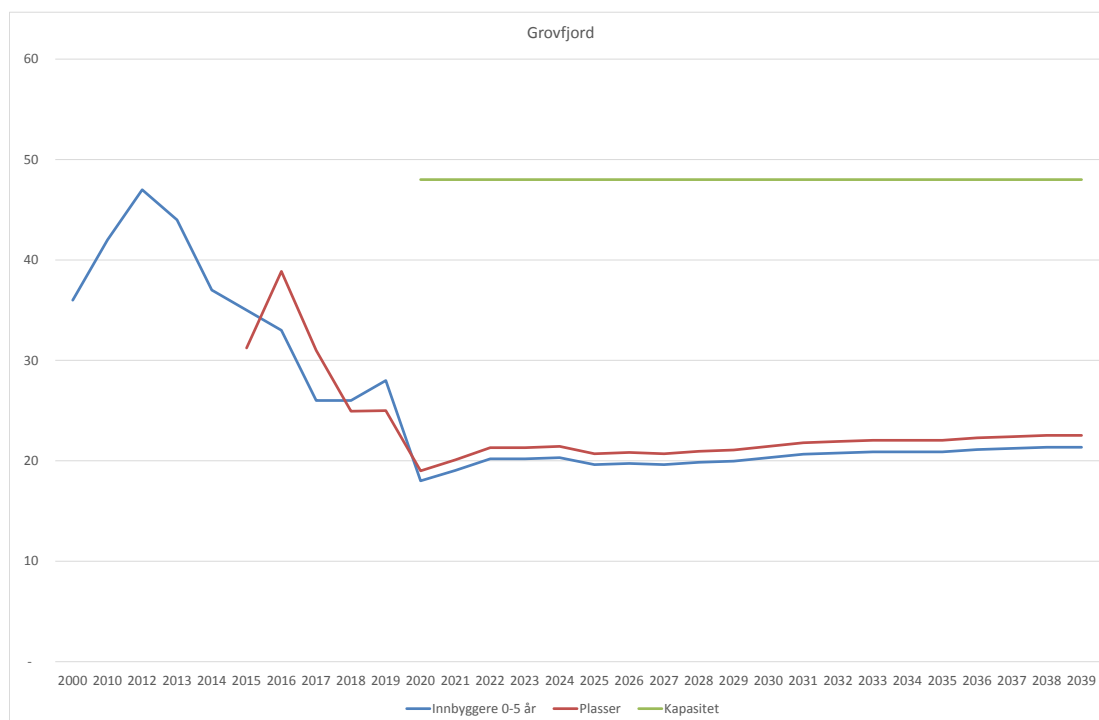
Uteområdet har noen mangler. Det er problemer med drenering/søle, som kan avhjelpes ved å legge fast dekke på deler av arealet. Det er mangler ved gjerdet. Uteområdet bør få en middels oppgradering.

9.7 Grovfjord: Ressan barnehage

Ressan barnehage er en barnehage med to avdelinger i Grovfjord. Barnehagen dekker området øst for Sandstrand mot grensen til Gratangen.

9.7.1 Kapasitet

Barnehagen har et godkjent lekeareal på 180 kvm. Det tilsvarer en kapasitet på omtrent 48 plasser (små barn teller dobbelt). Antall innbyggere i målgruppen i området er halvert de siste 20 årene. Etterspørselen vil ligge rundt 22 plasser. Det er meget god kapasitet i årene fram mot 2040.

Figur 42: Kapasitet og etterspørsel etter barnehageplasser i kommunedel Grovfjord

9.7.2 Tilstand

Barnehagen er bygd i 1990 som basebarnehage. Barnehagen ble pusset opp og bygd ut i 2010. Barnehagen har tre store lekerom, to mindre lekerom og et kjøkken. Det er romslige garderober for ungene og gode fasiliteter for personalet. Barnehagen trenger vedlikehold. Det er ingen vesentlige mangler ved bygget. Det blir opplyst at ventilasjon og varme virker slik det skal. Mindre mangler:

- ▶ Dørene i lekearealet mangler vindu. Det er ikke mulig å sjekke hva som skjer i alle rom. Det er et sikkerhetsproblem.
- ▶ Uteområdet trenger oppgradering

9.7.3 Investeringer

Investeringer knyttet til alternativ null er vist i tabell under.

Tabell 32: Investeringer alternativ null, Ressan barnehage

Ressan barnehage				
Kostnadselement	Areal		NOK	NOK/m2
Bygg med tekniske anlegg	BTA	427	1 700 000	4 000
Utendørs	UMA	1 080	400 000	400
Sum	BTA	427	2 100 000	4 900

Kostnadsnivået representerer en lett innvendig rehabilitering av barnehagen. Noe behov for generelt vedlikehold av innvendige overflater.

Kostnadsnivå for uteområdene representerer en lett istandsetting, som inkluderer noe justering av overflater og nye fallunderlag.

9.8 Samlede kostnader for barnehager, alternativ null

Samlede kostnader i alternativ null viser hva det vil koste å drifte dagens barnehager i modernisert utgave. Alle typer kostnader må tas med i dette regnestykket. Beregningen omfatter utgifter til:

- ▶ Pedagogisk tilbud. Utgifter til lønn og andre driftsutgifter føres på funksjon 201 Barnehage. Vi tar ikke med utgifter til styrkingstiltak, som er uavhengig av barnehagestruktur.
- ▶ Drift av bygg: Utgifter til drift og vedlikehold av barnehagebygg føres på funksjon 221 Barnehagelokaler.
- ▶ Kapitalkostnader av investeringer: Investeringer for å modernisere byggene gir årlige kapitalkostnader i form av renter og avdrag/avskrivninger. Vi forutsetter nedbetaling/avskrivning med annuitet (fast sum per år) over 40 år med 3 % rente.

Vi henter datagrunnlaget om dagens utgiftsnivå fra kommuneregnskapet for 2020.

201 Barnehage

Netto driftsutgift 2020 for funksjon 201 Barnehage var 26,5 millioner kroner. 24 millioner kroner ble brukt i de 6 kommunale barnehagene, resten ble brukt til private barnehager og fellesutgifter. I gjennomsnitt var netto utgift per plass i kommunal barnehage 134.000 kroner. Netto utgift per plass (små barn teller dobbelt) varierer fra 111.000 kroner på Kongsvik barnehage til 153.000 kroner på Ramsund. Dette er utgifter til ordinære plasser. Utgifter til styrkingstiltak er ikke med i disse summene.

221 Barnehagelokaler

Netto driftsutgifter for funksjon 221 Barnehagelokaler var 5,1 millioner kroner i 2020. Dette er utgifter til drift og vedlikehold av kommunale barnehagebygg (3,5 millioner kroner), pluss avskrivninger på 1,6 millioner kroner.

De tiltakene vi foreslår, øker ikke arealet i barnehagene. Vi regner samme utgift per kvm til drift og vedlikehold (FDV) før og etter modernisering.

Kapitalkostnader

Gjennomgangen av barnehagene viser at det trengs 26 millioner kroner for å gjøre dagens barnehager om til moderne anlegg. Kapitalkostnadene av disse investeringene (renter og avdrag) utgjør 1 million kroner. Det er basert på 3 % rente og nedbetaling av et annuitetslån over 40 år.

Samlede kostnader

Samlede årlige kostnader ved alternativ null oppsummeres til 28,6 millioner kroner. Tall for hver barnehage framkommer i tabellen under.

Tabell 33: Samlede netto driftsutgifter alternativ null – barnehage. Kroner.

Barnehage	Plasser 2020	Kapasitet	Pris per plass	Driftsutgift	Areal 2020	Areal per plass	Areal plan	Investering	Kapitalkostnad	Drift av bygg FDV	Sum drift + FDV + kapital
Evenskjer	77	159	126 896	9 771 000	1 290	17	1 290	7 972 800	344 922	1 405 856	11 521 779
Kanutten	19	44	124 684	2 369 000	312	16	312	1 624 800	70 293	340 021	2 779 314
Kongsvik	23	55	111 609	2 567 000	261	11	261	1 509 600	65 309	284 441	2 916 750
Ramsund	21	45	153 524	3 224 000	464	22	464	11 918 400	515 618	505 672	4 245 291
Ressan	19	48	177 947	3 381 000	427	22	427	2 140 000	92 581	465 349	3 938 931
Sandstrand	20	42	135 250	2 705 000	475	24	475	700 000	30 284	517 660	3 252 944
Sum	179	393	134 173	24 017 000	3 229	18	3 229	25 865 600	1 119 007	3 519 000	28 655 007
Annet felles				2 478 000						1 616 000	
Tjeldsund				26 495 000					1 119 007	5 135 000	28 655 007

Tabellen over viser netto kostnader på 28,6 millioner kroner per år for 2020 for funksjonene 201 Barnehage og 221 Barnehagelokaler, inkludert nye kapitalkostnader. Netto utgift ved alternativ null er om lag 1 million kroner mer enn netto utgift i regnskapet for 2020. Forskjellen er de nye kapitalkostnadene på 1 million kroner. De andre postene endres ikke.

9.9 Kapasiteten i barnehagene

Det er et stort avvik mellom godkjent kapasitet i noen av de kommunale barnehagene og det samlede arealet i disse barnehagene. Barnehagene er godkjent for flere plasser enn det er i moderne barnehager. Moderne romprogram legger til grunn 8 kvm lekeareal for barn 0–2 år og 4 kvm for barn 3–5 år. Lekearealet i moderne barnehager utgjør omtrent 50–57 % av samlet brutto areal i barnehagen. Det kreves 10 kvm BTA per plass i små barnehager og 9 kvm i store barnehager. Se vedlagt romprogram bakerst i rapporten. Resten av plassen går med til støtteareal (grovgraderobe, lager, toaletter, stellerom) og lokaler til personalet (garderober, møterom og arbeidsrom). Godkjenningen for barnehagene har ikke fanget opp økte krav til garderober og arbeidsplasser for personalet.

Vi har ikke foreslått å bygge ut dagens barnehager slik at samlet areal blir stort nok i forhold til godkjent antall plasser. Det er tilstrekkelig plass i dagens barnehagebygg i forhold til etterspørsele. Vi foreslår i stedet å omdisponere lekeareal til støttefunksjoner og areal for personalet.

Dette problemet gjelder spesielt Kanutten og Kongsvik barnehager, se tabellen under. Kommunen bør gå gjennom barnehagebyggene og gi en ny godkjenning til barnehagene basert på moderne krav til ulike funksjoner i bygget. Det vil gi lavere, men mer realistisk samlet kapasitet i barnehagene.

Tabell 34: Arealer i kommunale barnehager i Tjeldsund 2020

Barnehager	Plasser 2020	Kapasitet plasser	Bygg kvm 2020 BTA	Godkjent lekeareal	Andel lekeareal av BTA	Kapasitet med moderne romprogram
Evenskjer	77	159	1 409	586	42 %	157
Kanutten	19	44	312	157	50 %	31
Kongsvik	23	55	261	194	74 %	26
Ramsund	21	45	464	163	35 %	46
Ressan	19	48	427	180	42 %	43
Sandstrand	20	42	475	150	32 %	48
	179	393	3 348	1 430	43 %	350

10 Alternative løsninger for barnehagene

Nye barnehager bør bygges så store at de kan drives på en effektiv måte. Ineffektiv drift i kommunale barnehager gir høyere tilskudd til private barnehager. Bemanningen må kunne tilpasses et varierende antall barn. Vi anbefaler minst seks avdelinger i en ny barnehage.

Mange kommuner strever med å rekruttere barnehagelærere. Det gjør også Tjeldsund kommune. Vår vurdering er at store barnehager er en mer attraktiv arbeidsplass for unge barnehagelærere. Det er kamp om arbeidskraften.

I mange kommuner er det konkurranse med private barnehager om barna, spesielt i en tid med synkende barnetall. Lokalisering av barnehagen antas å være viktig for foreldrene. Barnehager bør legges på sentrale tomt, slik at de er lett å nå for foreldrene.

I denne utredningen har vi funnet to alternativer som vil gi mer rasjonell drift uten for lang avstand til barnehagen:

- ▶ Legge ned Kanutten barnehage, flytte barna til Ramsund
- ▶ Legge ned Sandstrand barnehage, flytte barna til Evenskjer barnehage

Det er ikke forsvarlig å legge ned barnehager på Grov eller i Kongsvik, fordi avstanden til nærmeste alternative barnehage (Evenskjer) blir for lang.

10.1 Alternativ B1: Kanutten til Ramsund

Alternativet innebærer å legge ned Kanutten barnehage. Barna tilbys plass på Ramsund barnehage og/eller Evenskjer barnehage. I denne analysen forutsetter vi at foreldrene søker plass på Ramsund. Dette gir færre og større barnehager i kommunen. Kommunen får færre bygg å vedlikeholde. Endringen kan gjennomføres med en gang.

10.1.1 Kapasitet

Ramsund barnehage har to avdelinger og en samlet godkjent kapasitet på 46 plasser. Dette er tilstrekkelig til behovet i kommunedelene Ramsund og Fjelldal. Behovet de neste 20 årene anslås til 22 plasser i Fjelldal og 25 plasser i Ramsund, til sammen 47 plasser. Utviklingen i forventet etterspørsel framgår av figuren under.

Det er stor sjanse for at kapasiteten i Ramsund barnehage blir for liten. Da kan de foreldrene som bor nærmest Evenskjer tilbys plass i Evenskjer barnehage.

Figur 43: Kapasitet og etterspørsel etter barnehageplasser i kommunedelene Ramsund og Fjelldal

10.1.2 Investeringer

Å flytte barna fra Kanutten til Ramsund vil ikke kreve flere investeringer enn alternativ null. Både bygget og tomten er stor nok til å dekke behovet.

10.1.3 Samlede kostnader

Kommunen sparer 0,6 millioner kroner per år i forhold til alternativ null:

- ▶ 201 Barnehage: Utgiften synker med 0,2 millioner kroner. Dette vil være effekten av mer effektiv drift på avdelingene i en større barnehage. Den nye barnehagen får i underkant av 50 plasser/ 2,5 avdelinger. Ramsund barnehage drives dyrt i dag. Vi forutsetter at den nye barnehagen får samme effektivitet som gjennomsnittet av dagens kommunale barnehager.
- ▶ 221 Barnehagelokaler: Utgiften reduseres med 0,3 millioner kroner. Kommunen slipper å vedlikeholde Kanutten barnehage.
- ▶ Kapitalkostnader (renter og avdrag): Utgiften synker med 0,1 millioner kroner. Kommunen slipper å modernisere Kanutten barnehage.

Regnestykket er presentert med detaljert i tabellen under.

Tabell 35: Samlede kostnader med nedleggelse av Kanutten barnehage

Barnehage	Alt 0: dagens barnehager	Alt B1: Kanutten til Ramsund
Evenskjer	11 521 779	11 521 779
Kanutten	2 779 314	
Kongsvik	2 916 750	2 916 750
Ramsund	4 245 291	
Ressan	3 938 931	3 938 931
Sandstrand	3 252 944	3 252 944
Nye løsninger		
B1: Kanutten til Ramsund		6 405 523
B2: Sandstrand til Evenskjer		
Sum løsning	28 655 007	28 035 926
Besparelse i forhold til alt. 0	-	619 081
Innsparing i forhold til alternativ 0		
Innsparing 201 barnehage	-	226 073
Innsparing 221 lokaler	-	340 021
Innsparing kapitalkostnader	-	52 988
	-	-
Sum innsparing	-	619 081

10.1.4 Kvalitet

Både Ramsund barnehage og Kanutten barnehage er små barnehager med et sårbart fagmiljø. Det vil være en fordel å få et større fagmiljø i barnehagen. Tjeldsund kommune har mange dispensasjoner fra utdanningskravet i dag. Det er alminnelig antatt at større barnehager har lettere for å rekruttere barnehagelærere.

10.1.5 Plassering

Foreldrene ved Kanutten barnehage vil få lenger vei til barnehagen. Det er ikke gunstig.

Ramsund barnehage er plassert nær Ramsund skole. Det er en gunstig plassering for foreldre som skal levere/hente barn på SFO ved Ramsund skole. Det vil være mulig for foreldrene å søke seg til Evenskjer barnehage i stedet for Ramsund, hvis det er mer praktisk.

10.1.6 Samlet vurdering

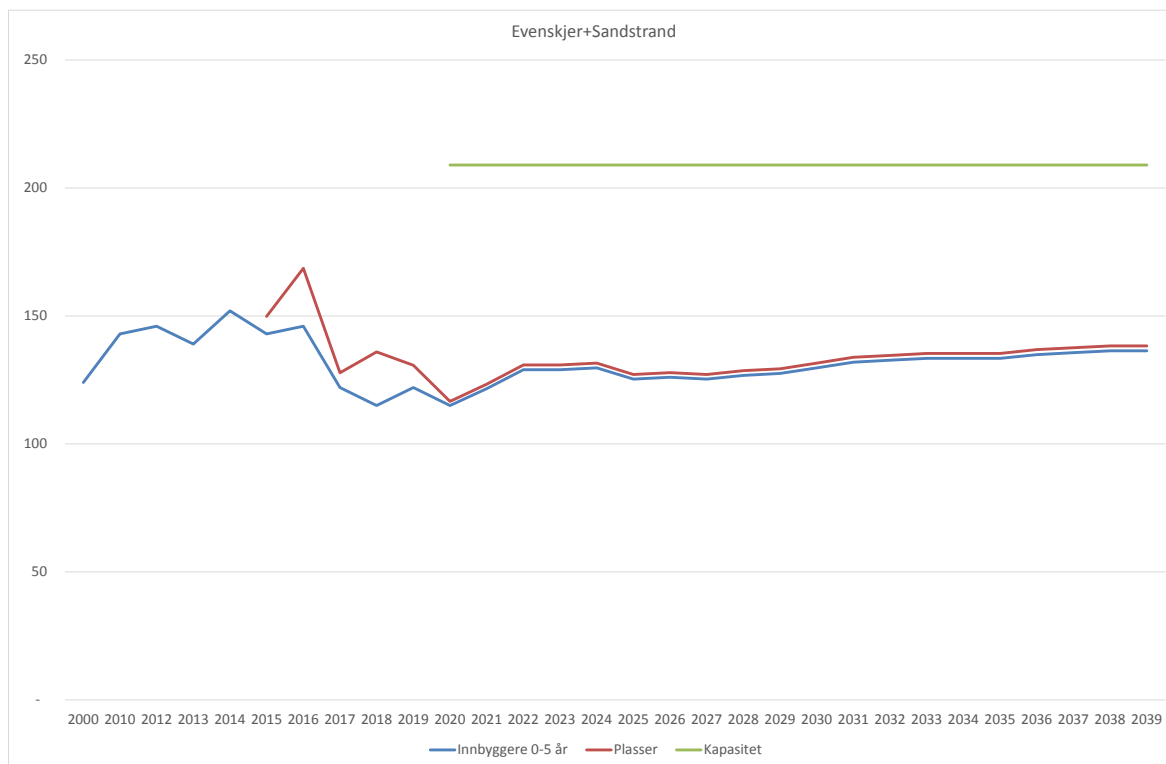
Tabell 36: Vurdering av alternativ B1: Kanutten barnehage til Ramsund barnehage

Alternativ	Kostnader	Kvalitet	Beliggenhet
B0: Dagens struktur	0	0	0
B1: Legge ned Kanutten barnehage	0	+	-

10.2 Alternativ B2: Sandstrand barnehage til Evenskjer barnehage

10.2.1 Kapasitet

Evenskjer barnehage har fem avdelinger og en samlet godkjent kapasitet på 159 plasser. Behovet de neste 20 årene anslås til rundt 80 plasser i Evenskjer (utenom barna i Markomanak barnehage) og 25 plasser i Sandstrand, til sammen 105 plasser. Markomanak barnehage har en godkjent kapasitet på rundt 50 plasser. Utviklingen i forventet etterspørsel framgår av figuren under.

Figur 44: Kapasitet og etterspørsel etter barnehageplasser i kommunedelene Evenskjer og Sandstrand

10.2.2 Investeringer

Evenskjer barnehage har plass til barna fra Sandstrand barnehage uten ekstra investeringer. Både bygget og tomten er stor nok til å dekke behovet.

10.2.3 Samlede kostnader

Kommunen sparer 0,7 millioner kroner per år i forhold til alternativ null:

- ▶ 201 Barnehage: Utgiften synker med 0,2 millioner kroner. Dette vil være effekten av mer effektiv drift på avdelingene i en større barnehage. Den nye barnehagen får rundt 100 plasser. Sandstrand barnehage hadde høye utgifter per barn i 2020. Vi forutsetter at den nye barnehagen får samme effektivitet som Evenskjer barnehage.
- ▶ 221 Barnehagelokaler: Utgiften reduseres med 0,5 millioner kroner. Kommunen slipper å drifte og vedlikeholde Sandstrand barnehage.
- ▶ Kapitalkostnader (renter og avdrag): Utgiften synker med 0,03 millioner kroner. Kommunen slipper å opparbeide uteområdet ved Sandstrand barnehage.

Regnestykket er presentert med detaljert i tabellen under.

Tabell 37: Samlede kostnader Sandstrand barnehage + Evenskjer barnehage

Barnehage	Alt 0: dagens barnehager	Alt B2: Sandstrand til Evenskjer
Evenskjer	11 521 779	
Kanutten	2 779 314	2 779 314
Kongsvik	2 916 750	2 916 750
Ramsund	4 245 291	4 245 291
Ressan	3 938 931	3 938 931
Sandstrand	3 252 944	
Nye løsninger		
B1: Kanutten til Ramsund		
B2: Sandstrand til Evenskjer		14 059 701
Sum løsning	28 655 007	27 939 986
Besparelse i forhold til alt. 0	-	715 022
Innsparing i forhold til alternativ 0		
Innsparing 201 barnehage	-	167 078
Innsparing 221 lokaler	-	517 660
Innsparing kapitalkostnader	-	30 284
	-	-
Sum innsparing	-	715 022

10.2.4 Kvalitet

Sandstrand barnehage er en liten barnehage med et sårbart fagmiljø. Det vil være en fordel å få et større fagmiljø i barnehagen. Tjeldsund kommune har mange dispensasjoner fra utdanningskravet i dag. Det er alminnelig antatt at større barnehager har lettere for å rekruttere barnehagelærere.

10.2.5 Plassering

Foreldrene ved Sandstrand barnehage vil få lenger vei til barnehagen. Det er ikke gunstig.

Evenskjer barnehage er plassert nær Skånland skole. Det er en gunstig plassering for foreldre som skal levere/hente barn på SFO på Skånland skole. Det vil være mulig for foreldrene å søke seg til Ressan barnehage i stedet for Skånland, hvis det er mer praktisk.

10.2.6 Samlet vurdering

Tabell 38: Vurdering av alternativ B2: Sandstrand barnehage til Evenskjer barnehage

Alternativ	Kostnader	Kvalitet	Beliggenhet
B0: Dagens struktur	0	0	0
B1: Legge ned Sandstrand barnehage	0	+	-

11 Andre problemstillinger

11.1 Undervisningen i og på samisk

Opplæringslovens paragraf 6.3. regulerer undervisning i og på samisk i grunnskolen:

- *I samiske distrikt har alle i grunnskolealder rett til opplæring i og på samisk.*
- *Utanfor samiske distrikt har minst ti elevar i ein kommune som ønskjer opplæring i og på samisk, rett til slik opplæring så lenge det er minst seks elevar igjen i gruppa.*
- *Kommunen kan vedta å leggje opplæring på samisk til ein eller fleire skolar i kommunen.*
- *Kommunen kan gi forskrifter om at alle i grunnskolealder i samiske distrikt skal ha opplæring i samisk.*
- *Elevane avgjer sjølv om dei vil ha opplæring i og på samisk frå og med 8. årstrinnet.*

Tjeldsund ble med i det samiske forvaltningsområdet i 2020. I Tjeldsund har hver enkelt elev rett på undervisning i samisk og på samisk.

I Tjeldsund var det bare noen få elever som fikk undervisningen på samisk forrige skoleår. Det var i ett fag på Skånland skole. Det var 43 elever som fikk undervisning i samisk. Det gjelder Kongsvik skole, Grov skole og Skånland skole.

Kommunen har hatt problemer med å gjennomføre undervisningen i samisk. Det har vært vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere i samisk til skolene i kommunen. Det kreves 30 studiepoeng for å undervise i samisk i barneskolen og 60 poeng i ungdomsskolen. Undervisningen ved Kongsvik skole har blitt gitt av en lærer uten godkjent utdanning. Grov skole har forsøkt med nettbasert undervisning levert fra en annen kommune. Skånland skole har en lærer i samisk uten godkjent utdanning og en kvalifisert lærer som jobber på distanse. Det er mulig at etterspørselen etter samisk undervisning ville øke hvis kommunen kunne tilby et bedre undervisningstilbud.

Vi tror kommunen har en vanskelig oppgave. Vi forstår det slik at det er mangel på kvalifiserte lærere som behersker samisk. Det er antakelig ekstra vanskelig å få tak i slike lærere på små skoler. Kommunen bør antakelig se etter andre løsninger. Forskrift til opplæringsloven paragraf 7 åpner for alternative undervisningsformer i samisk, når det ikke lar seg gjøre å gjennomføre undervisning på vanlig måte:

Elevar som har rett til opplæring i samisk, kvensk eller finsk, har rett til alternativ form for slik opplæring når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale ved skolen. Alternative former for opplæring kan t.d. vere fjernundervisning, intensivundervisning eller særlege leirskoleopphald.

Vi tror kommunen bør utrede en felles løsning for alle skolene, med basis i Skånland skole. Skånland er det største skolemiljøet og har flest elever som ønsker samisk undervisning. Løsningen kan være nettbasert undervisning i de øvrige skolene, kombinert med samlinger på Skånland skole. Det forutsetter at kommunen klarer å rekruttere kvalifiserte lærere til Skånland skole.

Det er ikke sikkert at kommunen klarer å få tak i kvalifiserte lærere til Skånland skole heller. I så fall er det kanskje mulig å få til et regionalt samarbeid om nettbasert undervisning i samisk. Antakelig strever de andre kommunene i det samiske forvaltningsområdet like mye med rekruttering som Tjeldsund.

11.2 Samarbeid mellom SFO og barnehage

Opplæringsloven pålegger kommunene å skaffe SFO-tilbud til alle elever mellom 6–9 år. Kommunen er dessuten forpliktet til å skaffe SFO-tilbud til funksjonshemmede elever opp til 12 år. Det er ikke krav om SFO ved hver skole. Det er ikke krav om at SFO skal tilbys i regi av skoleverket i det hele tatt. Det finnes private SFO-løsninger i noen kommuner. Barnehager kan også tilby SFO.

Skoleåret 20/21 var det 56 elever i SFO i Tjeldsund. Det er fire små barneskoler i Tjeldsund. Alle skolene tilbyr SFO til elever mellom 6 og 9 år. Det er svært få elever ved noen av SFO-ene. I flg. GSI var det høsten 2020 4 elever ved Kongsvik skole, 6 ved Ramsund og 5 ved Sandstrand. Elevtallet ved hver SFO de siste 9 årene framgår av tabellen under.

Tabell 39: Elever i SFO ved tellingen 1.10. i Tjeldsund. Kilde: GSI

Elever Skoler	År									
	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	
Grov skole	4	11	17	16	18	15	18	14	12	
Kongsvik skole	8	7	7	5	6	8	3	7	4	
Ramsund Skole/Tjeldsund ungdomsskole	0	0	0	0	0	0	17	9	6	
Sandstrand oppvekstsenter	8	13	13	15	9	8	10	9	5	
Skånland skole	19	29	30	25	20	26	27	18	29	
Totalsum	39	60	67	61	53	57	75	57	56	

Små SFO-er er et problem både økonomisk og faglig. Det må være en minstebemanning på SFO for å ha et forsvarlig tilbud. En person i 60 % stilling er absolutt minimum. Noen kommuner insisterer på to ansatte av sikkerhetsmessige årsaker. Tilbudet blir derfor dyrt med få elever. Innholdet i tilbudet påvirkes også av størrelsen. Det er vanskelig å tilby varierte aktiviteter i en SFO med en eller to ansatte. Det blir mer oppbevaring og tilsyn enn det bør være.

Noen kommuner velger å gjennomføre deler av SFO-tilbudet i regi av barnehagen. Begrunnelsen er at barnehagen har lang åpningstid og kan ta imot elever fra SFO. Da sparer kommunen lønn til ansatte i SFO. Samarbeidet kan omfatte hele SFO-tiden eller deler av SFO-tiden (morgen eller ettermiddag). Et slikt samarbeid forutsetter at skolen og barnehagen ligger vegg i vegg, ellers blir det for tungvint og risikabelt. I Tjeldsund er det ved Sandstrand oppvekstsenter at forholdene ligger best til rette for et slikt samarbeid. Ramsund skole og barnehage har også samarbeidet. Ved de andre skolene er det for langt til barnehagen.

SFO-tilbud på barnehagen er ikke et godt pedagogisk tilbud. Det er en nødløsning for å spare penger i små skoler. Det er stor aldersforskjell på ungene i skole og barnehage. Det kreves aktiviteter tilpasset alderen på elevene i SFO.

11.3 Felles ledelse av små enheter

Tjeldsund kommune har mange små skoler og barnehager. Det er fem skoler, hvorav fire er fådelt. Det er seks kommunale barnehager, hvorav fem har mindre enn to fulle avdelinger/36 plasser. Hver barnehage og skole har en leder med fullt driftsansvar (penger, fag og folk). Alle disse lederne sitter i rådmannens ledermøte. Ingen av lederne i de små enhetene er ledere på full tid.

Felles ledelse av to enheter

Et alternativ til dagens organisering er å innføre felles ledelse for flere enheter, for eksempel to skoler eller to barnehager. Da kan man redusere antall ledere i rådmannens ledermøte og få ledere på full tid. Det kan gi mer profesjonell ledelse.

Erfaringene med felles ledelse av små skoler og barnehager er blandet. Fordelene ved profesjonell ledelse må veies mot ulempene med fjernledelse. En leder for flere driftsenheter blir mindre til stede i det daglige. Det kan føre til uformell ledelse, mer konflikter og mer mobbing på arbeidsplassen. Fjernledelse krever dyktige ledere.

Man kan ikke regne med å spare penger ved å legge flere driftsenheter inn under samme leder. Tiden til ledelse vil være tilnærmet den samme. Man samler bare tiden til ledelse på færre personer. Gevinsten vil være mer profesjonell ledelse, forutsatt at man får gode ledere ansatt i disse posisjonene.

Det er mulig at fjernledelse er enklere i dag, siden mye møtevirksomhet er flyttet over på nettet. Vi vil ikke utelukke at dette kan være noe å forsøke i Tjeldsund, dersom de rette personene finnes.

Oppvekstsenter er en variant av felles ledelse av flere enheter. På Sandstrand oppvekstsenter samarbeider skole og barnehage under en felles leder, som også er rektor på skolen. Det er samtidig en styrer i barnehagen. Erfaringen på Sandstrand oppsummeres som positiv. Det blir en god overgang mellom barnehage og skole. Man kan få til visse stordriftsfordeler og låne ressurser av hverandre. Samarbeidet er ikke veldig tett, siden barnehagen har en egen leder. I noen kommuner drives oppvekstsenter uten egen styrer i barnehagen. Enhetsleder er både rektor og styrer. Det gir større myndighet for lederen.

Oppvekstsenter forutsetter at barnehagen og skolen ligger i samme bygg eller vegg i vegg. Det er vanskelig å få til samarbeid hvis skolen og barnehagen ligger et stykke fra hverandre. Da er det vanskelig å få til en felles kultur. Det blir for lite kontakt. Det blir vanskelig å bruke ressurser på tvers, og ungene i de to delene ser hverandre lite. Oppvekstsenter passer derfor ikke som modell i Grovfjord eller i Kongsvik. Avstanden er antakelig også for stor i Ramsund, siden det går en bilvei mellom skolen og barnehagen. På Evenskjer er oppvekstsenter heller ikke en god ide, selv om barnehagen og skolen er naboer. Oppvekstsenter er en nødløsning for enheter som er for små til å fungere selvstendig. Evenskjer har en stor skole og en stor barnehage som klarer seg godt på egen hånd.

Innføre skolesjef og barnehagesjef

En annen løsning er å innføre et nytt nivå av ledelse mellom rektor/styrer og kommunalsjef for oppvekst. Det vil si en leder for skole og en annen for barnehage. Disse to lederne vil sitte med det strategiske ansvaret for skoler og barnehager, sammen med kommunalsjef for oppvekst. I dag er det rektor og styrer som sitter med dette ansvaret, sammen med kommunalsjef.

Dette er en større reform enn felles ledelse av to skoler eller to barnehager. Et mål med felles ledelse av skolene vil være å kunne ha et tydeligere faglig trykk på det pedagogiske utviklingsarbeidet i kommunen (se kap. 5.2) og å kunne bruke ressurser mer på tvers i kommunen. På de små skolene, med de begrensede timeressursene de har til disposisjon, vil det ikke være mulig å ansette lærere med den kompetansen som kreves i fagene norsk, engelsk, matematikk, samisk etc. Med mer sentral koordinering av rekruttering vil det kunne være mulig å bygge opp kommunale team i disse fagene. Disse lærerne vil kunne ha periodeundervisning med dybdeopplæring i fagene på de forskjellige skolene. Dette vil også kreve koordinering av timeplaner for skolene. På denne måten kan små enheter få tilgang til kompetente lærere i nøkkelfag. Det samme gjelder felles undervisningsopplegg på nettet. Det lages et sted og brukes av alle.

Felles ledelse av alle skoler og alle barnehager vil bety at noen driftsfullmakter må overføres til skolesjef og barnehagesjef. Rektor og styrer vil ha det daglige og løpende ansvaret for driften av enhetene og de vil beholde lovbestemt faglig ansvar. Overordnet personalansvar og økonomiansvar flyttes til den felles lederen. På denne måten kan det frigjøres tid for den enkelte skoleleder til pedagogisk ledelse.

12 Vedlegg

1. Romprogram Grov skole
2. Romprogram Ramsund skole
3. Romprogram Skånland skole
4. Romprogram Sandstrand skole
5. Romprogram Kongsvik skole
6. Romprogram barnehager
7. Tomtestørrelse i skoler og barnehager
8. Forskning om sosiale konsekvenser av skolenedleggelse

1. Romprogram Grov skole

Arealprogram for Grov 6-delt skole, 1. - 10. trinn netto funksjonsareal

For Grov skole har vi beregnet et gjennomsnittlig elevtall på 24.

		6-delt 144 elever	Kommentarer
1.0	Hjemmebaser		
	Klasserom, grupperom etc.	360	2,5 kvm pr elev
1	Garderobeareal elever	90	ca 0,8 kvm pr elev
1	Toaletter	18	2,5 kvm. Pr toalett. 1 toalett pr 20 elever
1	Und.rom for særskilte behov	30	
1,1	SFO-baser (15 kvm pr klasse)	30	15 kvm pr klasse 1.- 4. kl
1,1	Rom for uteleker/-materieell SFO	15	
	Sum hjemmeareal	543	
2.0	Fagrom		
2	Mat & Helse, inkl. lager	45	
2	Kunst & håndverk, inkl. Lager, maskinrom, keramikk	100	
2	Bibliotek/mediatek	60	
2	Musikk inkl lager	60	
2,1	Naturfag/teknologi	50	
		315	
	Kroppsøving		
2,1	Kroppsøvingssal	200	
2,1	Elevgarderober	40	
2,1	Dusj- og tørkerom	20	
2,1	Lærergarderober	5	
2,1	Utstyrslager	20	
	Sum kroppsøving	285	
3.0	Administrasjon		
3	Forkontor	10	
3	Kontor for rektor	15	
3	Annen administrasjon (avd.led. etc.)	10	
3	Flerbrukskontor (PPT, helsetj.)	10	Arb.plasser for varierende bruk
3,1	Arkivrom	6	
3,1	Hvilerom	6	
3,1	Møterom	15	
3,1	Rekvizita/kopi	10	
3,1	Garderobe m/WC	6	
	Sum administrasjon	88	
4.	Personal		
4	Pauserom for personalet, inkl tekjø	30	
4	Møterom	15	
4	Arbeidsplasser for lærerne	72	2 årsverk pr klasse
4	Kopirom	8	
4,1	Garderober/dusj/WC/HCWC	20	
	Sum personal	145	
5.0	Forsamlingsal - kantine		
5	Allrom	110	
5	Serveringskjøkken		
5	Vestibyle m/garderobe og toaletter		
5	Utstyrslager	10	
5,1	Lager til utleie (FAU/17.mai etc.)	6	
5,1	Tilsynsvaktrom	6	
	Sum forsamlingsal	132	
6.0	Skolehelsetjeneste		Se adm.
7.0	Andre rom		
7	FDV	10	
7	Lager for uteredskap	10	
7	Bokmagasin	10	
7	Lager for pulter etc.	20	
	Sum andre rom	50	
	Netto programareal, funksjonsareal	1558	
	Netto snittareal pr elev	16	

Noen føringer:

Personalrom: Arbeidsplassforskriften § 3-1 og 3-2, krav til dimensjonering av personalrom. Min 1,2 kvm pr arbeidstaker og tilpasses maksimalt antall arbeidstakere som skal bruke rommet samtidig.

Lærerkontorer: Jfr. Arbeidsplassforskriften, Arealkrav til kontorarbeidsplass er min. 6 kvm pr arbeidstaker/lærer. For å anslå antall lærere har vi beregnet 2 årsverk pr klasse.

Moderne standard: For våre beregninger har vi lagt til grunn standarden ved Ramsund skole.

Spesialundervisning: Det må vurderes om skolen har eller vil få, spesialundervisningsbehov som er av en slik karakter at det krever spesiell utforming/tilrettelegging av arealer i bygget.

2. Romprogram Ramsund skole

Arealprogram for Ramsund 4-delt skole, 1. - 10. trinn netto funksjonsareal

I Agenda Kaupangs beregninger får Ramsund skole et gjennomsnittlig elevtall på 21.

	Arealer- 84 elever	Kommentarer
1.0 Hjemmebaser		
1 Klasserom, grupperom etc.	210	2,5 kvm pr elev
1 Garderobearreal elever	65	ca 0,8 kvm pr elev
1 Toaletter	10	2,5 kvm. Pr toalett, 1 toalett pr 20 elever
1 Und rom for særskilte behov	30	
1.1 SFO-baser (15 kvm pr klasse)	30	15 kvm pr klasse 1.- 4. kl
1.1 Rom for uteleker/-materieill SFO	15	
Sum hjemmeareal	360	
2.0 Fagrom		
2 Mat & Helse, inkl. lager	45	
2 Kunst & håndverk, inkl. Lager, maskinrom, keramikk	90	
2 Bibliotek/mediatek	60	
2 Musikk inkl lager	60	
2.1 Naturfag	50	
	305	
Kroppøving		
2.1 Kroppøvingssal	0	Leier av idrettslag/forsvaret
2.1 Elevgarderober	0	
2.1 Dusst- og tørkerom	0	
2.1 Lærergarderober	0	
2.1 Utstyrslager	0	
Sum kroppøving	0	
3.0 Administrasjon		
3 Forkontor	10	
3 Kontor for rektor	15	
3 Annen administrasjon (avd.led. etc.)	10	
3 Flerbrukskontor (PPT, helsetj.)	15	Arb.plasser for varierende bruk
3.1 Arkivrom	6	
3.1 Hvilerom	6	
3.1 Møterom	15	
3.1 Rekvizita/kopi	10	
3.1 Garderobe	6	
Sum administrasjon	93	
4. Personal		
4 Pauserom for personalet, inkl tekje	30	
4 Møterom.	15	
4 Arbeidsplasser for lærerne	48	2 årsverk pr klasse
4 Koptrom	8	
4.1 Garderobe/WC/HWCW/dusj	18	
Sum personal	119	
5.0 Forsamlingsal - kantine		
5 Allrom	110	
5 Serveringskjøkken		
5 Vestibyle m/garderobe og toaletter		
5 Utstyrslager	10	
5.1 Lager til utleie (FAU/17.mai etc.)	6	
5.1 Tilsynsvaktrom	6	
Sum forsamlingsal	132	
6.0 Skolehelsetjeneste		
6 Skolehelsetjeneste		
Sum skolehelsetjeneste	0	
7.0 Andre rom		
7 FDV	10	
7 Lager for uteredskap	10	
7 Bokmagasin	10	
7 Lager for pulter etc.	20	
Sum andre rom	50	
Netto programareal, funksjonsareal	1059	
Netto snittareal pr elev	11	

Noen føringer:

Personalrom: Arbeidsplassforskriften § 3-1 og 3-2, krav til dimensjonering av personalrom. Min 1,2 kvm pr arbeidstaker og tilpasses maksimalt antall arbeidstakere som skal bruke rommet samtidig.

Lærerkontorer: Jfr. Arbeidsplassforskriften, Arealkrav til kontorarbeidsplass er min. 6 kvm pr arbeidstaker/lærer. For å anslå antall lærere har vi beregnet 2 årsverk pr klasse.

Moderne standard: For våre beregninger har vi lagt til grunn standarden ved Ramsund skole.

Spesialundervisning: Det må vurderes om skolen har eller vil få, spesialundervisningsbehov som er av en slik karakter at det krever spesiell utforming/tilrettelegging av arealer i bygget.

3. Romprogram Skånland skole

Netto funksjonsareal for Skånland skole 1.-10. trinn		
Skolen har i dag 18 klasserom og vi beregner at kapasiteten tilsvarer dette klassetallet. Noen årskull overstiger delingstallet på 28/30 elever og 13 klasserom er disponert til klasser. Vi beregner gjennomsnittlig makskapasitet til 25 elever pr klasse.		
	450 elever	Kommentarer
1.0 Hjemmebaser		
1,1 Hjemmebaser, landskap, grupperom	1125	2,5 kvm pr elev
1,3 Garderobeareal elever	360	0,8 kvm pr elev
1,4 Toaletter	55	2,5 kvm pr toalett, 1 toalett pr 20 elever
1,5 Bibliotek	90	
1,6 Und.rom for spes.grupper	50	
1,7 Bokmagasin	20	
1,8 SFO-baser (15 kvm. pr klasse)	60	
1,9 Rom for uteleker/-materieell SFO	20	
	Sum	1780
2.0 Fagrom		
2,1 Mat og helse	80	
2,2 Kunst- og håndverksfag	150	Inkl. maskinrom, keramikovn, materiallager
2,6 Naturfag, teknologi etc.	80	
2,7 Musikk/dans/drama	110	inkl lager, øvingsrom
	Sum	420
Kroppsoving		
2,1 Kroppsoving	200	
2,11 Elevgarderober	40	
2,12 Dusj- og tørkerom	20	
2,13 Lærergarderober	5	
2,14 Apparatrom	20	
	Sum	285
3.0 Administrasjonsavdeling		
3,1 Forkontor	10	
3,2 Kontor for rektor	15	
3,3 Annen administrasjon	20	avd.leder, flerbrukskontor
3,4 Arkivrom	6	
3,5 Hvilerom	6	
3,6 Møterom	15	
3,7 Garderobe m/wc	6	
3,8 Rekvisita	10	
	Sum	88
4.0 Personalavdeling		
4,1 Pauserom for personalet, inkl. Tekj	50	
4,3 Møterom	15	
4,4 Arbeidsplasser for lærerne	216	Beregnet 2 årsverk pr klasse/18 klasser, 6 kvm pr årsverk
4,5 Kopieringsrom/rekvisita	10	
4,6 Garderober/dusj/WC/HCWC	35	
	Sum	326
5.0 Forsamlingsal		
5,1 Allrom/forsamlingsal	170	Maks antall personer 280/ 0,6 kvm pr person
5,2 Serveringskjøkken	20	
5,3 Vestibyle m/toaletter	20	
5,4 Utstyrlager	15	
5,5 Lager til utleie (FAU, 17. mai etc)	10	
	Sum	235
6.0 Skolehelsetjenesten		
6,1 Kontor for lege/helsesoster	15	
6,2 Venterom	6	
6,3 HC – wc	5	
6,4 Lagerrom	4	
	Sum	30
7.0 Andre rom		
7,1 FDV	20	
7,5 Lager for uteredskap	10	
7,6 Tilsynsvaktrom	6	
7,7 Bok- og papirlager	15	
7,8 Lager for pulter m.v.	30	
	Sum	81
Sum netto funksjonsareal	3245	
Netto snittareal pr elev	6,5	

Noen føringer:

Personalrom: Arbeidsplassforskriften § 3-1 og 3-2, krav til dimensjonering av personalrom. Min 1,2 kvm pr arbeidstaker og tilpasses maksimalt antall arbeidstakere som skal bruke rommet samtidig.

Lærerkontorer: Jfr. Arbeidsplassforskriften, Arealkrav til kontorarbeidsplass er min. 6 kvm pr arbeidstaker/lærer. For å ansli antall lærere har vi beregnet 2 årsverk pr klasse.

Moderne standard: For våre beregninger har vi lagt til grunn standarden ved Ramsund skole.

Spesialundervisning: Det må vurderes om skolen har eller vil få, spesialundervisningsbehov som er av en slik karakter at det krever spesiell utforming/tilrettelegging av arealer i bygget.

4. Romprogram Sandstrand skole

Arealprogram for Sandstrand 3-delte barneskole - netto funksjonsareal			
For Sandstrand beregner vi gjennomsnittlig elevtall til 21.			
1.0	Hjemmebaser	Arealer 63 elever	Kommentarer
1	Klasserom, grupperom etc.	158	2,5 kvm pr elev
1	Garderobeareal elever	50	ca 0,8 kvm pr elev
1	Toaletter	8	2,5 kvm. Pr toalett, 1 toalett pr 20 elever
1	Und.rom for særskilte behov	15	
1,1	SFO-baser	15	15 kvm pr klasse 1.- 4. kl
1,1	Rom for uteleker/-materieell SFO	15	
	Sum hjemmeareal	261	
2.0	Fagrom		
2	Mat & Helse, inkl. lager	35	
2	Kunst & håndverk, inkl. Lager, maskinrom, keramikk	80	
2	Bibliotek/mediatek	50	
2	Musikk inkl lager	50	
2,1	Naturfag	40	
	Sum fagrom	255	
2.1	Kroppsøving		
2,1	Kroppsøvingssal	0	Leier arealer av idrettslaget
2,1	Elevgarderober	0	
2,1	Dusj- og tørkerom	0	
2,1	Lærergarderober	0	
2,1	Utstvrslager	0	
	Sum kroppsøving	0	
3.0	Administrasjon		
3	Forkontor	10	
3	Kontor for rektor	15	
3	Annen administrasjon (avd.led. etc.)	0	
3	Flerbrukskontor (PPT, helsetj.)	10	
3,1	Arkivrom	6	
3,1	Hvilerom	6	
3,1	Møterom	10	
3,1	Rekvizita/kopi	10	
3,1	Garderobe m/wc	6	
	Sum administrasjon	73	
4.	Personal		
4	Pauserom for personalet, inkl tekjø	20	
4	Møterom.	10	
4	Arbeidsplasser for lærerne	36	2 årsverk pr klasse
4	Kopiroom	6	
4,1	Garderober/toaletter for personalet	16	
	Sum personal	88	
5.0	Forsamlingssal		
5	Allrom	100	
5	Serveringskjøkken (inkl. SFO-kjøkken)		
5	Vestibyle m/garderobe og toaletter		
5	Utstvrslager	10	
5,1	Lager til utleie (Korps, FAU/17.ma)	6	
5,1	Tilsynsvaktrom	6	
	Sum forsamlingssal	122,0	
6.0	Skolehelsetjeneste		
6	Skolehelsetjeneste		se adm.
	Sum skolehelsetjeneste		
7.0	Andre rom		
7	FDV	10	
7	Lager for uteredskap	10	
7	Bokmagasin	10	
7	Lager for pulter etc.	20	
	Sum andre rom	50	
	Netto programareal, funksjonsareal	594	
	Netto snittareal pr elev	11	
Noen føringer:			
Personalrom: Arbeidsplassforskriften § 3-1 og 3-2, krav til dimensjonering av personalrom. Min 1,2 kvm pr arbeidstaker og tilpasses maksimalt antall arbeidstakere som skal bruke rommet samtidig.			
Lærerkontorer: Jfr. Arbeidsplassforskriften. Arealkrav til kontorarbeidsplass er min. 6 kvm pr arbeidstaker/lærer. For å anslå antall lærere har vi beregnet 2 årsverk pr klasse.			
Moderne standard? For våre beregninger har vi lagt til grunn standarden ved Ramsund skole.			
Spesialundervisning: Det må vurderes om skolen har eller vil få, spesialundervisningsbehov som er av en slik karakter at det krever spesiell utforming/tilrettelegging av arealer i bygget.			

5. Romprogram Kongsvik skole

Arealprogram for Kongsvik 4-delt skole, 1. - 10. trinn netto funksjonsareal

I Agenda Kaupangs beregninger får Kongsvik skole et gjennomsnittlig elevtall på 21.

		Arealer- 84 elever	Kommentarer
1.0	Hjemmebaser		
	Klasserom, grupperom etc.	210	2,5 kvm pr elev
1	Garderobeareal elever	65	ca 0,8 kvm pr elev
1	Toaletter	10	2,5 kvm. Pr toalett, 1 toalett pr 20 elever
1	Und.rom for særskilte behov	30	
1,1	SFO-baser	30	15 kvm pr klasse 1.- 4. kl
1,1	Rom for uteleker/-materieII SFO	15	
	Sum hjemmearreal	360	
2.0	Fagrom		
2	Mat & Helse, inkl. lager	45	Sambruk med SFO/Nat.fag
2	Kunst & håndverk, inkl. Lager, maskinrom, keramikk	90	
2	Bibliotek/mediatek	60	
2	Musikk inkl lager	60	
2,1	Naturfag/teknologi	50	
	Sum fagrom	305	
	Kroppøving		
2,1	Kroppøvingssal	200	
2,1	Elevgarderobes	40	
2,1	Dusj- og tørkerom	20	
2,1	Lærergarderobes	5	
2,1	Utstyrslager	20	
	Sum kroppøving	285	
3.0	Administrasjon		
3	Forkontor	10	
3	Kontor for rektor	15	
3	Annen administrasjon (avd.led. etc.)	10	
3	Flerbrukskontor (PPT,	15	
3,1	Arkivrom	6	
3,1	Hvilerom	6	
3,1	Møterom	15	
3,1	Rekvisita/kopi	10	
3,1	Garderobe m/wc	6	
	Sum administrasjon	93	
4.	Personal		
4	Pauserom for personalet, inkl tekje	30	
4	Møterom.	15	
4	Arbeidsplasser for lærerne	48	2 årsverk pr klasse
4	Kopirom, rekvisita	8	
4,1	Garderobes/WC/HCWC/dusj	18	
	Sum personal	119	
5.0	Forsamlingsaal - kantine		
5	Allrom	110	
5	Serveringskjøkken (inkl. SFO-kjøkken)		
5	Vestibyle m/garderobe og toaletter		
5	Utstyrslager	10	
5,1	Lager til utleie (Korps, FAU/17.ma	6	
5,1	Tilsynsvaktrom	6	
	Sum forsamlingsaal	132,0	
6.0	Skolehelsetjeneste		
6	Skolehelsetjeneste		Se adm
7.0	Andre rom		
7	FDV	10	
7	Lager for uteredskap	10	
7	Bokmagasin	10	
7	Lager for pulter etc.	20	
	Sum andre rom	50	
	Netto programareal, funksjonsareal	1344	
	Netto snittareal pr elev	14	

Noen føringer:

Personalrom: Arbeidsplassforskriften § 3-1 og 3-2, krav til dimensjonering av personalrom. Min 1,2 kvm pr arbeidstaker og tilpasses maksimalt antall arbeidstakere som skal bruke rommet samtidig.

Lærerkontorer: Jfr. Arbeidsplassforskriften, Arealkrav til kontorarbeidsplass er min. 6 kvm pr arbeidstaker/lærer. For å anslå antall lærere har vi beregnet 1,75 årsverk pr klasse.

Moderne standard: For våre beregninger har vi lagt til grunn standarden ved Ramsund skole.

Spesialundervisning: Det må vurderes om skolen har eller vil få, spesialundervisningsbehov som er av en slik karakter at det krever spesiell utforming/tilrettelegging av arealer i bygget.

6. Romprogram barnehager

Arealprogram barnehager													
Arealtype	Beskrivelse	2 avdelinger			4 avdelinger			6 avdelinger			8 avdelinger		
		Antall	Kvm	Sum	Antall	Kvm	Sum	Antall	Kvm	Sum	Antall	Kvm	Sum
Lekeareal	Hovedrom	2	30,0	60	4	30,0	120	6	30,0	180	8	30,0	240
	Temarom	2	15,0	30	4	15,0	60	6	15,0	90	8	15,0	120
	Spiseplass	2	16,5	33	4	16,5	66	6	16,5	99	8	16,5	132
	Fingarderober	2	10,6	21	4	10,6	42	6	10,6	64	8	10,6	85
	Sum lekeareal			144			288			433			577
Annet	Kjøkken	1	20,0	20	1	26,0	26	1	46,0	46	1	52,0	52
	Grov-garderobe	1	17,0	17	1	33,0	33	1	49,0	49	1	65,0	65
	Fingarderober	2	4,5	9	4	4,5	18	6	4,5	27	8	4,5	36
	Stellerom	1	10,0	10	2	10,0	20	3	10,0	30	4	10,0	40
	HC-toalett	1	5,0	5	2	5,0	10	2	5,0	10	3	5,0	15
	Toalett	3	2,0	6	5	2,0	10	8	2,0	16	11	2,0	22
	Møterom	1	11,0	11	1	11,0	11	2	11,0	22	3	11,0	33
	Pauserom	1	15,0	15	1	20,0	20	1	28,0	28	1	40,0	40
	Kontorer	1	12,0	12	1	12,0	12	2	10,0	20	1	28,0	28
	Arbeidsplasser	2	2,0	4	4	2,0	8	6	2,0	12	8	2,0	16
	Personalgarderobe	1	5,0	5	1	9,0	9	1	14,0	14	1	18,0	18
	Personal WC/dusj	1	5,0	5	2	5,0	10	2	5,0	10	3	5,0	15
	Lager/kopi	2	3,0	6	3	3,0	9	4	3,0	12	5	3,0	15
	Matbod	1	3,0	3	1	5,0	5	2	5,0	10	2	5,0	10
	Renholdssentral	1	13,0	13	1	13,0	13	1	15,0	15	1	15,0	15
	Sum andre arealer			141			214			321			420
	Sum netto areal			285	-	-	502			754			997
	Brutto/nettofaktor			1,25			1,25			1,25			1,25
	Brutto areal			357			628			942			1 246
	Plasser (SBE)			36			72			108			144
BTA per plass			9,9			8,7			8,7			8,7	
Lekeareal per plass			4,0			4,0			4,0			4,0	
Lekeareal andel			51 %			57 %			57 %			58 %	
Kilde	Agenda Kaupang			Oslo kommune			Oslo kommune			Oslo kommune			

7. Tomtestørrelse i skoler og barnehager

I dette vedlegget beregner vi tomtebehovet for dagens skoler og barnehager og for nye alternativer. Vi sammenligner tomtebehovet med den tomten som er tilgjengelig.

Anbefalingene bygger på veileder fra NMBU/UDIR NMBU rapport, Ås 2020, ISBN: 978-82-575-1659-8. Rapporten er tilgjengelig på internett. Veilederen handler bare om uteområdet for barna, det vil si den delen av tomten som er avsatt til lek og elevaktiviteter. Tomten må i tillegg ha plass til bygget og parkering/trafikkareal.

- ▶ Uteareal: Veilederen sier 30 m² per elev i grunnskolen i spredtbygde strøk, 18 m² i tettbygde strøk. For barnehager 25 m² per barn, det vil si 19 m² per plass (små barn teller dobbelt).
- ▶ Bygget: Vi må ha plass til byggets grunnflate. Det vil si brutto areal delt på antall etasjer.
- ▶ Trafikkareal: Vi tar bare med parkeringsareal. Vi regner med 1 plass per årsverk i skolen og 2 plasser per årsverk i barnehagene (foreldre må parkere ved levering og henting av barn). Vi regner 20 m² per parkeringsplass.

Sandstrand oppvekstsenter: Både skolen og barnehagen disponerer hele tomten på 8,5 mål.

Konklusjon: Tomtene er store nok i alle tilfeller.

Skole	Tomt mål	Elever 2020	Kapasitet	Ansatte årsverk	Bygg kvm 2020	Etasjer	Behov uteområde kvm per elev	Behov uteområde kvm	Grunnflate bygg kvm	Parkering kvm	Sum behov tomt kvm	Sum behov tomt mål	Aktuell tomt minus behov tomt
Grov	12,5	85	144	23	3 249	3	30	4 320	1 083	461	5 864	6	7
Kongsvik	7,9	34	84	13	2 370	2	30	2 520	1 185	269	3 974	4	4
Ramsund	8,0	85	84	13	1 544	2	30	2 520	772	269	3 561	4	4
Sandstrand	8,4	27	63	10	837	1	30	1 890	837	202	2 929	3	5
Skånland	23,7	239	450	72	6 950	2	30	13 500	3 475	1 440	18 415	18	5
Sum skoler	61	470	825	132	14 950			24 750	7 352	2 640	34 742	35	26

Barnehager	Tomt mål	Plasser 2020	Kapasitet plasser	Ansatte årsverk	Bygg kvm 2020	Etasjer	Godkjent lekeareal	Krav uteareal (lekeareal*6)	Grunnflate bygg kvm	Parkering kvm	Sum behov tomt kvm	Sum behov tomt mål	Aktuell tomt minus behov tomt
Evenskjer	8,8	77	159	28	1 409	1,0	586	3 516	1 409	1 100	6 025	6	3
Kanutten	1,4	19	44	8	312	1,5	157	942	208	333	1 483	1	0
Kongsvik	4,2	23	55	10	261	1,0	194	1 164	261	407	1 832	2	2
Ramsund	3,0	21	45	9	464	1,5	163	978	309	340	1 627	2	1
Ressan	4,6	19	48	9	427	1,0	180	1 080	427	360	1 867	2	3
Sandstrand	8,4	20	42	8	475	1,0	150	900	475	320	1 695	2	7
Sum	30,4	179	393	72	3 348		1 430	8 580	3 089	2 860	14 529	15	16

8. Forskning om sosiale konsekvenser av skolenedleggelse

Vi vil drøfte de tre spørsmålene som vi oppfatter som de viktigste, sett fra lokalsamfunnenes side:

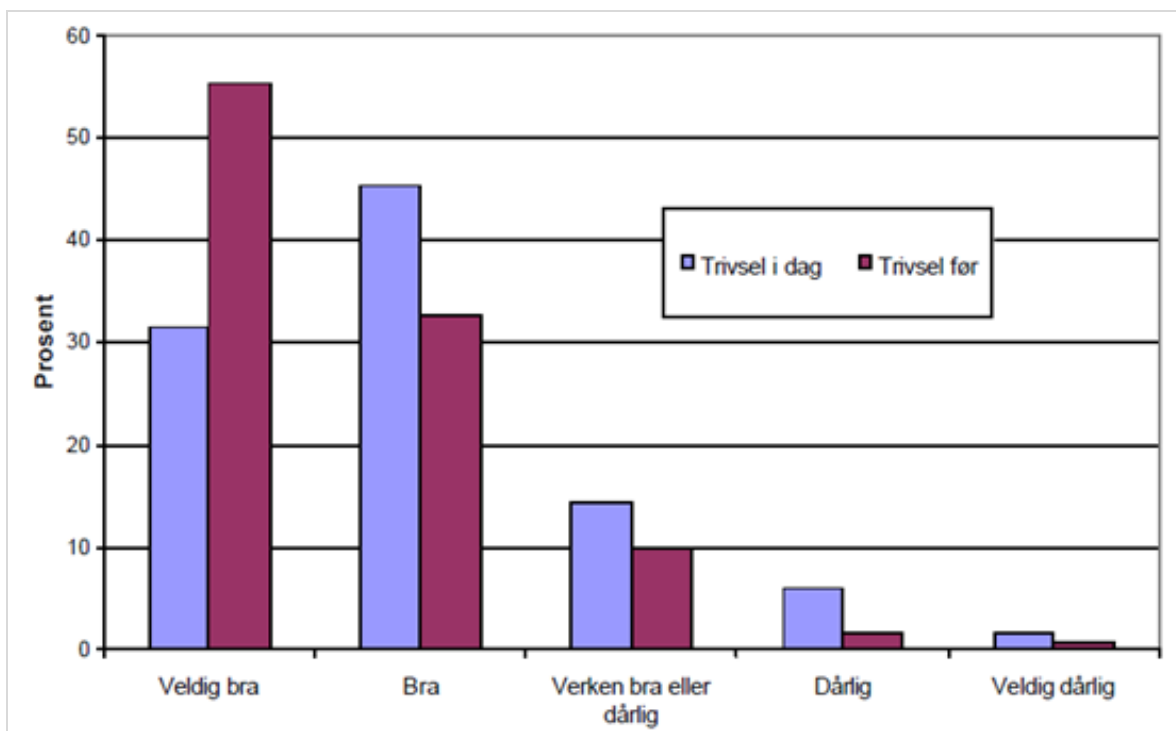
- ▶ Elevene og familiene trives bedre med en lokal skole
- ▶ Folketallet i bygda vil synke uten skole
- ▶ Samholdet i bygda vil bli dårligere uten lokal skole

Elevenes trivsel

Det er gjort en stor norsk undersøkelse om konsekvenser for elever og foreldre av skolenedleggelse. Nordlandsforskning gikk gjennom 35 skolenedleggelse. Undersøkelsen er gjort i 2003, og handler om nedleggelse de tre siste år. Dette var skoler av ulik størrelse. I spørreundersøkelsen er det bare tatt med tilfeller der skoleveien økte med mer enn 10 kilometer. Både elever og foreldre ble spurt om hvordan de opplevde endringen. Svarprosenten var 60 %.

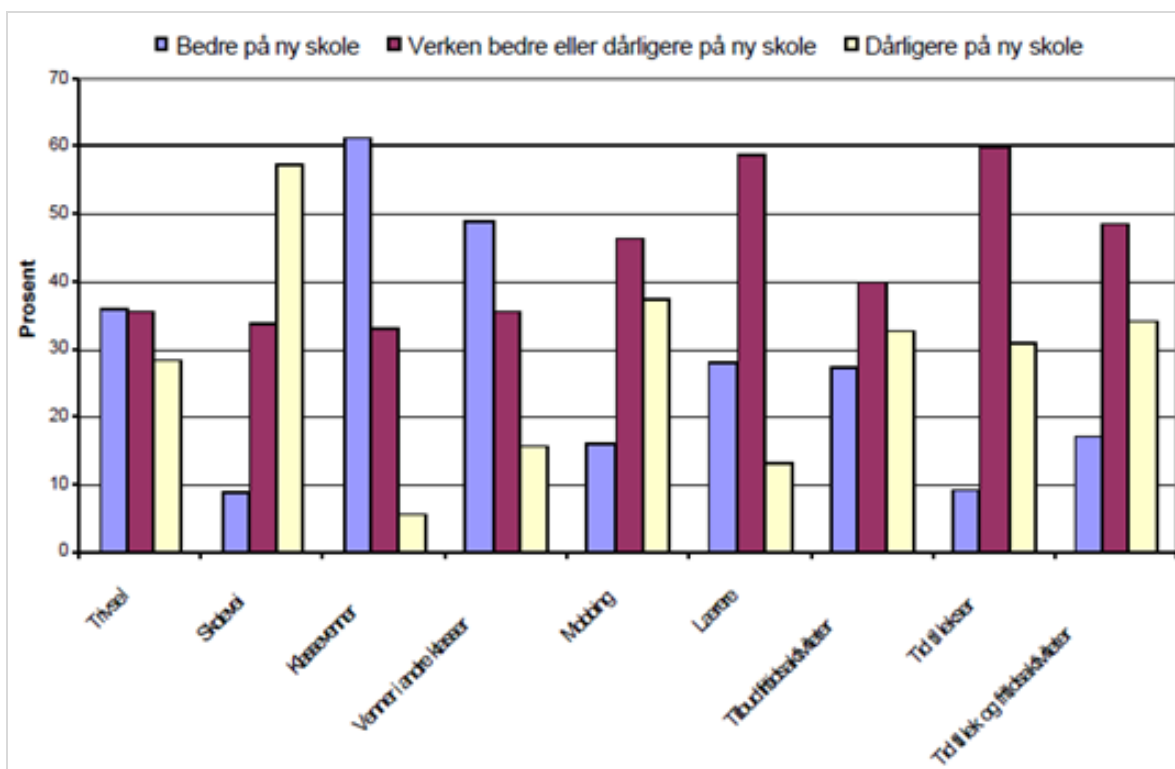
Konklusjonen i denne undersøkelsen er at skolenedleggelse påvirker elevenes trivsel i negativ retning, men ikke særlig mye. Foreldrene vurderer konsekvensene som mer negativ enn elevene.

Elevene svarer at de trives godt på den nye skolen. 75 % oppgir «veldig bra» eller «bra». På den gamle skolen var tilsvarende tall 88 %. Tallene fremgår av figuren under.

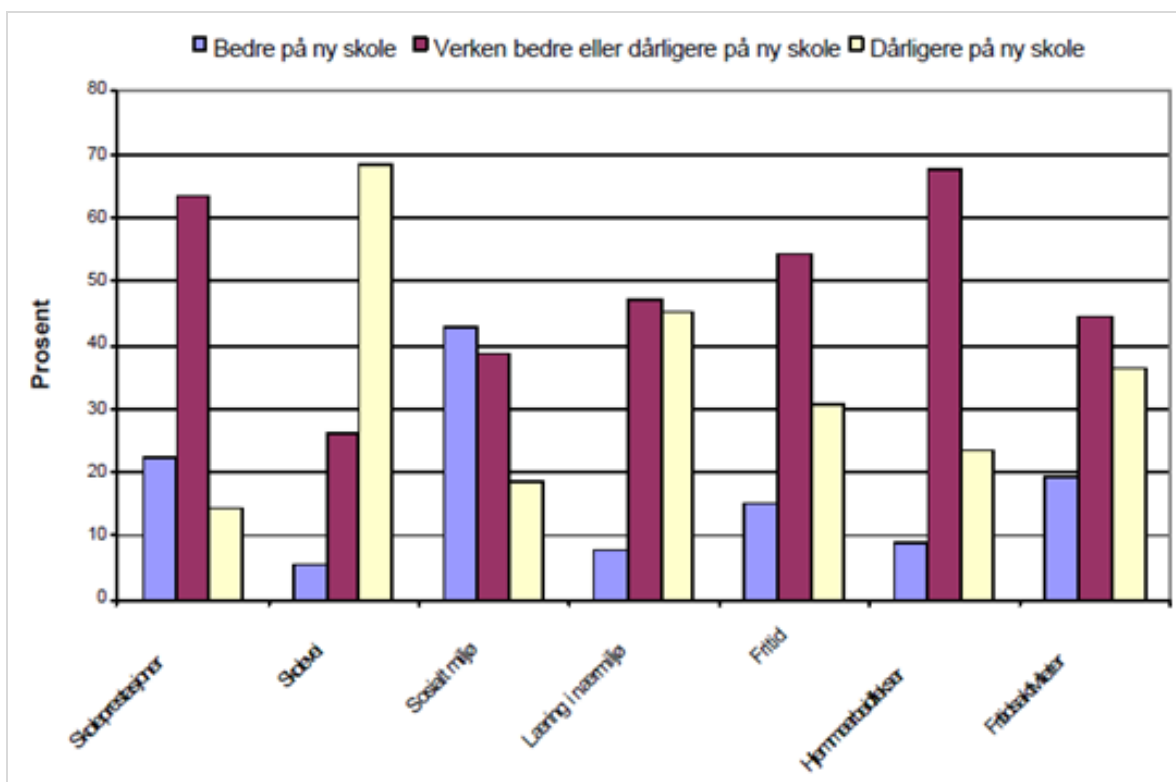
Figur 45: Elevenes trivsel på gammel og ny skole. Kilde: Nordlandsforskning, NF-rapport 14-2003

Elevene ble også spurt mer detaljert om hvordan de vurderte det gamle og nye skoletilbudet. De svarer at mye er som før. Endringene er små når det gjelder trivsel, undervisning, mobbing, fritidsaktiviteter og tid til aktiviteter/lekser. Noen forandringer er tydelige. Det mest positive er at de har fått flere venner på den nye skolen. Det mest negative er at skoleveien er blitt dårligere. Svarene fremgår av figuren under.

Figur 46: Elevenes sammenligning av gammel og ny skole. Kilde: Nordlandsforskning, NF-rapport 14-2003

Foreldrene mener også at det meste er som før. Det gjelder skoleprestasjoner, fritidsaktiviteter og tid til hjemmelekser. Skoleskyssen og forholdet til nærmiljøet er blitt dårligere. Forbedret sosialt miljø er det mest positive. I gjennomsnitt vurderer foreldrene skolebyttet som mer negativt enn elevene selv. Svarene framgår av figuren under.

Figur 47: Foreldrenes sammenligning av skoletilbudet på gammel og ny skole. Kilde: Nordlandsforskning, NF-rapport 14-2003

Rapporten konkluderer med at elever med lengst skolevei opplever endringen som minst positiv. De eldste elevene opplever endringen som mer positiv enn de yngste.

Utviklingen av folketall og samhold i bygda

Det er gjort lite eller ingen norsk forskning på de samfunnsmessige konsekvensene av skolenedleggelse (professor i pedagogikk Thomas Nordahl, intervju med Østlendingen 20.11.2009). Vi har funnet to relevante danske undersøkelser.

30 nedleggelse 1991–1999

Et viktig bidrag er den danske rapporten «Skolenedleggelse – hvilken betydning har det for lokalsamfundet» (Egelund og Laustsen, 2004).

Egelund og medarbeiderne intervjuet innbyggere i 30 danske bygder, der små skoler var nedlagt mellom 1990 og 1999. Gjennomsnittstørrelsen på nedleggingstidspunktet var 70 elever. Intervjuene skjedde 3–10 år etter nedleggelsen.

Undersøkelsen tester følgende hypoteser:

- ▶ Skolenedleggelse reduserer husprisene
- ▶ Skolenedleggelse reduserer kulturtilbudet
- ▶ Skolenedleggelse reduserer lokal identitet
- ▶ Skolenedleggelse reduserer bygdas infrastruktur
- ▶ Skolenedleggelse reduserer samholdet i bygda
- ▶ Skolenedleggelse fører til opprettelse av friskole

Forskerne finner ut at bygdene utvikler seg svært ulikt etter skolenedleggelse. Det er to grupper: de levende bygdene og de som tørker ut.

Forskerne finner at en del av bygdene virker temmelig upåvirket av skolenedleggelsen. De har et rikt sosialt liv, gjerne sentrert rundt det tidligere skolehuset. Boligprisene har ikke sunket, og det er kommet mange nye barnefamilier til stedet. Foreningslivet har bestått. Samholdet i bygda beskrives som godt. Det er butikk på stedet. Bygda lever.

Det som kjennetegner disse bygdene er:

- ▶ At de ligger i pendlingsområdet til en større by
- ▶ At de ligger nær gode veier
- ▶ At de er attraktive steder å bo, nær sjøen, med utsikt eller nær skogen
- ▶ De hadde et rikt sosialt liv også før skolenedleggelsen

Dette er attraktive steder å flytte til for barnefamilier i det byområdet bygda er en del av.

Det er ikke alle slike naturskjønne bygder med gode pendlingsmuligheter som forblir tette lokalsamfunn, skriver forskerne. Noen bygder med naturlige fortrinn er endt opp som sovebyer. De har tiltrukket seg nye innbyggere, men disse er mer orientert mot storsamfunnet. Forskerne konkluderer med at det trengs entreprenører lokalt, lokale ledere som setter i gang og tar ansvar for lokale aktiviteter. Slike mennesker finnes litt tilfeldig rundt om i samfunnet.

På den andre siden finner forskerne en del bygder som har forfalt etter skolenedleggelsen. Dette er først og fremst bygder som ikke har de kvalitetene barnefamilier etterspør på boligmarkedet. De ligger for langt fra byen eller de er mindre attraktive bosteder av andre grunner (mye trafikk, for eksempel). Disse bygdene forfalt ikke plutselig som lokalsamfunn etter at skolen forsvant. De forfalt i lang tid før skolen forsvant. Elevantallet gikk ned i lang tid før skolen ble lagt ned. Ressurssterke mennesker er flyttet til mer attraktive områder nærmere byene. De minst ressurssterke er blitt igjen.

Forskernes konklusjon er at skolenedleggelse har liten betydning for bygdesamfunnet. Det er ikke skolenedleggelsen som fører til fraflytting. Fraflytting skjer som en konsekvens av langt mer dyptgripende samfunnsendringer. Det skyldes endringer i arbeidsmarkedet, bedre transportløsninger, boligmarkedet og kulturelle endringer. Det er heller ikke skolen som holder liv i bygda. «Det er lokalsamfunnet som er basis for skolene – ikke omvendt», skriver Egelund.

Egelund poengterer også det samme som Nordlandsforskning fant ut: trivselen til elevene trues ikke av skolebyttet.

Man kan innvende mot den danske undersøkelsen at avstanden mellom skoler i Danmark er mindre enn i Norge. Skoleskyssen er et minimalt tema i rapporten. Nordlandsforskningens rapport viser at lang skoleskyss er det som oppleves som minst gunstig ved å bytte skole.

94 nedleggelse etter 1990

Teknologisk Institutt i Danmark har gjort en mer kvantitativt orientert undersøkelse av samfunnsmessige konsekvenser av skolenedleggelse. (Skoler i landdistrikter, Teknologisk Institutt, 2008).

Rapporten sammenligner utviklingen i bygder med skole og bygder der skolen er lagt ned etter 1990. Det er studert 94 skolenedleggelse der det ikke ble opprettet friskole, og der det var mer enn 5 kilometer til den nye skolen. Rapporten måler utviklingen når det gjelder:

- ▶ Boligpriser
- ▶ Folketall
- ▶ Antall barnefamilier

Tallene rapporten viser at utviklingen er mer negativ i områder med skolenedleggelse når det gjelder alle de tre faktorene. Boligprisene utvikler seg dårligere, folketallet synker og antall barnefamilier er lavere enn i bygder med skole.

Forskjellen er mye mindre når skolenedleggelsen skjer innenfor pendlingsområdet til en større by. Bygder utenfor pendlingsavstand skiller seg ut med sterk negativ utvikling.

Dette er statistiske undersøkelser. Det er store forskjeller mellom bygdene, skriver forskerne. De trekker i hovedsak de samme konklusjonene som Egelund: Nedleggelsen av skolen er ikke årsak til tilbakegangen i bygda, men resultatet av en tidligere tilbakegang. Skolene i undersøkelsen har hatt fallende elevtall lenge før de ble lagt ned. Det samme gjelder folketallet.

En nærmere undersøkelse av seks skolenedleggelse konkluderer med at skolenedleggelsen i alminnelighet vil få noen negative konsekvenser på lengre sikt:

- ▶ Foreningslivet i bygda stagnerer ved at aktiviteter flyttes til de nye skolene
- ▶ Flere vil velge barnehage utenfor bygda

Dagligvarehandelen er lite påvirket av skolenedleggelsen. Handlemønsteret styres av mange andre, langt viktigere faktorer. Forskerne mener disse faktorene bidrar til å trekke innbyggere til bygda:

- ▶ Nærhet til arbeidsplassen og byen
- ▶ Naturverdier
- ▶ Kommunens arealpolitikk
- ▶ Gode kommunikasjoner
- ▶ Kulturelle ressurser i bygda, vanskelig å måle

AGENDA KAUPANG

Agenda Kaupang bidrar til omstilling og utvikling av offentlig sektor. Vi bistår ledere og medarbeidere med faktabaserte beslutningsgrunnlag og effektivisering av prosesser. Agenda Kaupang gjennomfører analyser og rådgiving innen ledelsesutvikling, styring, økonomi, organisasjonsutvikling og digitalisering.